

Over het Laatste Oordeel en de Verwoesting van Babylon

OVER
HET LAATSTE OORDEEL

en

DE VERWOESTING VAN BABYLON

WAARUIT BLIJKT DAT ALLES WAT IN DE
OPENBARINGEN IS VOORZEGD NU IS VERVULD

NAAR HETGEEN GEHOORD EN GEZIEN IS

door

EMANUEL SWEDENBORG

OORSPRONKELIJK DOOR HEM IN HET LATIJN GESCHREVEN
EN IN 1758 UITGEGEVEN TE LONDON

Vertaling in opdracht van het Swedenborg Genootschap.

(Titel van het oorspronkelijke werk).

De Ultimo Iudicio

et de

Babylonia Destructa:

ita quod omnia, quae in
Apocalypsi praedicta sunt,
Hodie inpleta sint:
ex auditis et visis.

Colofon

Swedenborg Bibliotheek ©2017

Inhoud

I.	Dat het Vergaan van de Wereld niet moet worden verstaan door den Dag van het Laatste Oordeel	9
II.	Dat de Voortplanting van het Menschelijk Geslacht op aarde nooit zal ophouden	13
III.	Dat de Hemel en de Hel uit het Menschelijk Geslacht zijn	21
IV.	Dat allen, die ooit van het begin der Schepping af, Mensch geboren werden en gestorven zijn, in den Hemel of in de Hel zijn.	31
V.	Dat het laatste Oordeel moet gehouden worden waar allen te zamen zijn, dus in de Geestelijke Wereld en niet op Aarde	39
VI.	Dat het Laatste Oordeel gehouden wordt wanneer het einde der Kerk gekomen is; en dat het einde der Kerk komt, wanneer er geen geloof is omdat er geene Liefdadigheid is	43
VII.	Dat alles, wat in de Openbaringen is voorgezegd, nu is vervuld	57
VIII.	Dat het Laatste Oordeel is voltrokken	61
IX.	Over Babylon en hare Verwoesting	69
X.	Over den eersten Hemel, en zijne Verdwijning	89
XI.	Over den toekomstigen staat “der Wereld” en der Kerk hierna	97
	Verbetering	99
	Aanteekening van den Vertaler	101

I. Dat het Vergaan van de Wereld niet moet worden verstaan door den Dag van het Laatste Oordeel

I. Zij, die den geestelijken zin van het Woord niet hebben gekend, hebben niet anders verstaan, dan dat ten dage van het laatste oordeel alles zal vergaan wat zich in de wereld voor de oogen vertoont; want er wordt gezegd, dat dan de hemel en de aarde zullen vergaan, en dat God eenen nieuwen hemel en eene nieuwe aarde scheppen zal; in welke meening zij ook werden bevestigd, door dat er gezegd wordt, dat dan allen, die in de graven zijn, zullen opstaan, en dat dan de goeden van de boozen zullen worden gescheiden en meer dergelijke dingen. Maar dit wordt zoo gezegd in den letterlijken zin des Woords, omdat de letterlijke zin des Woords natuurlijk is, en het laatste is in de Goddelijke orde, waar alles en iedere bijzonderheid eenen geestelijken zin in zich bevat. Om die reden kan hij, die het Woord alleen in den letterlijken zin verstaat, tot verschillende meeningen gebracht worden, zooals ook in de Christelijke wereld geschied is, waar, als gevolg daarvan, zoo vele dwaalleeringen bestaan, en elk daarvan uit het Woord bevestigd wordt. Maar omdat niemand tot nog toe geweten heeft, dat er in alles en in iedere bijzonderheid des Woords eenen geestelijken zin is, zelfs niet wat een geestelijke zin is, daarom zijn zij te verontschuldigen, die deze meening over het laatste oordeel hebben omhelsd; maar toch mogen zij nu weten dat de hemel, die zich voor de oogen vertoont, niet zal vergaan en ook niet de bewoonde aarde, maar dat beide zullen blijven voortbestaan: en dat door eenen “nieuwen hemel en eene nieuwe aarde” eene nieuwe Kerk moet worden verstaan, zoowel in de hemelen als op de aarde. Er wordt gesproken van eene nieuwe Kerk in de hemelen, omdat daar eveneens eene Kerk is, zooals op de aarde; want daar is eveneens het Woord, en ook predikingen, en een dergelijke Goddelijke eeredienst als op de aarde; maar met dit onderscheid, dat daar alle dingen in een volmaakter staat zijn, omdat ze daar niet zijn in de natuurlijke wereld, maar in de geestelijke; vandaar zijn allen, die daar zijn, geestelijke menschen en geen natuurlijke, zooals zij in de wereld waren. Dat dit zoo is, ziet men in het werk *Over den Hemel*; en vooral waar daarin gehandeld wordt over de verbinding van den hemel met den mensch door het Woord (n. 303-310) en over den Goddelijken eeredienst in den hemel (n. 221-227).

2. Plaatsen in het Woord waar gesproken wordt over het vergaan van den hemel en de aarde zijn de volgende:

“Heft ulieder oogen op naar den hemel, en aanschouwt de aarde beneden.... de hemel zal als een rook verdwijnen, en de aarde zal als een kleed verouden” (*Jes.* 51: 6).

“Zie, Ik zal scheppen nieuwe hemelen en een nieuwe aarde; en de vorige dingen zullen niet meer Herdacht worden” (*Jes.* 65: 17).

“Nieuwe hemelen en eene nieuwe aarde zal Ik maken” (*Jes.* 66:22).

“De sterren des hemels vielen op de aarde en de hemel is weggeweken als een boek, dat toegerold wordt” (*Openb.* 6: 13,14).

“Ik zag een groote troon en Dengene, die daarop zat, van Wiens aangezicht de aarde en de hemel wegvloten en geene plaats is voor die gevonden” (*Openb.* 20: 11).

“Ik zag eenen nieuwen hemel en eene nieuwe aarde, want de eerste hemel en de eerste aarde was voorbijgegaan” (*Openb.* 21: 1).

In deze plaatsen wordt met eenen “nieuwen hemel” niet bedoeld de hemel, die zich voor onze oogen vertoont, maar de eigenlijke hemel, waar het menschelijk geslacht vergaderd is; want vanaf het begin der Christelijke Kerk werd uit het gansche menschelijk geslacht een hemel gevormd maar die daarin waren, waren geen engelen, doch geesten uit verschillende godsdiensten; deze hemel wordt bedoeld met den “eersten hemel”, welke zoude vergaan. Maar hoe dit gebeurde zal in hetgeen volgt in bijzonderheden worden medegedeeld: het wordt hier alleen aangehaald, opdat men wete wat er bedoeld wordt met den “eersten hemel”, die zoude vergaan. Iedereen, die volgens eene eenigszins verlichte rede denkt, kan ook inzien, dat hier niet de sterrenhemel, dat onmetelijk uitspansel der Schepping, moet worden verstaan, maar de hemel in den geestelijken zin, waar de engelen en geesten zijn.

3. Dat door eene “nieuwe aarde” (of land) eene nieuwe Kerk op aarde wordt verstaan, was tot nog toe niet bekend, omdat iedereen door “land” het land heeft verstaan, terwijl daarmee toch de Kerk wordt bedoeld. “Land” in den natuurlijken zin, is het land, maar in den geestelijken zin is het de Kerk; de reden hiervoor is, omdat zij, die in den geestelijken zin zijn, dat wil zeggen die geestelijk zijn, zooals de engelen, wanneer in het Woord van “land” gesproken wordt, daardoor niet verstaan het land zelf, maar het volk, dat daarop woont, en zijnen Goddelijken eeredienst; vandaar is het, dat door “land” (of aarde) in

het Woord de Kerk wordt aangeduid; dat dit zoo is, ziet men in *De Hemelsche Verborgenheden*, hieronder aangeduid. ¹⁾.

Enkele plaatsen zal ik uit het Woord aanhalen, waaruit men eenigermate kan begrijpen, dat door “land” de Kerk wordt aangeduid.

“De watervallen van de hoogte zijn opgedaan, en de fundamenten van het land zullen beven; brekende is het land verbroken.... bevende is het land bewogen; waggelende waggelde het land als een dronkaard, het wordt heen en weer gevoerd als een nachthut; en zwaar op hetzelfde zal zijne overtreding zijn” (*Jes.* 24: 18-20).

“Ik zal een mensch zeldzamer maken dan zuiver goud.... daarom zal Ik den hemel beroeren en het land zal bewogen worden van zijne plaats, ten dage van Jehovah’s verbolgenheid. (*Jes.* 13: 12, 13).

Voor Zijn aangezicht is het land beroerd, de hemelen beven, de zon en de maan zijn zwart geworden, en de sterren trekken haren glans in” (*Joël* 2: 10).

“Het land schudde en werd beroerd, en de fundamenten der bergen beefden en schudden” (*Ps.* 18:7-8).

(En in vele andere plaatsen).

4. Door “scheppen” wordt in den geestelijken zin des Woords ook verstaan: vormen, oprichten en regenereren; zoodat door het “scheppen van eenen nieuwen hemel en eene nieuwe aarde” wordt aangeduid eene nieuwe Kerk

Dat vandaar het “land” de verschillende dingen beteekent, die tot de Kerk behooren (n. 620, 636, 1067, 1066?, 2571, 3368, 3379, 3404, 8732).

Dat “het Volk van het land” zij zijn, die van de geestelijke Kerk zijn (n. 2928).

Dat een “aardbeven” eene verandering is in den staat der Kerk (n. 3355). Dat een “nieuwe hemel en eene nieuwe aarde” eene Kerk beteekent (n. 1733, 1850, 2117, 2118, 3355, 4535, 10373).

(UIT DE HEMELSCH E VERBORGENHEDEN)

1 Dat door “land” in het Woord wordt aangeduid het rijk des Heeren en de Kerk (n. 662, 1066, 1067, 1262, 1413, 1607, 2928, 3355, 4447, 4535, 5577, 8011, 9325, 9643). Voornamelijk om deze reden, dat door “land” wordt verstaan het land Kanaän, en daar was de Kerk van de oudste tijden af; vandaar ook wordt de hemel genoemd het hemelsche Kanaän (n. 567, 3686, 4447, 4454, 4516, 4517, 5136, 6516, 9325, 9327).

En omdat in den geestelijken zin door “land” het volk wordt verstaan, dat daarop woont en zijn eeredienst (n. 1262).

Dat de Allerondste Kerk, die vóór den zondvloed bestond, en de Oude Kerk, die na den zondvloed bestond, in het land Kanaän waren (n. 567, 3686, 4447, 4454, 4516, 4517, 5136, 6516, 9327).

Dat toen alle plaatsen in dat land tot voorstellingen werden van dingen, die in het rijk des Heeren en in de Kerk zijn (n. 1505, 1585?, 3686, 4447, 5136).

Dat daarom Abraham werd aangezegd daar heen te gaan, omdat bij zijne nakomelingen uit Jacob eene voorstellende Kerk zon worden gesticht en een Woord zou worden geschreven, waarvan de uiterste zin zou bestaan uit de voorstellende en beteekenende dingen, welke daar waren (n. 3686, 4447, 5136, 6516).

Daardoor is het, dat door “land” en het “land van Kanalen” de Kerk wordt aangeduid (n. 3038, 3481, 3705, 4447, 4517, 5757, 10658, 10559?). stichten in den hemel en op de aarde; zooals kan blijken uit de volgende plaatsen:

“Het volk, dat geschapen zal worden, zal Jah loven” (*Ps* 102:19). “Gij zendt Uwen Geest uit., zij worden geschapen, en Gij vernieuwt de aangezichten van het land” (*Ps*. 104:30).

“Zoo zegt Jehovah, uw Schepper, o Jakob ! uw Formeerder, o Israël ! vreest niet, want Ik heb u verlost; Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt Mijne.... Een ieder, die naar Mijnen naam genoemd is, en dien Ik geschapen heb tot Mijne eer, dien Ik geformeerd heb, dien Ik ook gemaakt heb” (*Jes*. 43: 1, 7).

(En ook in andere plaatsen).

Vandaar is het, dat de “nieuwe schepping” van een mensch zijne omvorming is, omdat hij nieuw gemaakt wordt, dat wil zeggen, dat hij van een natuurlijk mensch een geestelijk mensch wordt; en vandaar is het, dat een “nieuw schepsel” een omgevormd mensch is. ²⁾

5. Over den geestelijken zin des Woords zie men het werkje *Over hel Wille Paard*, waarvan in de *Openbaringen* wordt gesproken.

---

2 Dat “scheppen” is: van nieuw af aan scheppen of omvormen en regenereren (n. 16, 88, 10373, 10634).

Dat “eenen nieuwen hemel en eene nieuwe aarde scheppen” is: een nieuwe Kerk stichten (n. 10373).

Dat door de “schepping van hemel en aarde” in het eerste kapittel van Genesis in den inwendigen zin de stichting beschreven wordt van eene hemelsche Kerk, welke de alleroudste Kerk was (n. 8891, 9942, 10545).

II. Dat de Voortplanting van het Menschelijk Geslacht op aarde nooit zal ophouden

6. Zij, die aangaande het laatste oordeel als hun geloof hebben aangenomen, dat dan alles, wat in den hemel en op aarde is, zal vergaan en dat in plaats daarvan een nieuwe hemel en eene nieuwe aarde zal ontstaan, gelooven ook, omdat zulks uit den samenhang volgt, dat de geboorten en de voortplanting van het menschelijk geslacht daarna zullen ophouden, want zij denken, dat dan alle dingen zullen voltooid zijn, en dat de menschen dan in den toekomstigen staat anders zullen zijn dan in den huidigen staat; maar omdat het vergaan van de wereld niet moet worden verstaan door den dag van het laatste oordeel, zooals in het voorgaand hoofdstuk werd aangetoond, volgt daar ook uit, dat het menschelijk geslacht zal voortduren. en dat de voortplanting niet zal ophouden.

7. Dat de voortplanting van het menschelijk geslacht in eeuwigheid zal voortduren, kan blijken uit velerlei beschouwingen, waarvan enkele zijn aangevoerd in het Werk *Over den Hemel*, voornamelijk uit de volgende:

- (1) *Dat het menschelijk Geslacht de Basis is, waarop de Hemel is gefundeerd.*
- (2) *Dat het menschelijk Geslacht de Kweekplaats is voor den Hemel.*
- (3) *Dat de Uitgebreidheid des Hemels, die voor de Engelen bestemd is, zóó onmetelijk is, dat die in Eeuwigheid niet kan worden gevuld.*
- (4) *Dat er betrekkelijk weinigen zijn, uit wie tot nog toe de Hemel gevormd werd.*
- (5) *Dat de Volmaaktheid des Hemels toeneemt met de Vermeerdering van het Aantal Engelen.*
- (6) *En dat alle Goddelijk Werk het oneindige en het Eeuwige in het oog heeft.*

9. (1) *Dat het Menschelijk Geslacht de Basis is, waarop de Hemel is gefundeerd*, is, omdat de mensch het laatst geschapen werd; en wat het laatst geschapen wordt, is de basis van alles, wat vooraf gaat. De Schepping had haar begin van het verhevenste of het binnenste, omdat zij van het Goddelijke uitging en voortging naar het laatste of uiterste en toen bestond zij voor het eerst. Het laatste van de Schepping is de natuurlijke wereld, en daarin de aardbol met alles wat daarop is. Toen die dingen voltooid waren, werd de mensch geschapen en in hem zijn alle dingen der Goddelijke orde bijeen gebracht

van het eerste tot het laatste. In zijn binnenste werden bijeengebracht die dingen, welke in de eerste dingen dier orde zijn, en in zijn uiterste die, welke in de laatste dingen dier orde zijn; opdat zoo de mensch zou worden gemaakt Goddelijke orde in den vorm. Vandaar is het, dat alle dingen, die in den mensch en bij den mensch zijn, zoowel uit den hemel als uit de aarde zijn. Uit den hemel: die dingen, welke tot zijn mentaal behooren, en uit de wereld: die dingen, welke tot zijn lichaam behooren; want die dingen, welke van den hemel zijn, vloeien in zijne gedachten en genegenheden, en schikken die volgens den ontvangst door zijnen geest: en de dingen, welke van de wereld zijn, vloeien in zijne gevoelens en lusten, en schikken die volgens den ontvangst in zijn lichaam, maar in overeenstemming met hetgeen aan de gedachten en genegenheden van zijnen geest behagelijk is. Dat dit zoo is, ziet men in verscheidene hoofdstukken in het werk *Over den Hemel en de Hel*, voornamelijk daar, waar aangetoond wordt: Dat de geheele hemel in zijn geheel als een mensch is (n. 59-67); Dat ieder gezelschap in de hemelen hetzelfde is (n. 68-72); Dat vandaar iedere engel in eenen volkomen menschelijken vorm is (n. 73-77); En dat dit geschiedt door het Goddelijk Menschelijke des Heeren (n. 78-86). En daarenboven in het hoofdstuk over de overeenstemming van alles in den hemel met alles in den mensch (n. 87-102); Over de overeenstemming van den hemel met alles van de aarde (n. 103-115); en Over den vorm des hemels (n. 200-212). Uit deze orde der schepping kan men zien, dat er zulk een samenhoudend verband is van de eerste dingen tot de laatsten, dat zij gelijktijdig overzien één uitmaken, waarin het eerste niet van het laatste kan gescheiden worden; geheel op dezelfde wijze als eene oorzaak niet van haar gevolg en zooals de geestelijke wereld niet van de natuurlijke wereld kan gescheiden worden, noch ook deze van gene; daarom kan ook de engelenhemel niet van het menschelijk geslacht, noch ook het menschelijk geslacht van den engelenhemel gescheiden worden; daarom is er door den Heer zoo in voorzien, dat zij onderling dienst doen aan elkander, namelijk de engelenhemel aan het menschelijk geslacht en het menschelijk geslacht aan den engelenhemel. Vandaar is het, dat de woningen der engelen wel is waar in de hemelen zijn, op het gezicht afgescheiden van de woningen, waar de menschen zijn, maar toch zijn zij bij den mensch in zijne genegenheden van het goede en het ware; dat zij op het gezicht zich als afgescheiden voordoen, komt door de verschijning, zooals men zien kan in het werk *Over den Hemel en de Hel* in het hoofdstuk, waar gehandeld wordt over ruimte in den hemel (n. 191-199). Dat de woningen der engelen bij de

menschen in hunne genegenheden van het goede en het ware zijn, wordt verstaan door deze woorden des Heeren:

“Hij, die Mij liefheeft, bewaart Mijne geboden, en Mijn Vader zal hem liefhebben, en Wij zullen tot hein komen en zullen woning bij hem maken” (*Job. 14: 23*).

door den “Vader” en den “Heer” wordt hier ook de hemel verstaan, want waar de Heer is, daar is de hemel, want het van den Heer voortgaande Goddelijke maakt den hemel (zie het werk *Over den Hemel en de Hel* (n. 7-12); en (n. 116-125); en ook door deze woorden van den Heer:

“De Trooster, de Geest der waarheid blijft bij ulieden, en is in ulieden” (*Job. 14: 17*).

“De Trooster” is het Goddelijk Ware, voortgaande van den Heer, waarom Hij ook genoemd wordt “Geest der Waarheid”; en het Goddelijk Ware maakt den hemel, en ook de engelen, omdat zij de recepiënten daarvan zijn. Dat het van den Heer voortgaande Goddelijke het Goddelijk Ware is, en dat daardoor de engelenhemel bestaat, ziet men in het werk *Over den Hemel en de Hel* (n. 126 140). Hetzelfde wordt ook verstaan door deze woorden van den Heer:

“Het Koninkrijk Gods is binnen in ulieden” (*Lukas 17: 21*).

Het “koninkrijk Gods” is het Goddelijk Goede en Ware, waarin de engelen zijn. Dat engelen en geesten bij den mensch zijn, en in hunne genegenheden, is mij duizende malen te zien gegeven door hunne tegenwoordigheid en hun verblijf bij mij; maar engelen en geesten weten niet bij welke menschen zij zijn, zooals evenmin de menschen weten met welke engelen en geesten zij samenwonen, want dit weet en regelt de Heer alleen. In een woord: er is van alle genegenheden van het goede en het ware eene verbreiding in den hemel, en mededeeling en verbinding aldaar met hen, die in gelijksoortige genegenheden zijn; en er is eene verbreiding van alle genegenheden van het booze en valsche in de hel, en mededeeling en verbinding daar met allen, die in gelijksoortige genegenheden zijn. Er is verbreiding van genegenheden in de geestelijke wereld, bijna zooals er gezicht is in de natuurlijke wereld; mededeelingen zijn in beiden bijna gelijksoortig, met dit onderscheid evenwel, dat er in de natuurlijke wereld voorwerpen zijn, maar in de geestelijke wereld zijn gezelschappen van engelen. Hieruit is het duidelijk, dat de verbinding van den engelenhemel met het menschelijk geslacht zoodanig is, dat de een door den ander bestaat, en dat de engelenhemel zonder het menschelijk geslacht als een huis is zonder fundament, want in hetzelfde houdt de hemel op, en daarop rust hij. Het is hiermede als met den mensch zelf in het bijzonder; zijne geestelijke dingen, die tot zijne gedachten en zijnen wil behooren, vloeien

in zijne natuurlijke dingen, die zijne gevoelens en daden zijn, en daarin houden zij op en bestaan zij; indien de mensch niet in het genot ware van dit natuurlijke, of zonder deze begrenzing of uiterste dingen ware, zouden zijne geestelijke dingen, die tot de gedachten en genegenheden van zijnen geest behooren, vervloeien, alsof zij onbepaald of zonder fundament waren. Zoo iets gebeurt, wanneer een mensch uit de natuurlijke wereld in de geestelijke wereld overgaat, wat bij zijn sterven plaats heeft; omdat hij dan een geest is, bestaat hij niet op zijne eigene basis, maar op de algemeene basis, welke het menschelijk geslacht is. Wie de verborgenheden des hemels niet kent, kan gelooven, dat engelen zonder de menschen bestaan en en menschen zonder de engelen; maar ik kan uit al mijne ondervindingen van den hemel, en uit al mijne gesprekken met engelen, uitdrukkelijk verzekeren, dat er geen engel of geest zonder den mensch bestaat, en geen mensch zonder een geest en engel, en dat er eene onderlinge en wederkeerige verbinding bestaat. Hieruit kan men nu duidelijk zien, dat het menschelijk geslacht en de engelenhemel één uitmaken, en dat zij onderling en wederkeerig door elkander bestaan, en dat dus de een niet van den anderen kan worden weggenomen.

10. (2) *Dat het menschelijk Geslacht de Kweekplaats voor den Hemel is*, zal uit het volgende hoofdstuk blijken, waarin zal worden aangetoond, dat de hemel en de hel uit het menschelijk geslacht zijn; dat dus het menschelijk geslacht de kweekplaats voor den hemel is. Voorloopig mag worden opgemerkt, dat zooals tot nog toe, dat is van het begin der Schepping af, de hemel werd gevormd uit het menschelijk geslacht en dus ook hierna zoo zal worden gevormd en verder uitgebreid. Het zoude wel is waar kunnen voorkomen, dat het menschelijk geslacht op den een of anderen aardbol verging, wat geschiedt, wanneer het zich geheel en al van het Goddelijke afscheidt, want dan is er bij den mensch geen geestelijk leven meer, maar alleen natuurlijk leven, zooals dat van de dieren; en wanneer een mensch zoodanig wordt, kan er geene maatschappij gevormd, en door wetten in verband gehouden worden, omdat de mensch zonder influx van den hemel, dus zonder Goddelijk bestuur, krankzinnig zoude worden, en zich teugelloos storten in alle misdaden, de een tegen den ander. Maar wanneer ook het menschelijk geslacht op eenen aardbol zoude vergaan, door zich van het Goddelijke af te scheiden, wat evenwel door de Voorzienigheid van den Heer niet geschiedt, dan zoude het toch nog op de andere aardbollen blijven bestaan; want er zijn in het heelal eenige honderd duizende aardbollen, zooals men zien kan in het werkje *Over de Aardbollen in ons Zonnestelsel, Planeten genoemd, en over de Aardbollen in den Sterrenhemel*. Er werd mij uit den hemel gezegd, dat het menschelijk geslacht op onzen

aardbol zoude zijn vergaan, zoodat er heden ten dage niet één mensch daarop zoude zijn overgebleven, indien de Heer niet in de wereld gekomen ware, en op dezen aardbol het Menschelijke had aangenomen, en dat Goddelijk gemaakt; en ook, indien de Heer niet zulk een Woord gegeven had, dat voor den engelenhemel tot basis en tot verbinding wezen zoude. Dat er door het Woord verbinding is van den hemel met den mensch, ziet men in het werk *Over den Hemel en de Hel* (n. 303-310). Maar dat dit zoo is, kan niet worden begrepen dan door hen, die geestelijk denken; dat is door hen, die door de erkenning van het Goddelijke in den Heer met den hemel verbonden zijn, want deze alleen kunnen geestelijk denken.

II. (3) *Dat de Uitgebreidheid des Hemels, die voor de Engelen bestemd is, zóó onmetelijk is, dat die in Eeuwigheid niet kan worden gevuld*, blijkt uit hetgeen in het werk *Over den Hemel en de Hel* is gezegd in het hoofdstuk over de Onmetelijkheid des Hemels (n. 415-420); en (4) *Dat er betrekkelijk weinigen zijn, uit wie tot nog toe de Hemel gevormd werd*, blijkt in het werkje *Over de Aardbollen in het heeld* (n. 126).

II. (5) *Dat de Volmaaktheid des Hemels toeneemt met de Vermeerdering van liet Aantal Engelen*, blijkt uit den vorm des hemels, volgens welken daar het samenzijn geregeld is, en de gemeenschap voortvloeit, dat hij van alle vormen de meest volmaakte is; en in den meest volmaakten vorm wordt, hoemeer onderdeelen daarin zijn, des te meer richting en samenwerking naar de eenheid verleend, en des te meer innige en eensgezinde verbinding; eensgezindheid en vandaar verbinding, neemt door de veelheid toe, want iedereen wordt daar ingevoegd als eene verbinding tusschen twee of meer, en wat ingevoegd is, bevestigt en verbindt. De vorm des hemels is evenals de vorm van het menschelijk mentaal, waarvan de volmaaktheid toeneemt met de vermeerdering van het ware en het goede, waaruit inzicht en wijsheid komt; dat de vorm van het menschelijk mentaal, dat in hemelsche wijsheid en inzicht is, gelijk is aan den vorm des hemels, is, omdat het mentaal het kleinste beeld van dien vorm is; vandaar, dat er op alle wijzen mededeeling is van gedachten en genegenheden van het goede en het ware bij zulke menschen en bij engelen met de omringende gezelschappen des hemels, en dat die uitbreiding geschiedt naar gelang van de vermeerdering der wijsheid, dus naar gelang van de veelheid der kennis van het ware, die in het verstand is ingeplant, en naar gelang van de veelheid der genegenheden van het goede, die in den wil zijn ingeplant; dus in het mentaal, want het mentaal bestaat uit het verstand en den wil. Het mentaal van menschen en engelen is zoodanig, dat het tot in eeuwigheid kan worden verrijkt, en door die

verrijking volmaakt worden; dit geschiedt voornamelijk wanneer een mensch door den Heer wordt geleid, want dan wordt hij ingeleid in echte waarheden, die in zijn verstand worden ingeplant, en in echte goedheden, die in zijnen wil worden ingeplant, want dan regelt de Heer alles in zulk een mentaal naar den vorm des hemels, totdat het een hemel wordt in den kleinsten vorm. Uit deze vergelijking wordt het duidelijk, omdat die met het onderwerp overeenstemt, dat door de veelheid der engelen de hemel volmaakt wordt. Daarenboven bestaat iedere vorm uit verscheidenheden; een vorm, die niet uit verscheidenheden bestaat, is geen vorm, omdat hij geene hoedanigheid heeft, en ook geene wijziging in den staat. De hoedanigheid van iederen vorm komt uit de schikking der verschillende dingen, die daarin bevat zijn, en uit hunne onderlinge verhouding, waaruit eensgezindheid naar eenheid komt, waardoor iedere vorm wordt beschouwd als een. Zulk een vorm wordt, hoe meer dergelijke dingen daarin zijn gerangschikt, des te meer volmaakt, want ieder daarvan bevestigt, versterkt, verbindt, zooals hierboven gezegd werd, en bevordert dus de volmaaktheid. Maar dit kan duidelijker worden gezien uit hetgeen werd aangetoond in het werk *Over den Hemel en de Hel*, vooral daar, waar er over gehandeld wordt: Dat ieder gezelschap des hemels een hemel is in kleineren vorm, en iedere engel in den kleinsten vorm (n. 51-58); en verder: Over den vorm des hemels, volgens welken het samenzijn en de gemeenschap aldaar plaats heeft (n. 200 212) en Over de wijsheid der engelen des hemels (n. 265-275).

13. (6) *Dat alle Goddelijk, Werk het Oneindige en het Eeuwige in hel oog heeft,* kan blijken uit vele dingen, die zoowel in den hemel als in de wereld bestaan; in geen van beide is er een ding, dat geheel en al gelijk op een ander, of daaraan gelijk is; ook is er geen aangezicht, dat geheel en al op een ander gelijk of het zelfde is, en dat zal ook in eeuwigheid niet plaats vinden; op de zelfde wijze is er ook geen enkel animus (karakter) geheel gelijk aan een ander; daarom zijn er zoo vele aangezichten en zoovele karakters als er menschen en ook als er engelen zijn. Nooit bestaat er in een mensch, wiens lichaam uit zoovele ontelbare deelen bestaat, en wiens animus uit ontelbare genegenheden bestaat, iets, dat geheel en al gelijk of het zelfde is als iets in een ander mensch; vandaar is het, dat iedereen een leven leidt, verschillend van dat van iemand anders. Evenzoo is het in alles en in ieder ding der natuur. Dat er zulk eene oneindige verscheidenheid is in alles en in ieder ding, heeft zijne oorzaak daarin, dat alles zijn oorsprong heeft uit het Goddelijke, dat Oneindig is; vandaar is er een zeker beeld van Oneindigheid overal met het doel, dat alles door de Godheid zal worden beschouwd als Zijn eigen werk

en tegelijkertijd, opdat alles naar het Goddelijke zie als Zijn werk. Op welke wijze elk ding in de natuur betrekking heeft op Oneindigheid en Eeuwigheid, moge door het volgende eenigszins duidelijk worden: elk zaad, hetzij de vrucht van een boom, een graankorrel, of eene bloem, is zoo geschapen, dat het tot in het oneindige kan worden vermenigvuldigd en tot in eeuwigheid duren; want uit één zaad worden meerdere geboren, vijf, tien, twintig, honderd; en uit elk daarvan wederom zoovele; wanneer zulk eene vruchtbaarheid uit een zaad slechts voor honderd jaren aanhoudend voortduurde, zoude het niet alleen het oppervlak van eenen aardbol bedekken, maar ook het oppervlak van miriaden van aardbollen. Diezelfde zaden zijn ook zóó geschapen, dat hunne duur voor eeuwig is; waaruit blijkt, hoe hierin het denkbeeld ligt van oneindigheid en eeuwigheid; en zoo is het ook met de overige dingen. De engelenhemel is het einddoel, waartoe alle dingen in het heelal geschapen zijn, want de engelenhemel is het doel, waartoe het menschelijk geslacht bestaat, en het menschelijk geslacht is het doel, waartoe de zichtbare hemel en de wereldbollen daaronder begrepen, geschapen zijn; daarom heeft dit Goddelijk Werk van den engelenhemel, allereerst oneindigheid en eeuwigheid op het oog, en bij gevolg is zijne vermeerdering zonder einde, want daar woont het Goddelijke Zelf. Vandaar is het ook duidelijk, dat het menschelijk geslacht nooit zal ophouden, want indien het ophield, zoude een Goddelijk werk tot een zeker getal begrensd worden, en zoo de betrekking tot het Oneindige verloren gaan.

III. Dat de Hemel en de Hel uit het Menschelijk Geslacht zijn

14. In de Christelijke wereld wordt in het geheel niet geweten dat de hemel en de hel uit het menschelijk geslacht voortkomen, want er wordt geloofd, dat engelen in het begin geschapen werden, en dat daardoor de hemel ontstond; en dat de duivel of Satan een engel des lichts was; maar doordat hij in opstand kwam, werd hij met zijnen troep naar beneden geworpen en zoo ontstond daardoor de hel. Dat er zulk een geloof in de Christelijke wereld heerscht, verwondert den engelen in hooge mate; en nog meer, dat men in het geheel niets weet over den hemel, terwijl dat toch een voornaam punt in de leer der Kerk is. En omdat er zulk eene onwetendheid heerscht, zijn zij van harte verblijd, dat het den Heer nu behaagd heeft vele dingen over den hemel en ook over de hel te openbaren; en daardoor zooveel als mogelijk is, de duisternis te verdrijven, welke met iederen dag toeneemt, omdat de Kerk aan haar einde gekomen is. Daarom begeeren zij dat ik uit hunnen mond zal verzekeren, dat er in den geheelen hemel niet één engel is, die in het begin zoo geschapen werd, noch in de hel een enkele duivel, die als engel des lichts geschapen en later neder geworpen werd, maar dat allen in de hemel, zoowel als in de hel, uit het menschelijk geslacht voortkomen; in den hemel zij, die in de wereld in hemelsche liefde en geloof geleefd hadden, in de hel zij, die in hellsche liefde en geloof hadden geleefd, en dat het de hel in haren geheelen omvang is, welke Duivel en Satan genoemd wordt. Die hel, welke achter is, waar zij zijn, die booze geniï genoemd worden heet Duivel; en die hel, welke vóór is, waar zij zijn, die, booze geesten genoemd worden, heet Satan ³). Over de hoedanigheid der beide hellen zie men het werk *Over den Hemel en de Hel*, aan het einde daarvan.

Dat de Christelijke wereld zulk een geloof heeft gevormd over hen, die in den hemel en over hen, die in de hel zijn, verklaarden de engelen daaruit, dat eenige plaatsen in het Woord niet anders dan volgens den letterlijken zin worden verstaan, en niet toegelicht en verklaard worden door de echte leer uit het Woord; terwijl toch de letterlijke zin des Woords, zonder voorlichting van

---

(UIT DE HEMELSCH E VERBORGENHEDEN)

3 Dat de hellen te zamen genomen, of de holbewoners te zamen genomen Duivel en Satan genoemd worden (n. 694).

de echte leer der Kerk, het mentaal in verschillende denkbeelden verstroot, waardoor onkunde, ketterijen en dwalingen ontstaan ⁴).

15. Dat de mensch der Kerk aldus gelooft, wordt ook veroorzaakt door zijn geloof, dat er niemand in den hemel of in de hel komt vóór den tijd van het laatste Oordeel, waardoor hij het denkbeeld heeft gevormd, dat dan alles zal vergaan, wat voor de oogen zichtbaar is, en er nieuwe dingen zullen ontstaan, en dat de ziel dan tot haar lichaam zal terug keeren, door welke verbinding de mensch opnieuw als mensch zal leven. Dit geloof sluit een ander geloof, aangaande de engelen, in zich, namelijk, dat zij in den beginne geschapen werden, want men kan niet gelooven, dat de hemel en de hel uit het menschelijk geslacht voortkomen, wanneer wordt geloofd, dat niemand dáár komt, dan bij het einde der wereld. Opdat evenwel de mensch zoude overtuigd worden, dat het niet zoo is, werd het mij gegeven, met de engelen gezelschap te hebben, en ook te spreken met hen, die in de hel zijn, en zulks nu gedurende vele jaren, somtijds zonder ophouden van den morgen tot den avond, en op die wijze te worden onderricht over den hemel en over de hel; en zulks met het doel, dat de mensch der Kerk niet langer zoude blijven in zijn verkeerd geloof aangaande de opstanding in den dag des oordeels en over den staat der ziel in dien tusschentijd, als ook over de engelen en de duivels. Omdat dit geloof een valsch geloof is, is het in duisternis gehuld; en bij hen, die uit eigen verstand daarover denken, brengt het twijfel en tenslotte ontkenning; want zij zeggen bij zich zelf: hoe kan zulk een uitgestrekte hemel met zoovele sterren en met zon en maan worden vernietigd en verdwijnen? En hoe kunnen de sterren van den hemel op de aarde vallen, daar die toch grooter zijn dan de aarde? En hoe kunnen lichamen, die door wormen zijn

---

4 Dat de leer der Kerk uit bet woord moet worden genomen (n. 3264, 5402, 6832, 10763, 10765).

Dat het Woord zonder leer niet verstaanbaar is (n. 9021, 9409, 9424, 9430, 10324 10431, 10582).

Dat de ware leer eene lamp is voor hen, die het Woord lezen (n. 10401, 10400?)

Dat de echte leer van hen moet komen, die in illustratie van den Heer zijn (n. 2512, 2516, 2519, 9424, 10105).

Dat zij, die den letterlijken zin van het Woord hebben zonder leer, niet in het verstand van Goddelijke Waarheden komen (n. 9409, 9410, 10582).

En dat zij in vele dwalingen geleid worden (n. 10431).

Het onderscheid tusschen hen, die ouderwijzen en leeren uit de leer der Kerk, die uit het Woord is, en tusschen hen, die dat alleen uit den letterlijken zin des Woords doen (a. 9025).

verteerd, door verrotting zijn vergaan, en in alle winden zijn verstoven, tot hunne ziel worden terug gevoerd? Waar bevindt zich in dien tusschentijd de ziel, en wat is zij zonder de zintuigen, die haar in het lichaam toebehoorden? En nog meer dergelijke onderwerpen, die, omdat ze onbegrijpelijk zijn, niet onder het geloof vallen, en bij velen het geloof vernietigen aan een eeuwig leven van den mensch, aan den hemel en aan de hel, en daarmee aan al het overige, dat tot het geloof der Kerk behoort. Dat die geloofspunten ook zijn verwoest geworden, blijkt bij hen, die zeggen: Wie is er ooit uit den hemel tot ons gekomen, en heeft ons verteld, dat die bestaat? Wat is de hel? Is er wel eene hel? Hoe kan een mensch gepijnigd worden in een eeuwig vuur? Wat is de dag des Oordeels? Is die door alle eeuwen heen niet te vergeefs verwacht? En meer dergelijke vragen, die de ontkenning zijn van alles. Opdat nu zij, die zoo denken — zooals velen plegen te doen, die om hunne wereldsche kennis wijs en geleerd geacht worden — niet langer de eenvoudigen van geloof en hart zouden verontrusten en verleiden, en helsche duisternis verbreiden over God, over den hemel, over het eeuwige leven en over andere geloofspunten, welke daarop berusten, werden de inwendige vermogens van mijnen geest door den Heer geopend, en mij gegeven, mij te onderhouden na hunnen dood met allen, die ik gedurende het leven van hun lichaam had gekend, met eenigen dagen lang, met eenigen maanden lang en met anderen een jaar lang, en ook met zoovele anderen, dat ik weinig zeg, als ik van honderd duizend spreek; waarvan er velen in den hemel waren en velen in de hel. Ik heb ook gesproken met sommigen twee dagen na hun overlijden, en hun medegedeeld, dat men op dat oogenblik bezig was voorbereidselen te maken voor hunne plechtige begravenis; waarop zij antwoordden, dat men wèl deed datgene weg te doen, wat hun als lichaam met de functies daarvan in de wereld had gediend; en zij begeerden, dat ik zeggen zoude, dat zij niet dood waren, maar dat zij leefden als menschen, evenals vroeger, en alleen waren verhuisd van de eene wereld naar de andere; en dat zij niet wisten iets te hebben verloren, omdat zij in een lichaam waren met zintuigen, evenals voorheen, en ook verstand en wil hadden, zooals vroeger en gelijke gedachten en genegenheden, gelijke gewaarwordingen en eveneens gelijke lusten en gelijke begeerten als zij in de wereld hadden. De meesten van hen, die kort geleden gestorven waren, ziende, dat zij als menschen leefden, zooals vroeger, en in een gelijken staat — want na den dood heeft eerst iedereen een zelfden staat des levens als hij in de wereld had, maar die staat wordt geleidelijk gewijzigd, óf voor den hemel, óf de hel — werden aangedaan door eene nieuwe blijdschap, dat zij leefden, en zeiden, dat niet te hebben geloofd, maar verwonderden zich zeer, vroeger

in zulk eene onkunde en verblindheid te hebben verkeerd over den staat van hun leven na den dood; en nog meer daarover, dat de mensch der Kerk in zulk eene onkunde en verblindheid is, daar die toch voor alle anderen in de wereld in licht daarover kunnen zijn. ⁵).

De oorzaak van die verblindheid en onkunde werd dan door hen voor het eerst gezien, namelijk, dat de uitwendige dingen, welke tot de wereld en tot het lichaam behooren, hun mentaal zóózeer hadden bezig gehouden en vervuld, dat het niet kon worden verheven in het licht des hemels, en onderwerpen der Kerk beschouwen, die buiten de leer liggen. Want wanneer lichamelijke en wereldsche dingen zóózeer worden bemind als tegenwoordig, vloeien daaruit louter duisternissen in, wanneer een mensch over dingen des hemels buiten de leerstukken van het geloof zijner Kerk denken wil.

16. Zeer velen onder de geleerden in de Christelijke wereld zijn er over verstomd, wanneer zij na hunnen dood zichzelf zien in een lichaam, met kleederen bekleed en in woningen, zooals in deze wereld, en wanneer dan in hun geheugen wordt teruggeroepen, wat zij hebben gedacht over het leven na den dood, over de ziel, over geesten, en over den hemel en de hel, worden zij met schaamte vervuld en zeggen, dat zij dwaselijk hebben gedacht en dat de eenvoudig geloovigen veel wijzer waren dan zij. Geleerde menschen, die zich in dergelijke denkbeelden hadden bevestigd, en alles aan de natuur hadden toegeschreven, werden onderzocht, en het werd bevonden, dat de inwendige deelen van hun mentaal gesloten waren en de uitwendige geopend, zoodat zij niet naar den hemel, maar naar de wereld hadden geschouwd en

---

5 Dat er heden ten dage in de Christenheid weinigen gelooven, dat een mensch na den dood aanstonds opstaat (Voorwoord van het 16 kap. van Genesis, en n.4622, 10758).

Maar dat men gelooft, (lat hij zal opstaan ten tijde van het laatste Oordeel, wanneer de zichtbare wereld zal vergaan. (n 10594, 10595 ?). Oorzaak van dit geloof (u. 10594, 10758).

Dat een mensch toch aanstonds na den dood opstaat, en dan een mensch is, zoowel in het algemeen, als in bijzonderheden (n.4527, 5006, 5078, 8939, 8991, 10594, 10758).

Dat de ziel, welke na den dood leeft, de geest van den mensch is, die in den mensch, de mensch zelf is, en ook in het andere leven in eenen volkomen menschelijken vorm is (n. 322, 1880, 1881, 3633, 4622, 4735, 5883, 6054, 6605, 6626, 7021, 10594).

Ondervinding daarover (n.4527, 5006, 8939).

Bewijzen uit liet Woord (n. 10597).

Verklaring van wat moet worden verstaan met de dooden, die in de Heilige stad gezien werden (Matth. 27: 53) n.9229).

Hoe de mensch uit den dood wordt opgewekt uit ondervinding (n. 168-189).

Over den staat na de opwekking (n. 317, 318, 819, 2119, 5070, 10596).

Verkeerde denkbeelden over de ziel en over de opstanding (n. 444, 445, 4527, 4622, 4658).

derhalve ook naar de hel; want voor zoover als de inwendigen van het mentaal geopend zijn, voor zoover ziet een mensch naar den hemel; maar in zoover als de inwendigen gesloten zijn en de uitwendigen geopend, in zoover ziet een mensch naar de hel; want de inwendigen des menschen zijn gevormd voor de opname van alle dingen des hemels, en de uitwendigen voor de opname van alle dingen der wereld, en wie de wereld ontvangt, en niet te gelijk den hemel, ontvangt de hel. ⁶).

17. Dat de geest van den mensch na de scheiding van het lichaam mensch is en in eenen menschen vorm, is mij duidelijk gebleken door dagelijksche ondervinding van vele jaren, want ik heb er duizenden gezien, gehoord, en gesproken; ook daarover, dat de menschen in de wereld niet gelooven zoodanig te wezen en dat zij, die het gelooven, door de geleerden voor eenvoudige menschen gehouden worden. De geesten betreurden het van harte, dat er nog zulk eene onwetendheid in de wereld voortduurt, en vooral in de Kerk, maar dit geloof, zeiden zij, was het eerst van de geleerden uitgegaan, die uit het zinnelijklichamelijke over de ziel gedacht hebben; waardoor zij over haar geen ander denkbeeld hebben gevormd, dan als over gedachte alleen, welke, wanneer zij geen onderwerp heeft, waarin en waaruit beschouwd wordt, gelijk is aan iets vluchtigs van zuivere ether, dat met den dood van het lichaam noodwendig moet vervliegen. Maar omdat de Kerk door het Woord in de onsterfelijkheid der ziel gelooft, kunnen zij haar niet anders dan iets levends toeschrijven van de hoedanigheid der gedachten, maar toch geen gevoel, zooals van den mensch, vóórdat zij eerst weer met het lichaam zal zijn vereenigd. Op dit denkbeeld is de leer der opstanding gebaseerd, en het geloof, dat de verbinding zal plaats vinden, wanneer het laatste Oordeel komt; want uit de gegeven hypothese over de ziel kan niet anders worden afgeleid, wanneer zij wordt verbonden met het geloof der Kerk over het eeuwige leven des menschen. Vandaar, dat wanneer iemand volgens de leer over de ziel en tegelijkertijd volgens die hypothese denkt, dat hij in het geheel niet begrijpen kan, dat de ziel een geest is, en deze in een menschen vorm is; voeg hieraan toe, dat heden ten dage nauwelijks iemand weet, wat het geestelijke is en nog minder, dat zij, die geestelijk zijn, zooals alle geesten en engelen iets van een menschen vorm hebben. Vandaar, dat bijna allen, die uit

---

6 Dat in den mensch de geestelijke wereld en de natuurlijke wereld verbonden zijn (n. 6057).

Dat het inwendige des menschen naar het heeld des hemels gevormd is, het uitwendige daarentegen naar het beeld der wereld (n. 3628, 4523, 4524, 6057, 6314, 9706, 10156, 10472).

deze wereld komen, grootelijks verwonderd zijn, dat zij leven en menschen zijn, zooals voorheen, en zonder dat er eenig verschil bestaat. Maar wanneer zij van hunne verwondering bekomen zijn, verbazen zij zich vervolgens, dat de Kerk niets weet van dezen staat des menschen na den dood; terwijl toch alle menschen, die in deze wereld geleefd hebben, in het andere leven zijn, en als menschen leven; en omdat zij zich ook verwonderden, waarom zulks niet door visioenen aan den mensch wordt duidelijk gemaakt, werd hun uit den hemel gezegd, dat dit wel zou kunnen geschieden, want niets is gemakkelijker wanneer het den Heer behaagt; maar dat toch dezulken niet zouden gelooven, die zich in het valsche daartegen hadden bevestigd, zelfs wanneer zij zelf zouden zien; daarenboven zoude het gevaarlijk wezen om van den hemel iets te doen zien voor hen, die in het wereldsche en lichamelijke zijn, omdat zij op die wijze eerst zouden gelooven, en daarna ontkennen, en zoo die waarheid zelve ontheiligen. Want ontheiligen is gelooven, en daarna ontkennen; en zij, die het heilige schenden, worden in de diepste en jammerlijkste van alle hellen geworpen. Dit gevaar is het, dat verstaan wordt door de woorden des Heeren:

“Hij heeft hunne oogen verblind en hunne harten verhard, opdat zij met hunne oogen niet zouden zien, en met hun hart niet verstaan, en zij zich bekeeren en Ik hen geneze” (Joh. 12:40).

en dat zij, die in wereldsche en lichamelijke liefden verkeeren, toch niet gelooven, door deze woorden:

Abraham zeide tot den rijken man in de hel “Zij hebben Mozes en de Profeten, dat zij die hooren”. Maar hij zeide “Neen, Vader Abraham, maar indien iemand uit de dooden tot hen kwam, zouden zij zich bekeeren”. Doch Abraham zeide tot hem “indien zij Mozes en de Profeten niet hooren, zoo zullen zij ook niet gelooven, al ware het, dat iemand uit de dooden opstond” (Luk. 16: 29-31).

18. Dat de hemel uit het menschelijk geslacht is, kan ook daaruit blijken, dat de mentalen van engelen en de mentalen van menschen hetzelfde zijn; beide genieten het vermogen om te denken, in te zien en te willen; beide zijn gevormd en den hemel op te nemen, want het menschelijk mentaal wordt eveneens wijs als het engelen mentaal; maar dat het in de wereld in mindere mate wijs wordt, vindt zijn oorszaak daarin, dat het in een aardsch lichaam is, en daarin denkt het geestelijk mentaal des menschen natuurlijk, want zijne geestelijke gedachte, welke bij hem dezelfde is als bij een engel, vloeit dan in natuurlijke denkbeelden, in overeenstemming met de geestelijke, en wordt zoo daarin waar genomen. Maar het is anders, wanneer het menschelijk mentaal los gemaakt is van de banden met het lichaam dan denkt het niet

langer natuurlijk maar geestelijk, en wanneer het geestelijk denkt, dan denkt het dingen, die voor natuurlijke menschen onbegrijpelijk en onuitsprekelijk zijn, dus zooals een engel. Hieruit blijkt duidelijk dat het innerlijke van een mensch, dat zijn geest genoemd wordt, in zijn wezen een engel is. ⁷⁾ *Dat* een engel in een volledig menschen vorm is, ziet men ook in het werk *Over den Hemel en de Hel* (n. 73-77); wanneer echter het innerlijke des menschen niet naar boven geopend is, maar alleen naar beneden, dan is hij na de scheiding van het lichaam weliswaar in den geestelijken vorm, maar leelijk en duivelsch; want hij kan niet omhoog naar den hemel schouwen, maar alleen omlaag naar de hel.

19. Dat de hemel en de hel uit het menselijk geslacht zijn, had de Kerk toch uit het Woord kunnen weten, en een punt van hare leer maken, indien zij illustratie uit den hemel had toegelaten, en aandacht geschonken had aan de woorden des Heeren tot den dief aan het kruis:

Dat hij heden met Hem in het Paradijs zoude zijn (*Luk. 23: 43*).
en aan hetgeen de Heer over den rijken man en Lazarus zeide:

Dat de rijke in de hel kwam, en van daar uit met Abraham sprak,
en dat Lazarus in den hemel was (*Luk. 16: 19-31*).

en ook over hetgeen de Heer tot de Sadduceën over de opstanding gezegd heeft:

Dat God niet is een God der dooden, maar der levenden
(*Matth. 22: 32*).

en daarenboven uit het algemeen geloof van allen die goed leven, voornamelijk uit hun geloof tegen den tijd van hun sterven, wanneer zij niet meer in het wereldsche en lichamelijke verkeeren, doordat zij gelooven, dat zij in den hemel zullen komen zoodra zij het leven van hun lichaam hebben afgelegd; dit geloof heerscht bij allen wanneer zij, niet denken uit de leer der Kerk over eene opstanding tijdens het laatste oordeel. Onderzoek of het zoo niet is, en gij zult dit bevestigd vinden.

20. Wie over de Goddelijke orde onderricht is, kan ook begrijpen dat de mensch geschapen is om een engel te worden, omdat in hem het laatste der

---

⁷ Dat er zoovele graden des levens in den mensch zijn, als er hemelen zijn; en dat die na den dood geopend worden naar den aard van zijn leven (n. 3747, 9594).

Dat de hemel in den mensch is (n. 3884).

Dat menschen, die een leven van liefde en liefdadigheid leven, engelenwijsheid in zich hebben, maar alsdan verborgen, en dat zij in die wijsheid komen na hunnen dood (n. 2494).

Dat in het Woord, een mensch, die het goede der liefde en des geloofs van den Heer opneemt, een engel genoemd wordt (n. 10528).

orde is, (zie hierboven n. 9), waarin datgene kan worden gevormd wat tot de hemelsche en engelenwijsheid behoort en wat kan worden vernieuwd en vermeerderd. De Goddelijke orde bestaat nooit in het middelste, en vormt daar nooit iets zonder uiterste, want zij is daar niet in hare volheid en volmaaktheid, maar gaat verder tot het laatste; en wanneer zij in haar laatste is, dan vormt zij, en ook door de middelen daar verzameld, vernieuwt zij zich en brengt verder voort, hetgeen geschiedt door voortplanting; om deze reden is dáár de kweekplaats voor den hemel. Dit wordt ook bedoeld met hetgeen over den mensch en zijne schepping gezegd wordt in het eerste kapittel van *Genesis*:

“God zeide, Laat ons den mensch maken in ons beeld, naar onze gelijkenis en God schiep den mensch in Zijn beeld, in het beeld Gods schiep Hij hem; man en vrouw schiep Hij hen, en God zegende hen, en God zeide tot hen: Weest vruchtbaar en vermenigvuldigt uzelfen (vers 26-28)”.

“Scheppen in het beeld Gods, en in de gelijkenis Gods” is hen begiftigen met alles van de Goddelijke orde, van het eerste tot het laatste, en hem zoo, wat de innerlijke dingen van zijn mentaal betreft, tot een engel maken.

21. Dat de Heer niet alleen wat Zijnen Geest betreft, is opgestaan, maar ook wat Zijn lichaam betreft, is omdat de Heer toen Hij in de wereld was Zijn Menschelijke geheel en al heeft verheerlijkt, dat is Goddelijk gemaakt heeft. Want de ziel, die in Hem' was van den Vader, was uit zich het Goddelijke Zelf, en het Lichaam werd gemaakt ip de gelijkenis der Ziel, dat is des Vaders, dus ook God ook het geloof van velen ondermijnen; want wie daar wijzelijk over denkendelijk. Vandaar dat Hij, wat met geen enkel mensch gebeurt, zoowel met Zijnen Geest als met Zijn Lichaam is opgestaan; ⁸⁾ dit maakte Hij ook aan Zijne discipelen duidelijk — die, toen zij Hem zagen, meenden eenen geest te zien — zeggende:

“Aanschouwt Mijne handen en Mijne voeten, dat Ik het Zelf ben, betast Mij en ziet; want een geest heeft geen vleesch en beenderen, zooals gij ziet dat Ik heb” (*Luk. 24: 36-39*).

door welke woorden Hij aantoonde, dat Hij niet alleen een mensch was, wat Zijn geest betreft, maar ook wat Zijn Lichaam betreft.

22. Dat de hemel en de hel uit het menscheeljk geslacht zijn, is daarenboven aangetoond in vele hoofdstukken van het werk *Over den Hemel en de Hel*;

---

8 Dat een mensch opstaat alleen wat zijn geest betreft (1059, 10594). Dat de Heer alleen is opgestaan, ook wat Zijn Lichaam betreft (1729, 2083, 5078, 10825).

zoals in de volgende: Over de Natiën en Volken van buiten de Kerk in den Hemel (n. 318-328). Over kleine Kinderen in den Hemel (n. 329-345). Over Wijzen en Eenvoudigen in den Hemel (n. 346-356). Over Rijken en Armen in den Hemel (n. 357-365). Dat ieder Mensch een Geest is, wat zijn inwendige betreft (n. 432-444). Dat een Mensch na den Dood in eenen volkomen menschelijken Vorm is (n. 453-460). Dat een Mensch na den Dood alle zintuigen, zijn geheele geheugen, alle gedachten en genegenheden heeft welke hij in de wereld had, en dat hij niets achterlaat dan zijn aardsch lichaam (n. 461-469). Over den Eersten Staat des menschen na den dood (n. 491-498). Over den Tweeden Staat des menschen na den dood (n. 499,511). Over zijnen Derden Staat (n. 512,517), en wat verder gezegd wordt over de Hellen (n. 536 588). Uit dat alles kan men in bijzonderheden zien, dat er in den hemel in het geheel geen engelen zijn, die in het begin geschapen werden, en ook niet in de hel een enkele duivel met zijn gevolg, maar alleen dezulken die menschen geboren werden.

iv. Dat allen, die ooit van het begin der Schepping af, Mensch geboren werden en gestorven zijn, in den Hemel of in de Hel zijn.

23. Dit volgt *Eerstens* uit het geen in het voorgaande hoofdstuk werd gezegd en aangetoond, dat namelijk de hemel en de hel uit het menschelijk geslacht zijn. *Ten Tweede* daaruit dat ieder mensch na zijn leven in deze wereld in eeuwigheid leeft. *Ten Derde*, dat dus allen, die van de schepping der wereld af, menschen geboren werden en gestorven zijn, òf in den hemel, òf in de hel zijn. *Ten Vierde*, omdat allen, die hierna zullen worden geboren, ook in de geestelijke wereld komen moeten; dat die wereld zoo uitgestrekt is en van dien aard, dat deze natuurlijke wereld, waarin de menschen op de aardbollen zijn, daarmede niet kan worden vergeleken. Maar opdat alles duidelijker worde begrepen, en klaarder worde gezien, zal ik die punten afzonderlijk uitleggen en beschrijven.

24. (t) *Dat allen, die ooit mensch geboren werden van het begin der Schepping af en gestorven zijn in den Hemel of in de Hel zijn*, volgt uit hetgeen in het voorgaande hoofdstuk gezegd en aangetoond is, dat namelijk de hemel en de hel uit het menschelijk geslacht zijn, en is reeds duidelijk zonder toelichting. Het was tot dusverre het algemeene geloof, dat de menschen niet eerder in den hemel of ook in de hel zullen komen dan ten dage van het laatste oordeel, wanneer de zielen weer in hare lichamen zullen terugkeeren, en zoo een zoodanigen staat zullen bereiken, als men gelooft, dat aan lichamen eigen is. Tot dit geloof zijn de eenvoudigen gebracht door hen, die beweren wijs te zijn, en den innerlijken staat des menschen hebben onderzocht. Omdat deze menschen nooit over de geestelijke wereld hebben gedacht, maar alleen over de natuurlijke, en dus ook niet over den geestelijken mensch, en daardoor niet hebben geweten dat de geestelijke mensch, die bij iedereen in den natuurlijken mensch is, eveneens een menschelijken vorm heeft, zooals de natuurlijke mensch; vandaar is het ook niet in hunnen geest opgekomen, dat de natuurlijke mensch zijn menschelijken vorm aan zijnen geestelijken mensch ontleent; ofschoon zij hebben kunnen zien dat de geestelijke mensch naar zijn wil in alles en in elk ding bij den natuurlijken mensch werkt, en dat de natuurlijke mensch uit zichzelf volstrekt niets werkt. Het is de geestelijke mensch die denkt en wil, want de natuurlijke mensch kan dit uit zich zelf niet doen, en gedachte en wil is het al in alles van den natuurlijken

mensch; want de natuurlijke mensch wordt in werking gebracht zooals de geestelijke mensch dat wil, en ook tot spreken gedreven zooals deze denkt, en dit zoo volledig dat er geen handeling is zonder wil en geene spraak zonder gedachte; want indien gedachte en wil worden verwijderd, houden én de spraak èn de handeling oogenblikkelijk op. Hieruit blijkt, dat de geestelijke mensch in waarheid *de* mensch is, en dat deze in alles en in elk ding van den natuurlijken mensch is; zoodat hunne beeltenissen aan elkander gelijk zijn; want deelen of deeltjes van den natuurlijken mensch, waarin het geestelijke niet werkt, leven niet. Maar de geestelijke mensch kan voor den natuurlijken mensch niet zichtbaar worden, want het natuurlijke kan het geestelijke niet zien, maar het geestelijke kan wel het natuurlijke zien; want dit is volgens de orde, maar het andere is tegen de orde; want er bestaat eene invloeiing van het geestelijke in het natuurlijke, dus ook een gezicht; want gezicht is eveneens eene invloeiing; maar niet in omgekeerde richting. De geestelijke mensch is wat de geest des menschen wordt genoemd en die in de geestelijke wereld verschijnt in een volmaakt menschen vorm, en die na den dood leeft. Omdat de verstandige menschen over de geestelijke wereld niets hebben geweten, en vandaar ook niets over den geest des menschen, zooals hierboven werd gezegd, daarom hebben zij het denkbeeld opgevat, dat een mensch niet als mensch kan leven, vóór dat zijne ziel in het lichaam is teruggekeerd en de zintuigen daarvan weer heeft aangenomen; vandaar zijn er zulke dwaze denkbeelden over de opstanding des menschen ontstaan, dat namelijk zelfs lichamen, die door wormen en visschen zijn verteerd, en geheel tot stof vergaan, door de Goddelijke Almacht wederom zullen worden bijeenvergaderd en met hunne zielen vereenigd; en dat zulks eerst zal gebeuren in het einde der wereld, wanneer het zichtbare heelal zal vergaan; en nog meer zulke meeningen, die allen het begrip te boven gaan, en bij den eersten indruk op het verstand onmogelijk schijnen en tegen de Goddelijke orde, en daardoor ook het geloof van velen ondermijnen; want wie daar wijzelijk over denken, kunnen dat niet gelooven zonder het eenigermate te kunnen begrijpen, en geloof in onmogelijkheden bestaat niet; dat wil zeggen een geloof in zulke dingen, die een mensch voor onmogelijk houdt, vandaar ook dat zij, die niet gelooven in een leven na den dood, aan zulke begrippen hunne argumenten ter ontkenning ontleenen; maar dat de mensch aanstonds na zijn dood opstaat, en dat hij dan in een volkomen menschen vorm is, ziet men in het werk *Over den Hemel en de Hel*, en wel in verscheidene hoofdstukken daarvan. Deze dingen worden hier vermeld om nog verder te bevestigen dat de hemel en de hel uit het menschelijk geslacht zijn; waaruit

volgt, dat allen, die ooit van het begin der Schepping af als mensch geboren werden en gestorven zijn, in den hemel zijn of in de hel.

25. (2) *Dat ieder mensch na zijn leven in deze wereld in eeuwigheid leeft* blijkt hieruit, dat dan de mensch geestelijk is, en niet langer natuurlijk, en dat de geestelijke mensch afgescheiden van het natuurlijke in eeuwigheid blijft zooals hij is, want de staat des menschen kan zich na den dood niet wijzigen. Daarenboven is het geestelijke van ieder mensch in verbinding met het Goddelijke, daarom kan dit over het Goddelijke denken en kan het ook het Goddelijke lief hebben, en worden aangedaan door alle dingen, die tot het Goddelijke behooren, en wier hoedanigheden door de Kerk worden geleerd. Hierdoor is de mensch met het Goddelijke verbonden door gedachte en wil, welke twee vermogens tot den geestelijken mensch behooren en zijn leven uitmaken; wat zóó met het Goddelijke kan worden verbonden, kan in eeuwigheid niet sterven, want het Goddelijke is daarbij aanwezig, en verbindt het met Zichzelf. Ook is de mensch geschapen om een vorm des hemels te worden, wat zijn geest betreft, en de vorm des hemels is uit het Goddelijke Zelf; zooals men kan zien in het werk *Over den Hemel en de Hel*, waarin is aangetoond: Dat het Goddelijke des Heeren den Hemel maakt en vormt (n. 7-12 en n. 78, 86); Dat de Mensch geschapen werd opdat hij een Hemel zij in de kleinste gedaante (n. 57); Dat de Hemel in zijn geheel genomen betrekking heeft op eenen Mensch (n. 59-66). Dat daardoor een Engel in eenen volkomen menschelijken Vorm is (n. 73, 77); Dat een Engel wat zijn geestelijke betreft een Mensch is. Hierover heb ik ook eenige malen met de engelen gesproken, die zich zeer verwonderden dat er onder hen, die in de Christelijke wereld verstandig genoemd worden, en ook door anderen voor verstandig worden gehouden, vele zijn, die door hun geloofde onsterfelijkheid van hun eigen leven geheel en al verwerpen, en gelooven dat de ziel des menschen na den dood evenals de ziel van een beest te niet gaat, zonder het onderscheid te begrijpen dat er is tusschen het leven van den mensch en van het beest, dat de mensch boven zichzelf kan denken over God, over den Hemel, over de liefde, over het geloof, over het geestelijk en zedelijk goede, over het ware en over dergelijke dingen, en zóó kan worden verheven tot het Goddelijke Zelf, en door al die dingen met Hemzelf worden verbonden; maar dat beesten niet boven het natuurlijke in hen kunnen worden verheven om over zulke dingen te denken; dat bijgevolg het geestelijke in hen na den dood niet van hun natuurlijke kan

worden gescheiden ⁹⁾ en op zichzelf leven zooals het geestelijk des menschen; wat ook de reden is dat het leven van beesten tegelijk met hun natuurlijk leven teniet gaat. Dat vele zoogenaamde verstandige menschen in de Christelijke wereld niet gelooven in de onsterfelijkheid van hun leven, wordt zooals de engelen zeiden, veroorzaakt omdat zij in hun hart het Goddelijke ontkenden en in plaats van het Goddelijke de natuur erkenden; en zij, die uit zulke beginselen denken, kunnen niet over iets eeuwig denken door verbinding met het Goddelijke, dus ook niet over het onderscheid tusschen den staat van menschen en den staat van beesten; want wanneer het Goddelijke uit het denken wordt verdreven, wordt ook het eeuwige verworpen. Zij zeiden ook verder, dat er bij ieder mensch een binnenste of hoogste graad des levens is, of een binnenste of hoogste iets, waarin het Goddelijke des Heeren allereerst of het naaste invloeit, en van waaruit Hij de overige inwendige dingen van den geestelijken en natuurlijken mensch schikt, en die volgens de graden hunner orde op elkander volgen; dat binnenste of hoogste noemden zij den intrede van den Heer bij den mensch, en Zijne waarachtige woning in hem; en dat door dit binnenste of hoogste de mensch mensch is, en onderscheiden van de redeloze dieren, die dat niet hebben; en dat het daardoor is dat de menschen, wat hun inwendige betreft, hetwelk tot hun mentaal en ziel behoort, geheel anders dan de dieren, door den Heer tot Zich kunnen verheven worden, in Hem kunnen gelooven, door liefde tot Hem kunnen worden aangedaan, en verstand en wijsheid kunnen ontvangen, en uit de rede spreken.

Bij navraag over hen, die het Goddelijke ontkennen, en ook de Goddelijke waarheden, door welke verbinding van het leven des menschen met het Goddelijke Zelf geschiedt, en die toch in eeuwigheid leven, zeiden de engelen, dat dezulken ook het vermogen hebben om te denken en te willen, en bijgevolg om de dingen, die uit het Goddelijke voortkomen te gelooven en lief te hebben, evenals zij, die het Goddelijke erkennen, en dat het die vermogens zijn, die maken dat dezulken eveneens in eeuwigheid leven. De engelen voegden daaraan toe, dat dezulken die vermogens hadden uit dat

---

9 Dat er eene invloeiing uit de geestelijke wereld is ook in de levens der beesten, maar eene algemeene, doch geene bijzondere zooals bij den mensch (n. 1633, 3646).

Dat het onderscheid tusschen menschen en beesten daarin bestaat, dat menschen boven zichzelf naar den Heer kunnen verheven worden, over het Goddelijke denken, datzelve beminnen en zoo met den Heer verbonden worden, en daardoor het eeuwige leven hebben, verschillend van de beesten, die niet daartoe kunnen verheven worden (n. 4525, 6323, 9231).

binnenste of hoogste in hen, dat in ieder mensch is, waarover hierboven werd gesproken; dat ook zij, die in de hel zijn, die vermogens hebben, en dat zij ook daardoor het vermogen hebben om tegen de Goddelijke waarheden te redeneeren en te spreken, hetgeen dikwijls was aangetoond. Vandaar is het, dat ieder mensch, van welke hoedanigheid ook, in eeuwigheid leeft. Omdat ieder mensch na den dood in eeuwigheid leeft, daarom denkt een engel, noch ook een geest ooit aan den dood, ze weten zelfs niet wat het is te sterven; wanneer er daarom in het Woord gesproken wordt van “dood” wordt dit door de engelen verstaan hetzij als verdoemenis, dat de dood is in geestelijken zin, of wel als voortzetting van het leven en opstanding.¹⁰⁾ Deze dingen worden aangehaald opdat bevestigd worde, dat alle menschen, die ooit van het begin der Schepping af geboren werden, en gestorven zijn, leven, sommige in den hemel en sommige in de hel.

26. (3) Opdat ik zoude weten, *dat allen, die ooit als menschen geboren werden van het begin der Schepping af, en gestorven zijn, in den hemel of in de hel zijn*, werd het mij gegeven te spreken met eenigen, die voor den zondvloed leefden; en ook met eenigen die na den zondvloed leefden; eveneens met sommigen uit het Joodsche Volk, die uit het Woord des ouden Testaments bekend zijn; met sommigen die in den tijd van den Heer leefden; met velen, die in de daarop volgende eeuwen tot heden toe leefden; en bovendien met allen, die ik in het leven huns lichaams gekend heb nadat zij gestorven waren; en daarenboven met kinderen, en met velen uit de heidenen. Uit welke ervaring ik volledig ben overtuigd, dat er niet één is die ooit mensch geboren werd van de eerste schepping dezer aarde af, die niet in den hemel of in de hel is.

27. (4) *Dat, omdat allen, die in het vervolg zullen geboren worden, ook in de geestelijke wereld zullen komen, die wereld zoo uitgestrekt is, en van dien aard, dat deze natuurlijke wereld, waarin de menschen op de aardbollen zijn, daarmede niet kan worden vergeleken*, blijkt uit de ontelbare menigte van menschen, die van het begin der Schepping af in de geestelijke wereld zijn overgegaan,

---

¹⁰ Wanneer “dood” in liet Woord genoemd wordt, met betrekking tot de boozen wordt daardoor in den hemel verstaan, verdoemenis, die de geestelijke dood is, en ook de hel (n. 5407, 6119, 9008).

Dat wie in goedheden en waarheden zijn, gezegd worden “te leven”, maar wie in boosheden en in valscheden zijn “gestorven te zijn” (n. 81, 290, 7494).

Dat wanneer over “dood” gesproken wordt, met betrekking tot de goeden, die gestorven zijn, dit in den hemel wordt verstaan als opstanding en voortzetting van het leven, omdat dan de mensch wordt opgewekt, zijn leven voortzet, en daarin voortgaat in eeuwigheid (n. 3498, 3505, 4618, 4621, 6036, 6222).

en daar te samen zijn; alsook uit de aanhoudende toename, die hierna nog uit het menschelijk geslacht komen zal; dat die toename zal voortgaan, en wel zonder einde, naar hetgeen hierboven in het hoofdstuk daarover (n. 6-13) werd aangetoond: dat namelijk de voortplanting van het menschelijk geslacht op de aardbollen niet zal ophouden. Hoe ontelbaar de menigte van menschen is, die nu reeds daar zijn, werd mij enkele malen te zien gegeven, wanneer mij de oogen geopend werden; er waren daar zoo vele, dat ze nauwelijks te tellen waren, er waren eenige myriaden, en dat alleen op ééne plaats in ééne streek; hoeveel zijn er dan niet in de overige streken? Want zij zijn daar allen in gezelschappen bijeenverzameld en die gezelschappen zijn zeer groot in aantal en ieder gezelschap vormt in zijn eigen plaats drie hemelen en daaronder drie hellen; daarom zijn eenigen daar het meest verheven, anderen in het midden, weer anderen onder hen, en onder hen zijn er ook die in de laagste plaatsen of in de hellen zijn; en de hoogste onder hen wonen zooals de menschen in steden, waarin ze tot honderd duizenden samen wonen. Hieruit blijkt dat de natuurlijke wereld waarin de menschen op de aardbollen zijn, met die geestelijke wereld, wat betreft de menigte uit het menschelijk geslacht, niet kan worden vergeleken, daarom is het voor menschen, die uit de natuurlijke wereld naar de geestelijke overgaan, alsof zij uit een dorp naar een groote stad komen. Dat de natuurlijke wereld ook niet met de geestelijke wereld kan worden vergeleken, wat haren aard aangaat, kan ook daaruit blijken, dat daar niet alleen alles bestaat, wat er in de natuurlijke wereld is, maar daarenboven ook nog ontelbaar vele dingen, die in deze wereld nooit gezien worden, en ook niet voor oogen kunnen gesteld worden, want daar worden geestelijke dingen in al hunne typen afgebeeld, in verschijningen als of ze natuurlijk waren, en ieder afzonderlijk ding met oneindige verscheidenheid, want het geestelijke overtreft in zijne uitnemendheid het natuurlijke zoo zeer, daar maar weinige dingen daarvan voor de natuurlijke zintuigen kunnen worden voortgebracht, want de natuurlijke zintuigen omvatten niet het duizendste deel van wat het geestelijk mentaal waarneemt, en alle dingen, die tot het geestelijke mentaal behooren, worden ook in vormen voor oogen gesteld, van daar dat de geestelijke wereld niet kan worden beschreven wat betreft de pracht en het overweldigende van de dingen die daar zijn. En dit neemt ook toe met de vermeerdering van het menschelijk geslacht in de hemelen, want alle dingen worden daar voorgesteld in vormen, die overeenstemmen met den staat van liefde en geloof bij iederen geest, en daardoor van zijn verstand en wijsheid, dus met eene verscheidenheid, die aanhoudend toeneemt met de vermeerdering van de menigte. Vandaar, dat door hen, die in den hemel waren verheven

geworden, gezegd werd, dat zij daar dingen hadden gezien en gehoord, die nooit eenig oog hadden gezien, noch eenig oor hadden gehoord. Hieruit kan men zien, dat de geestelijke wereld zoodanig is, dat deze natuurlijke wereld daarmede niet kan worden vergeleken. Daarenboven kan men zien wat die wereld is, in het werk *Over den Hemel en de Hel* waar gehandeld wordt over de twee Rijken des Hemels (n. 20-28). Over de Gezelschappen des Hemels (n. 41-50); over de Voorstellingen en de verschijningen in den Hemel (n. 170-176) en over de Wijsheid der Engelen des Hemels (n. 265-275); maar het is zeer weinig wat daar beschreven is.

v. Dat het laatste Oordeel moet gehouden worden waar allen te zamen zijn, dus in de Geestelijke Wereld en niet op Aarde

28. Aangaande het laatste oordeel gelooft men, dat de Heer dan in de wolken des Hemels verschijnen zal met de engelen in heerlijkheid en dan allen uit de graven zal opwekken, die ooit van het begin der schepping af hebben geleefd en de zielen weer met hunne lichamen zal bekleeden en hen zoo bijeen roepen om te worden geoordeeld, die het goede gedaan hebben, tot het eeuwige leven of den hemel, en die het kwade gedaan hebben tot den eeuwigen dood of de hel. Dit geloof bestaat in de Kerken door den letterlijken zin van het Woord, en kon ook niet worden weggenomen zoo lang het niet bekend was, dat er eenen geestelijken zin ligt, in alles wat er in het Woord gezegd wordt, en dat die zin het Woord zelf is, waartoe de letterlijke zin dient als fundament of basis, en dat het zonder zulk eene letter niet het Goddelijk Woord zou kunnen geweest zijn, en zoo wel voor den hemel als voor de wereld dienen, als leer des levens en des geloofs en tot verbinding. Wie daarom bekend is met de geestelijke overeenstemmingen van de natuurlijke dingen in het Woord, die kan weten, dat door “de komst des Heeren in de wolken des hemels” niet eene dusdanige komst van Hem wordt verstaan, naar Zijne verschijning in het Woord; want “de Heer” is het Woord, omdat Hij het Goddelijke Ware is; “de wolken des Hemels”, in welke Hij moet komen, zijn de letterlijke zin des Woords; en “de heerlijkheid” is de geestelijke zin daarvan; “de engelen” zijn de hemel waaruit Hij verschijnen zal, en zijn ook de Heer met betrekking tot de Goddelijke waarheden ¹¹⁾ hieruit blijkt wat door die woorden wordt verstaan, namelijk dat de Heer, wanneer het einde der Kerk is aangebroken, den geestelijken zin des Woords en aldus het Goddelijke Ware, zooals het in zichzelf is, zal openbaren; dat daarom dit het teeken is, dat het laatste oordeel op handen is. Dat er in ieder ding dat in het Woord gezegd wordt, en in iedere uitdrukking eenen geestelijken zin is, en wat die zin is, ziet men in

---

¹¹ Dat de Heer het Woord is, omdat Hij het Goddelijke Ware in den hemel is (n. 2533, 2818, 2813 ?, 2859, 2894, 3393, 3712).

Dat de Heer het Woord is, ook omdat het Woord van Hem komt en over Hem handelt (n. 2859); en over de Heer alleen, en in de eerste plaats over de verheerlijking van zijn Menschelijke, in den inwendigen zin des Woords, zoodat de Heer daar zelf is (n. 1873,

de *Hemelsche Verborgenheden*, waarin alles en iedere bijzonderheid in *Genesis* en *Exodus* vervat, volgens dien zin is verklaard; en eene Verzameling daaruit over het Woord en zijnen geestelijken zin, ziet men in het werkje *Over het Witte Paard, dat in de Openbaringen wordt genoemd*.

29. Dat het laatste oordeel in de geestelijke wereld moet worden gehouden, en niet in de natuurlijke wereld of op de aarde, blijkt uit de twee voorgaande hoofdstukken en ook uit hetgeen dat volgt. In de twee hoofdstukken, die vooraf gingen, werd aangetoond, dat de hemel en de hel uit het menselijke geslacht zijn, en dat allen die ooit van het begin der Schepping af als mensch geboren werden, en gestorven zijn, òf in den hemel òf in de hel zijn, dus dat allen daar te zamen zijn; terwijl in een volgend hoofdstuk zal worden aangetoond, dat het laatste oordeel reeds is voltrokken.

30. Daarenboven wordt niemand geoordeeld uit den natuurlijke mensch, dus zoolang hij in de natuurlijke wereld leeft; want dan is de mensch in een natuurlijk lichaam, maar hij wordt in den geestelijken mensch geoordeeld, dus wanneer hij in de geestelijke wereld komt, want dan is de mensch in een geestelijk lichaam. Het geestelijke bij den mensch is dat wat geoordeeld wordt, doch niet het natuurlijke, want dit is in geen ding schuldig, of ook misdadig, omdat het uit zich niet leeft, maar alleen dienstknecht of werktuig is, waarmede de geestelijke mensch werkt (zie hierboven n. 24). Vandaar is het, dat het oordeel over menschen wordt gehouden wanneer zij hun natuurlijk leven hebben afgelegd, en het geestelijke hebben aangedaan. In dit lichaam toont de mensch ook wat de hoedanigheid is van zijne liefde en van zijn geloof, want iedereen in de geestelijke wereld is een uitgedrukt beeld zijner liefde, niet alleen wat zijn gelaat en zijn lichaam betreft, maar ook wat zijne spraak en gebaren betreft (men zie het werk *Over den Hemel en de Hel* n. 481); vandaar is het, dat allen gekend worden naar hetgeen zij zijn, en dat

---

9357). Dat de koerst des Heeren zijne tegenwoordigheid in het Woord is, en Openbaring (n. 3900, 4060).

Dat “wolken” in het. Woord, hot Woord in den letter beteekenen of zijn letterlijken zin (n. 4060, 4391, 5922, 6343, 6752, 8106, 8781, 9430, 10551, 10574).

Dat “heerlijkheid” in het Woord, het Goddelijke ware beteekent, zooals het in den hemel is, en zooals het in den geestelijken zin is (n. 4809, 5292, 5922², 8267, 8427, 9429, 10574).

Dat door engelen in het Woord worden aangeduid de Goddelijke waarheden welke van den Heer komen, omdat engelen de ontvangers daarvan zijn, en die niet spreken uit zich zelf maar uit den Heer (n. 1925, 2821, 3039, 4085, 4295, 4402, 6280, 8192, 8301).

Dat “trompetten” of “bazuinen”, die de engelen dan zullen hebben, de Goddelijke Waarheden in den hemel beteekenen, en uit den hemel geopenbaard (n. 8815, 8823, 8915).

zij terstond worden afgescheiden, wanneer het den Heer goeddunkt. Hieruit blijkt ook, dat het oordeel in de geestelijke wereld plaats heeft, en niet in de natuurlijke wereld of op de aarde.

31. Dat het natuurlijke leven in den mensch niets doet, maar zijn geestelijk leven in het natuurlijke, omdat het natuurlijke uit zich zelf zonder leven is, en het leven dat zich daarin vertoont, uit het leven van den geestelijken mensch is, dus dat die het is, die geoordeeld wordt, en dat ook de geestelijke mensch wordt verstaan als te zullen worden “geoordeeld naar hetgeen hij gedaan heeft”, ziet men in het werk *Over den Hemel en de Hel* en wel in het hoofdstuk met het opschrift: Dat de mensch na den dood zoo is als zijn leven in de Wereld was (n. 470-484).

32. Hieraan zal ik eene zekere hemelsche verborgenheid toevoegen, die wel is waar in het werk *Over den Hemel en de Hel* is aangehaald, maar nog niet is beschreven geworden. Iedereen is na den dood verbonden met het eene of andere gezelschap en is daarmede verbonden zoodra hij in de geestelijke wereld komt, (men zie in dat werk n. 427.497) maar een geest weet dat niet in zijn eersten staat, want dan is hij in zijn uiterlijke en nog niet in zijn innerlijke; wanneer hij in dien staat is gaat hij hierheen en daarheen, waar de begeerte van zijn animus hem voert; en toch is hij inderdaad waar zijn liefde is, dat is, in het gezelschap van dezulken, die gelijke liefde hebben. Wanneer een geest in zulk een staat is, dan verschijnt hij in vele andere plaatsen, en ook overal alsof hij lichamelijk tegenwoordig ware, maar dit is alleen eene verschijning; waarom hij dan ook, zoodra hij door den Heer in zijne heerschende liefde wordt geleid, aanstonds verdwijnt uit de oogen van anderen en met de zijnen is in het gezelschap waarmede hij verbonden is; deze eigenaardigheid bestaat in de geestelijke wereld, en is wonderlijk voor hen, die er de oorzaak niet van weten. Vandaar is het dan, dat, zoodra geesten bijeenvergaderd worden en afgescheiden, zij ook geoordeeld worden, en iedereen terstond in zijne eigene plaats, de goeden in den hemel en in het gezelschap waar de hunnen zijn, en de boozen in de hel en in het gezelschap waar de hunnen zijn. Hieruit is het ook duidelijk, dat het laatste oordeel nergens anders kan plaats hebben dan in de geestelijke wereld, zoowel omdat iedereen daar is in de uitbeelding van zijn eigen leven, alsook omdat hij dan is met hen, die in eenzelfde leven zijn, dus iedereen met de zijnen. In de natuurlijke wereld is het anders, daar kunnen de goeden en de boozen te zamen zijn, en de een ook de hoedanigheid van den anderen niet weten, ook worden zij ook niet van elkander gescheiden volgens de liefde van hun leven; ja zelfs kan geen enkel mensch zoolang hij in zijn natuurlijk lichaam is, in den hemel noch ook in de hel zijn, daarom moet een

mensch, opdat hij in een van beide kome, zijn natuurlijk lichaam afleggen, en nadat hij het afgelegd heeft, in zijn geestelijk lichaam geoordeeld worden. Vandaar, dat zooals hierboven werd gezegd, de geestelijke mensch geoordeeld wordt en niet de natuurlijke.

VI. Dat het Laatste Oordeel gehouden wordt wanneer het einde der Kerk gekomen is; en dat het einde der Kerk komt, wanneer er geen geloof is omdat er geene Liefdadigheid is

33. Dat het laatste oordeel plaats heeft wanneer het einde der Kerk gekomen is, daarvoor zijn vele redenen. De eerste is, omdat dan het evenwicht tusschen den hemel en de hel begint verloren te gaan, en met dit evenwicht de vrijheid zelve van den mensch en wanneer de vrijheid van den mensch verloren gaat, dan kan hij niet meer worden behouden; want zonder vrijheid wordt hij naar de hel gedreven, en kan niet in vrijheid naar den hemel gevoerd worden; want zonder vrijheid kan niemand worden omgevormd en alle vrijheid des menschen is uit het evenwicht tusschen den hemel en de hel. Dat dit zoo is blijkt uit twee hoofdstukken in het werk *Over den Hemel en de Hel*, waar gehandeld wordt over het Evenwicht tusschen den Hemel en de Hel (n. 589-596); en *Dat de Mensch in Vrijheid is door het Evenwicht tusschen den Hemel en de Hel* (n. 597-603); en ook waar behandeld wordt dat niemand kan worden omgevormd dan in vrijheid.

34. Dat het evenwicht tusschen den Hemel en de Hel in het einde der Kerk begint verloren te gaan, kan ook hieruit blijken, dat de hemel en de hel uit het menschelijk geslacht zijn, zooals hierboven in het hoofdstuk werd aangetoond; en wanneer weinige menschen in den Hemel komen en velen in de Hel, dat dan aan de eene zijde het booze toeneemt over het goede aan de andere; want naarmate de hel aangroeit, naar die mate groeit het booze aan; en al het booze bij den mensch is uit de hel en al het goede bij hem is van den hemel. Omdat in het einde der Kerk het booze boven het goede uitgroeit, daarom worden dan allen door den Heer geoordeeld, en de boozen van de goeden gescheiden, en alles tot de orde teruggebracht, en eene nieuwe hemel gesticht en ook eene nieuwe Kerk op de aarde, en zoo het evenwicht hersteld. Dit is nu, wat het laatste oordeel genoemd wordt; waarover in hetgeen volgt verder zal worden gesproken.

35. Dat het einde der Kerk gekomen is wanneer er in de Kerk geen geloof meer is, is uit het Woord bekend, maar het is nog niet bekend dat er geen geloof is, indien er geene liefdadigheid is, daarom zal hierover iets worden gezegd in hetgeen nu volgt. Dat er in het einde der Kerk geen geloof is, wordt door den Heer voorzegd:

“Wanneer de Zoon des Menschen zal gekomen zijn, zal hij dan geloof vinden op Aarde” (*Luk.* 18: 8).

En dat er dan ook geen liefdadigheid zijn zal:

“In de voleinding der eeuw, zal de ongerechtigheid vermenigvuldigd worden en de liefdadigheid van velen verkoelen.... en dit evangelie zal de geheele wereld worden gepredikt.... en dan zal het einde komen” (*Matth.* 24: 12, 14).

De voleinding der eeuw is de laatste tijd der Kerk. In dat kapittel worden door den Heer beschreven de opeenvolgende staten van het verval der Kerk, wat de liefde en het geloof betreft, maar zij worden beschreven door louter overeenstemmingen, daarom kunnen die voorspellingen van den Heer niet worden verstaan, wanneer men niet den geestelijken zin van elk dier overeenstemmingen weet; daarom werd het mij door den Heer gegeven alles te verklaren wat er in dat kapittel wordt gezegd en eenige van de dingen, die in het volgende gezegd worden, over de Voleinding der Eeuw, over zijne Komst, over de opeenvolgende staten van Verwoesting der Kerk, en over het Laatste Oordeel en wel in de *Hemelsche Verborgenheden*: (Men zie daarin n. 3353-56, 3486-89, 3650-55, 3751-59, 3897-3901, 4056-60, 4229-31, 4332-35, 4422-24, 4635-38, 4661-64, 4807-10, 4954-59, 5063-71).

36. Nu zal iets daarover worden gezegd, dat er geen geloof is, wanneer er geene liefdadigheid is. Men meent wel dat er geloof is zoolang de leerstellingen der Kerk worden geloofd, dus dat zij, die deze gelooven, ook geloof hebben, maar gelooven alleen is nog geen geloof hebben, maar te willen en te doen wat geloofd wordt, dat is geloof hebben. Wanneer de leerstellingen der Kerk alleen geloofd worden zijn, zij niet in het leven der menschen, maar alleen in zijn geheugen, en vandaar in de gedachten van den uitwendigen mensch, en maken ook geen deel van zijn leven uit, voordat zij in zijn wil zijn en vandaar in zijne genegenheden zijn; eerst dan is het in 's menschen geest; want de geest des menschen, wiens leven het eigenlijke leven des menschen is, wordt uit zijnen wil gevormd, en alleen voor zoover uit zijne gedachte als die uit zijnen wil voortkomen. Het geheugen des menschen en het denken daaruit is alleen een voorhof, waardoor de invoering plaats heeft. Of men zegt: “wil” of dat men zegt “liefde”, is hetzelfde, omdat iedereen dat wil, wat hij lief heeft, en lief heeft wat hij wil; en de wil is het opnemingsorgaan voor de liefde, en het verstand waaraan het denken behoort is het opnemingsorgaan voor het geloof. De Mensch kan veel weten, denken en verstaan, maar dat wat niet met zijnen wil of met zijne liefde overeenstemt, werpt hij van zich af, wanneer hij met zichzelf alleen gelaten, in gedachten is uit zijnen wil of uit zijne

liefde; en daarom verwerpt hij die dingen ook na het leven van zijn lichaam, wanneer hij in den geest leeft; want in den geest des menschen blijft alleen datgene wat in zijnen wil of zijne liefde is ingegaan, zooals zoeven werd gezegd; andere dingen worden na den dood als vreemde dingen aangezien, en omdat zij niet tot zijne liefde behooren, werpt hij die buitenshuis en beschouwt ze met afkeer. Anders is het wanneer een mensch de leerstelling der Kerk, die uit het Woord getrokken zijn, niet alleen gelooft, maar die ook wil en doet, dan wordt geloof gevormd; want geloof is de genegenheid voor het ware, uit het willen van het ware omdat het waar is; want het ware te willen omdat het waar is, is het eigenlijk geestelijke van den mensch; want dan is hij afgetrokken van het natuurlijke, dat in het willen van het ware is, niet terwille van het ware, maar terwille van eer, roem en gewin. Want het ware afgetrokken van dergelijke oogmerken, is geestelijk, omdat het in zijne essentie Goddelijk is. Daarom is het ware te willen, omdat het waar is, ook het Goddelijke erkennen en liefhebben. Deze twee zijn geheel en al verbonden, en worden ook in den hemel als één beschouwd; want het Goddelijke, dat in den hemel van den Heer uitgaat, is het Goddelijke Ware (zie het werk *Over den Hemel en de Hel* n. 128-132), en zij die dat ontvangen en tot deel huns levens maken, zijn engelen in den Hemel. Deze dingen worden gezegd, opdat men wete, dat geloof hebben, niet bestaat in gelooven alleen, maar in willen en doen; om welke reden er geen geloof is, wanneer er geene liefdadigheid is; want liefdadigheid of liefde is willen en doen.

37. Dat er tegenwoordig in de Kerk zoo weinig geloof is, dat er bijna niet kan gezegd worden iets te zijn, bleek bij velen, zoowel geleerden als eenvoudigen, wier geesten na hun dood werden onderzocht aangaande het geloof dat zij in de wereld hadden; en het werd bevonden, dat ieder van hen meende, dat alleen te gelooven, en zich overtuigd te houden dat het zoo is reeds geloof was; en bij de meer geleerden, dat het alleen daarin bestond, dat men uit gerustheid of vertrouwen gelooft, dat men behouden wordt door het lijden des Heeren en door Zijne voorspraak, en dat nauwelijks iemand wist, dat er geen geloof is, als er geene liefdadigheid of liefde is; zelfs wisten zij ook niet wat liefdadigheid jegens den naasten is; en ook niet wat het onderscheid is tusschen denken en willen, velen van hen keerden liefdadigheid den rug toe, zeggende dat liefdadigheid niets uitwerkt, maar alleen het geloof. Wanneer hun gezegd werd, dat liefdadigheid en geloof één zijn, zooals de wil en het verstand, en dat liefdadigheid in den wil woont en geloof in het verstand, en dat de eene van den ander te scheiden, zou wezen alsof de wil van het verstand gescheiden werd, verstonden zij dat niet. Daaruit blijkt dat er tegenwoordig

nauwelijks eenig geloof is. Dit werd ook op levendige wijze aangetoond, zij die zich overtuigd hielden, dat zij geloof hadden, werden weggeleid naar engelen gezelschappen, waar het echte geloof was; en wanneer hun dan gemeenschap met die gezelschappen gegeven werd, bemerkten zij duidelijk dat zij geen geloof hadden; wat zij dan ook later voor velen bekenden. Hetzelfde werd ook op andere wijze duidelijk gemaakt voor hen, die betuigd hadden dat zij geloofden en zich geloof hadden toegeschreven, maar niet hadden geleefd volgens een leven des geloofs, dat de liefdadigheid is, en ieder hunner beleed dat geen hunner geloof had, omdat niets daarvan in het leven van hunnen geest was, maar alleen daarbuiten in iets van hunne gedachte, toen zij in de natuurlijke wereld leefden.

38. Zoodanig is de staat der Kerk tegenwoordig; namelijk dat er geen geloof is, omdat er geene liefdadigheid is; en waar geene liefdadigheid is daar is ook niets van het geestelijk goede, want dit goede is uitsluitend uit liefdadigheid. Er wérd van den hemel gezegd, dat er bij eenigen wel goeds was, maar dat het niet kon gezegd worden geestelijk goed te zijn, maar natuurlijk goed, om reden dat de Goddelijke waarheden zelve in duisternis verkeerden, en Goddelijke waarheden zijn het, die naar liefdadigheid heenleiden; want die onderwijzen haar, en beschouwen haar als het doel waarheen gestreefd wordt; vandaar dat er geene andere liefdadigheid bestaan kan dan die welke overeenstemt met de waarheden waaruit zij voortkomt. De Goddelijke waarheden, waaruit de leerstellingen der Kerken worden afgeleid, zien alleen op het geloof, waarom zij ook leerstellingen des geloofs genoemd worden, en zien niet op het leven; en waarheden, die alleen op het geloof zien en niet op het leven, kunnen den mensch niet geestelijk maken; en zoolang die buiten het leven blijven, zijn zij alleen natuurlijk, want men weet ze en bedenkt ze alleen zooals andere dingen. Vandaar is het, dat tegenwoordig het geestelijk goede niet bestaat, maar bij sommigen alleen het natuurlijk goede. Daarenboven is iedere Kerk in haar begin geestelijk; want zij begint met de liefdadigheid; maar in den loop der tijden wijkt zij van de liefdadigheid naar het geloof af, en dan wordt zij van eene innerlijke Kerk eene uiterlijke; en wanneer zij uiterlijk wordt dan komt haar einde, omdat zij dan alle waarde hecht aan het weten en weinig of niets aan het leven. En naarmate de mensch van innerlijk uiterlijk wordt, naar die mate wordt bij hem het geestelijk licht verduisterd, zoo dat hij niet langer het Goddelijk Ware uit het ware zelf, dat is uit het licht des hemels ziet (want het licht des hemels is het Goddelijk ware) maar alleen uit het natuurlijke licht; welk licht van dien aard is, (wanneer het alleen is, en niet geïllustreerd door geestelijk licht), dat het Goddelijke Waarheid ziet, als in den nacht;

en ook door niets anders weet of het waar is, dan doordat de voorgangers het zeggen en de gewone leeken het aannemen. Vandaar dat het verstand van zulke menschen door den Heer niet kan worden geïllustreerd, want naar mate dat het natuurlijke licht in het verstand schijnt, naar die mate wordt het geestelijk licht verduisterd. Natuurlijk licht schijnt in het verstand wanneer wereldsche, lichamelijke en aardsche zaken boven geestelijke, hemelsche en Goddelijke dingen worden bemind, en in zoover is de mensch ook uiterlijk.

39. Maar omdat men in de Christelijke Wereld niet weet, dat er geen geloof is, wanneer er geene liefdadigheid is, en ook niet wat liefdadigheid jegens den naaste is, en niet eens dat de wil den mensch zelf uitmaakt, en alleen zooveel van zijne gedachten, als die uit den wil voortkomen, daarom zal ik, opdat die onderwerpen duidelijk uitkomen in het licht des verstands, hier eene verzameling bijvoegen van uittreksels daarover uit *De Hemelsche Verborgenheden*, die als toelichting kunnen dienen.

(Uit De Hemelsche Verborgenheden)

Over het Geloof

Dat zij, die niet weten dat alle dingen in het heelal betrekking hebben op het ware en het goede, en op de verbinding van die twee, zoodat iets kan worden voortgebracht, ook niet weten dat alles in de Kerk betrekking heeft op geloof en liefde, en op de verbinding van die twee (n. 7752.62, 9186, 9224).

Dat alles in het heelal betrekking heeft op het ware en het goede, en op hunne verbinding (n. 2451, 2452 ? 3166, 4390, 4409, 5232, 7256, 10122, 10555).

Dat waarheden tot het geloof behooren, en goedheden tot de liefde (n. 4352 ?, 4353, 4997, 7178, 10367).

Dat zij, die niet weten dat alles en ieder ding bij den mensch betrekking heeft op het verstand en op den wil, en op de verbinding van die twee, opdat de mensch mensch zij, weten ook niet dat alle dingen der Kerk betrekking hebben op geloof en liefde, en op de verbinding van die twee, opdat de Kerk in den mensch zij (n. 2231, 7752-54, 9224, 9995, 10122).

Dat er in den mensch twee vermogens zijn waarvan het eene het verstand genoemd wordt, en het andere de wil (n. 641, 803, 3623, 8939, 3539 ?).

Dat het verstand bestemd is voor de opname van waarheden, dus wat tot het geloof behoort en de wil bestemd is voor de opname van goedheden, dus wat tot de liefden behoort (n. 9300, 9930, 10064). Dat daaruit volgt, dat de liefde of de liefdadigheid de Kerk maakt en niet het geloof alleen, of geloof afgescheiden van liefde of liefdadigheid (n. 809, 916, 1798, 1799, 1734, 1834 ?, 1844, 4766, 5826).

Dat geloof afgescheiden van liefdadigheid geen geloof is (654, 724, 1162, 1176, 2049, 2116, 2340, 2343 ?, 2349, 2419, 2417 ?, 3419, 3849, 3868, 6348, 7039, 7842, 7342 ?, 9782, 9783) ?

Dat zulk een geloof in het andere leven verdwijnt (n. 2228, 5820). Dat de leer omtrent geloof alleen de liefdadigheid vernietigt (n. 6353, 8094).

Dat zij die het geloof afscheiden van de liefdadigheid, in het Woord worden voorgesteld door Kain, door Cham, door Ruben, door de eerstgeborenen in Egypteland en door de Philistynen (n. 3325, 7097, 7317, 8093).

Dat naarmate de liefdadigheid afneemt, naar die mate de godsdienst van geloof alleen toeneemt (n. 2231).

Dat de kerk in den loop der tijden van de liefdadigheid naar het geloof afwijkt, en daarna naar geloof alleen (n. 4683, 8094).

Dat in den laatsten tijd der Kerk geen geloof is omdat er geen liefdadigheid is (1843, 3489, 3488 ?, 4649, 4689 ?).

Dat zij, die geloof alleen zaligmakend noemen, een boos leven verontschuldigen; en dat zij, die in een boos leven zijn, geen geloof hebben omdat zij geene liefdadigheid hebben (n. 3865, 7766, 7778, 7790, 7950, 8094).

Dat diegenen innerlijk in de valschheden hunner boosheden zijn, ofschoon zij dat niet weten (n. 7790, 7950).

Dat daarom het goede niet met hen kan verbonden worden (n. 8981, 8983).

Dat 'zij ook in het andere leven tegen het goede gekant zijn, en tegen hen die in het goede zijn (n. 7097, 7127, 7317, 7502, 7945, (7545 ?), 8096, 8313).

Dat de eenvoudigen van hart, beter dan de wijzen, weten wat het goede des levens is, dus wat liefdadigheid is, maar niet wat afgescheiden geloof is (n. 4741, 4754).

Dat het goede het wezen is en het ware het ontstaan (existere) daarvan, en dus het ware des geloofs het wezen zijns levens heeft uit het goede der liefdadigheid (n. 3049, 3180, 4574, 5002, 9144, 9154 ?). Vandaar dat het ware des geloofs leeft uit het goede der liefdadigheid; dat dus het leven des geloofs de liefdadigheid is (n. 1589, 1947, 1997, 2579, 2571 ?, 4070, 4096, 4097, 4736, 4757, 4884, 5147, 5928, 9154, 9667, 9841, 10729).

Dat het geloof bij den mensch niet leeft, wanneer hij de dingen des geloofs alleen weet en overdenkt maar wanneer hij die wil en door dien wil doet (n.9224).

Dat verbinding van den Heer met den mensch niet geschiedt door het geloof, maar door het leven des geloofs, dat de liefdadigheid is (n.9380, 10143, 10153, 10578, 10645, 10648).

Dat eeredienst uit het goede der liefdadigheid, de ware eeredienst is, maar uit het ware des geloofs zonder het goede der liefdadigheid, eene uiterlijke handeling is (n. 7724).

Dat geloof alleen of geloof afgescheiden van de liefdadigheid als het licht van den winter is, waarin de geheele aarde dor is, en niets voortbrengt; maar dat geloof met liefdadigheid als het licht van de lente en den zomer is, waarin alles bloeit en vruchten voortbrengt (n.2231, 3146, 3412, 3413).

Dat het winterachtige licht, dat is van het afgescheiden geloof, in het andere leven wordt veranderd in dikke duisternis, wanneer het licht des hemels daarin stroomt; en dat zij, die in dat geloof zijn, dan met blindheid en stomheid geslagen worden (n. 3412, 3413). Dat zij, die geloof van liefdadigheid afscheiden, in duisternis zijn, dus in onwetendheid over het ware, en vandaar in valschheden, want dat zijn duisternissen (n. 9186).

Dat zij zich in valschheden werpen en daardoor in boosheden (n.3325, 8094).

De dwalingen en valschheden waarin zij vervallen (n. 4721, 4730, 4776, 4783, 4925, 7779, 8313, 8765, 9224).

Dat het Woord voor hen gesloten is (n.3773, 4783, 8780). Dat zij niet zien en acht geven op alle dingen die de Heer zoo dikwijls over de liefde en de liefdadigheid gezegd heeft. (Zie hierover n. 1017, 3416).

Dat zij ook niet weten wat het goede is, ook niet wat hemelsche liefde is, ook niet wat liefdadigheid is (n. 2507, 2517 ?, 3603, 4136, 9995).

Dat liefdadigheid de Kerk maakt, en niet het geloof afgescheiden van de liefdadigheid (n. 809, 916, 1798, 1799, 1834, 1844).

Hoeveel van het goede er in de Kerk zoude zijn, indien liefdadigheid in de eerste plaats werd geacht (n. 6269, 6272).

Dat er ééne Kerk zoude zijn, en geene verdeeling in vele kerken, indien liefdadigheid het wezenlijke daarvan uitmaakte, en dat het dan niets zoude hinderen, als er verschil bestond in leerstellingen des geloofs en uiterlijken eeredienst (n. 1285, 1316, 2385, 2853, 2982. 3267. 3445, 3451, 3452).

Dat in den hemel allen worden beschouwd uit liefdadigheid en niemand uit geloof zonder liefdadigheid (n. 1258, 1394, 2361, 4802).

Dat de twaalf discipelen des Heeren de Kerk voorstelden ten opzichte van alle dingen des geloofs en der liefdadigheid in een complex, evenals de twaalf stammen van Israël (n. 2129, 3354. 3488, 3858, 6397).

Dat Petrus, Jacobus en Johannes voorstelden het geloof, de liefdadigheid en de goedheden der liefdadigheid in' hunne orde (n. 3750).

Dat Petrus het geloof voorstelt (n. 4738, 6000, 6073, 6344, 10087, 10580).

En Johannes de goedheden der liefdadigheid (voorrede tot kap. 18 en 22 van *Genesis*).

Dat er in den laatsten tijd der Kerk geen geloof in den Heer zoude zijn, omdat er geene liefdadigheid is, is voorgesteld door de verloochening van den Heer door Petrus tot drie maal toe, voor dat de haan twee malen kraaide; want Petrus stelt daar in dien zin het geloof voor (n. 6000. 6073).

Dat "hanen-gekraai" evenals de "morgenschemering" in het Woord den laatsten tijd der Kerk beteekenen (n. 10134).

En dat "drie" of ook "driemaal" volledigheid tot het einde toe beteekenen (n. 2788, 4495, 5159, 5198, 9198 ?, 10127).

Dat hetzelfde werd aangeduid door dat de Heer tot Petrus zeide, toen hij Johannes zag den Heer volgen. „wat gaat dat u aan, Petrus?" Volgt gij Mij, Johannes; want Petrus vroeg aangaande Johannes "Wat zal deze ?" (*Joh. 21: 21, 22*). (n. 10087).

Omdat Johannes de goede dingen der liefdadigheid voorstelde daarom rustte hij aan den boezem des Heeren (n. 3934, 10081).

Dat alle namen van personen en plaatsen in het Woord dingen beteekenen afgetrokken daarvan (n. 768, 1888, 4310, 4442, 10329).

Over de Liefdadigheid

Dat de Hemel onderscheiden is in twee rijken, waarvan het eene genoemd wordt liet hemelsche rijk en het andere het geestelijke rijk; de liefde in het hemelsche rijk is liefde tot den Heer, en wordt hemelsche liefde genoemd; en de liefde in het geestelijke rijk is

liefdadigheid jegens den naaste, en wordt geestelijke liefde genoemd (n. 3325, 3653, 7257, 9002, 9833, 9835 ?, 9961).

Dat de hemel onderscheiden is in die twee rijken, ziet men in het werk *Over den Hemel en de Hel* (n. 20-28). En dat het Goddelijke des Heeren in de hemelen de liefde tot Hem, en de liefdadigheid jegens den naaste is. (n. 13-19 van dat werk).

Dat men niet weet wat het goede en wat het ware is, tenzij men wete wat liefde voor den Heer is en liefdadigheid jegens den naaste, omdat al het goede van de liefde en de liefdadigheid is, en al het ware van het goede is (n. 7255, 7366).

Dat waarheden kennen, waarheden willen en door waarheden te worden aangedaan, terwille van de waarheden, dat is omdat het waarheden zijn, liefdadigheid is (n. 3876, 3877).

Dat de liefdadigheid bestaat in de innerlijke genegenheid om het ware te doen, en niet in eene uiterlijke genegenheid zonder dezelve (n. 2430, 2429 ?, 2442, 3776, 4899, 4956. 8033).

Dat dus liefdadigheid bestaat in het uitoefenen van nutten ter wille van dat nut, en dat de hoedanigheid daarvan is volgens die nutten (n. 7038, 8253).

Dat liefdadigheid het geestelijk leven van de mensch is (n. 7081 t. Dat het geheele Woord de leer der liefde en der liefdadigheid is (n. 6632, 7262).

Dat men tegenwoordig niet weet wat liefdadigheid is (n. 2417, 3398, 4776, 6632).

Dat toch de mensch uit het licht zijner rede weten kan, dat liefde en liefdadigheid den mensch maken (n. 3957, 6273).

Dat ook het goede en het ware overeenstemmen en het eene aan het andere behoort, dus eveneens liefdadigheid en geloof (n. 7627).

Dat de Heer in den hoogsten zin de Naaste is, omdat Hij boven alles moet bemind worden; vandaar dat al datgene de naaste is, wat van Hem uitgaat, waarin Hij is, dus het goede en het ware (n. 2425, 3419, 6706, 6819, 6823, 8124).

Dat de naasten moet worden onderscheiden volgens de hoedanigheid van het goede. dus volgens de tegenwoordigheid van den Heer (n. 6707-10).

Dat ieder mensch, en ieder gezelschap, verder het vaderland en de Kerk en in algemeenen zin het rijk des Heeren, de naaste is. en dat hen wel te doen. uit liefde voor het goede volgens den aard van hunnen staat, is den naasten liefhebben; dat dus de naaste is het goede in hen, dat moet worden betracht (n. 6818-24, 8123).

Dat ook het burgerlijk goede, dat is rechtvaardigheid en het zedelijk goede, dat is het goede des levens in de maatschappij, de naaste is (n. 2915, 4730, 8120-22).

Dat den naaste lief hebben niet is den persoon lief hebben, maar dat wat in hem is, waardoor hij dat is, dus het goede en het ware (n. 5025, 5028 ?, 10336).

Wie den persoon lief hebben en niet dat wat in hem is, waardoor hij dat is, hebben het booze en het goede gelijkelijk lief (n. 3820).

En dat den boozen en den goeden gelijkelijk weldoen, niet is den naasten liefhebben, daar toch den boozen wel te doen, is den goeden kwaad doen (n. 3820, 6703, 8120).

De rechter, die den boozen straft opdat hij worde verbeterd, en de goede door hem niet worde bedorven, heeft den naaste lief (n. 3820, 8120, 8121).

Dat den naasten lief hebben is het goede, rechtvaardige en rechte doen in ieder werk en in iedere functie (n. 8120,-22).

Dat daarom de liefde jegens den naaste zich uitstrekt tot alles wat de mensch denkt, wil en doet (n. 8124).

Dat het goede en het ware doen, terwille van het goede en het ware, is den naaste lief hebben (n. 10310, 10336).

Dat zij, die dit doen, den Heer lief hebben, die in den hoogsten zin de Naaste is (n. 9212, 9210?).

Dat een leven der liefdadigheid is een leven volgens de geboden des Heeren, dus dat te leven volgens de Goddelijke waarheden, is den Heer lief hebben (n, 10143, 10153, 10310, 10578, 10648, 10645 ?).

Dat de echte liefdadigheid niet geschiedt om verdiensten (n. 2340, 2027 ?, 2373, 2343 ?, 2400, 3887, 6388-93). omdat zij geschiedt uit innerlijke genegenheid, dus uit genot in het doen van goed (n. 2373, 2400, 3887, 6388-93).

Dat zij, die geloof scheiden van de liefdadigheid, in het andere leven een verdienste maken van geloof en van goede werken, die zij in uiterlijken vorm deden (n. 5373).

Dat de leer der Oude Kerk de leer des levens was, welke de leer der liefdadigheid is (n. 2385, 2487, 2417 ?, 3419, 3420, 4844, 6628).

Dat de Ouden, die tot de Kerk behoorden, de goedheden der liefdadigheid in orde rangschikten, en in klassen onderscheidten en ieder daarvan een naam gaven en dat daaruit hunne wijsheid was in. 2417, 6629, 7259-62).

Dat wijsheid en intelligentie in het andere leven onmetelijk toenemen bij hen, die in de Wereld een leven der liefdadigheid leefden (n. 1941, 5859).

Dat de Heer met het Goddelijk ware in de liefdadigheid invloeit, omdat Hij in het eigenlijk leven des menschen invloeit (n. 2363).

Dat een mensch is als een tuin, wanneer bij hem liefdadigheid en geloof verbonden zijn, maar als eene woestijn wanneer die niet verbonden zijn (n. 7626).

Dat de mensch van wijsheid afwijkt naarmate hij van liefdadigheid afwijkt (n. 6630).

Dat zij in onwetendheid over Goddelijke waarheden zijn, die niet in liefdadigheid zijn, hoezeer zij ook gelooven wijs te zijn (n. 2416, 2417 ?, 2435).

Dat het leven der engelen bestaat in het uitoefenen van de goedheden der liefdadigheid, welke nutten zijn (n.454).

Dat geestelijke engelen vormen der liefdadigheid zijn (n. 553, 3804, 4735).

Over de Wil en het Verstand

Dat er in den mensch twee vermogens zijn, waarvan het eene het verstand en het andere de wil genoemd wordt (n. 35, 641, 3939, 3539 ?, 5969 ?, 10122).

Dat die twee vermogens den mensch zelf maken (n. 10076, 10109, 10110, 10264, 10284).

Dat een mensch zoodanig is als die twee vermogens bij hem zijn (n. 7342, 8885, 9282, 10264, 10184, 10284 ?).

Dat door die twee de mensch ook van de beesten onderscheiden is, om rede dat het verstand des menschen naar den Heer kan worden verheven, en Goddelijke waarheden zien, eveneens de wil. en Goddelijke goedheden gewaar worden en zoo de mensch door zijne twee vermogens, die hem uitmaken, met den Heer kan verbonden worden; maar niet zoo de beesten (n.4525, 5114, 5302, 6323, 9231).

En dat de mensch omdat hij in die vermogens boven de beesten staat, niet kan sterven wat zijn innerlijke dingen betreft, die tot zijnen geest behooren, maar dat hij in eeuwigheid leeft (n. 5302).

Dat zooals alle dingen in het heelal betrekking hebben op het goede en het ware, zoo is dat bij den mensch op den wil en het verstand (n. 803, 10122).

Omdat het verstand het opnemingsorgaan is van het ware en de wil van het goede (n. 3332, 3623, 5332, 5835 ?, 6065, 6125, 7503. 9300, 9930).

Het is hetzelfde of men zegt waarheid of dat men zegt geloof, want geloof is van het ware, en het ware is van het geloof; en het is hetzelfde of men zegt goedheid of dat men zegt liefde, want liefde is van het goede en het goede is van de liefde; want wat een mensch gelooft noemt hij waar, en wat een mensch lief heeft noemt hij goed (n. 4553, 4997, 7178, 10122, 10367) Daaruit volgt dat het verstand het opnemingsorgaan is van het geloof en dat de wil het opnemingsorgaan is van de liefde (n. 7178, 7179 ?, 10122, 10367).

En omdat het verstand des menschen het geloof in God kan opnemen, en de wil de liefde voor God, daarom kan hij door geloof en liefde met God verbonden worden, en wie in liefde en geloof is, kan niet sterven in eeuwigheid (n. 4525, 6323, 9231).

Dat de wil des menschen het wezen zelf van zijn leven is, omdat die het opnemingsorgaan is van de liefde of van het goede; en dat het verstand des menschen het bestaan (existere) is van het leven daaruit, omdat dit het opnemingsorgaan is van het geloof of van het ware (n. 3619, 5002. 9282).

Dat dus het leven van den wil het voornaamste leven des menschen is, en dat het leven des verstands daaruit voortkomt (n.585, 590, 3619, 7342, 8885, 9282, 10076. 10109, 10119) op dezelfde wijze als het licht uit het vuur of uit de vlam komt (n. 6032, 6314).

Dat, wat in het verstand komt, en gelijktijdig in den wil, door den mensch wordt toegeëigend, maar niet wat alleen in het verstand komt (n. 9009, 9069, 9071, 9129, 9133 ?, 9182, 9386, 9393, 10076, 10109, 10110).

Dat die dingen, in het leven des menschen worden opgenomen. welke door den wil worden ontvangen (n. 3161, 9386, 9393).

Hieruit volgt dat de mensch mensch is door den wil, en door zijn verstand daaruit (n. 8911, 9069, 9071, 10076. 10109, 10110).

Ieder mensch wordt ook door anderen bemind en geacht naar het goede van zijnen wil en het verstand daaruit, want bemind en geacht wordt, die het goede wil en het goede verstaat, maar verworpen en veracht, wie het goede verstaat en het goede niet wil (n. 8911, 10076).

Dat de mensch na den dood ook blijft zooals zijn wil en daardoor het verstand is (n. 9069, 9071, 9386, 10153).

En dat, wat in het verstand is, en niet tegelijk in den wil dan verdwijnt, omdat die dingen niet in den mensch zijn (n. 9282).

Of wat hetzelfde is, dat een mensch na den dood blijft zooals Zijne liefde is en het verstand daaruit, of zooals het goede in hem is en het ware daaruit; en dat wat van het geloof is, en niet tegelijk van de liefde, of wat van het ware is en niet tegelijk van het goede, dan verdwijnt, omdat die dingen niet in den mensch zijn, dus niet van den mensch (n. 553, 2364, 2363 ?, 10153).

Dat een mensch met zijn verstand kan bevatten wat hij niet uit den wil doet, of dat hij kan verstaan wat hij niet kan willen, omdat het tegen Zijne liefde is (n. 3539).

Dat een mensch nauwelijks weet te onderscheiden tusschen denken en willen, en de reden daarvan (n. 9991, 9995 ?).

Hoe bedorven de staat is van hen, bij wie verstand en wil niet in eenheid werken (n. 9075).

Dat zoodanig de staat is van huichelaars, bedriegers, vlejers en geveinsden (n. 4326, 2426 ?, 3573, 4799, 8250).

Dat alle wil voor het goede en het verstand van het ware daaruit, van den Heer is, maar niet zoo het verstand van het ware afgescheiden van den wil van het goede (n. 1831, 3514, 5483, 5482 ?, 5649, 6027, 8685, 8701, 10153).

Dat het, het intellect is, wat door den Heer wordt geïllustreerd (n. 6222, 6608, 10659).

Dat het intellect geïllustreerd wordt, naarmate een mensch het ware in den wil opneemt, dat is naarmate dat hij volgens die waarheid doen wil (n. 3619).

Dat er in het intellect licht van den hemel is, zooals er in het gezicht licht van de wereld is (n. 1524, 5114, 6608, 9128).

Dat het intellect zoodanig is, als de waarheden uit het goede zijn, waaruit het gevormd is (n. 10064).

Dat het intellect is wat gevormd wordt uit waarheden, die uit het goede zijn; niet echter wat gevormd wordt uit valscheden, die uit het booze zijn (n. 10675).

Dat het intellect is, het zien door de dingen van ervaring en wetenschap, van waarheden, van den oorzaken der dingen, van het bijkomende en van de gevolgen in hunne orde (n. 6125).

Dat het intellect is, te zien en perceptie te hebben of een ding waar is, vóór dat het wordt bevestigd, doch niet de bekwaamheid om ieder ding te bevestigen (n. 4741, 7012, 7680, 7950, 8521, 8780).

Dat het zien en de perceptie van wat waar is, voordat het wordt bevestigd. alleen *gegeven* wordt bij hen die door de waarheid worden aangedaan terwille van de waarheid, dus die in geestelijk licht zijn (n. 8521).

Dat het licht der bevestiging natuurlijk licht is, dat ook de boozen kunnen hebben (n. 878o).

Dat alle dogma's, ook de valsche, kunnen bevestigd worden, totdat zij er als waarheden uitzien (n. 2482. 2243 ?, 4647, 2490, 2385 ?, 4741, 5033, 6865, 7950).

VII. Dat alles, wat in de Openbaringen is voorzegd, nu is vervuld

40. Niemand kan weten wat al de dingen, die in de *Openbaringen* bevat zijn, beteekenen en inhouden, indien hij den inwendigen of geestelijken zin van het Woord niet kent, want alles daarin is geschreven in denzelfden stijl als de Profetieën van het Oude Testament, waarin elk woord eene geestelijke beteekenis heeft, die niet uit den letterlijken zin blijkt. Daarenboven kunnen de dingen, die in de *Openbaringen* geschreven zijn, ook niet met betrekking tot den geestelijken zin worden verklaard, tenzij door hem, die weet hoe het met de Kerk tot haar einde toe is gegaan en dat kan men alleen in den hemel weten en dat is het, wat er in de *Openbaringen* behandeld wordt. Want in den geestelijken zin des Woords wordt overal over de geestelijke wereld gehandeld, dat is over den staat der Kerk, zoowel in den hemel als op aarde; daardoor is het Woord geestelijk en Goddelijk. En die staten worden daar in hunne orde blootgelegd.

Daaruit kan men zien dat die dingen, die in de *Openbaringen* bevat zijn, nooit door iemand kunnen worden verklaard, tenzij hem die opeenvolgende staten der Kerk in de hemelen werd geopenbaard; want er is eene Kerk in de hemelen zoowel als op de aarde; waarover in hetgeen volgt iets zal worden gezegd.

41. De hoedanigheid van de Kerk des Heeren op aarde kan door niemand worden gezien, zoolang hij in de wereld leeft en nog minder hoe die Kerk in de loop der tijden van het goede naar het booze afgeweken is, omreden dat een mensch, wanneer hij in de wereld leeft, in uiterlijkheden is en niets ziet dan wat voor zijnen natuurlijken mensch blijkt; maar de hoedanigheid der Kerk, wat het geestelijke betreft, dat hare innerlijke dingen zijn, wordt in de wereld niet gezien; het wordt echter in den hemel duidelijk als helder daglicht, omdat de engelen in geestelijke gedachte en ook in geestelijk gezicht zijn, en daardoor niets dan geestelijke dingen zien. Daarenboven zijn daar alle menschen te zamen, die in de wereld, van het begin der Schepping af, geboren werden, zooals hierboven werd aangetoond; en ook zijn allen daar in gezelschappen onderscheiden volgens de goedheden der liefde en des geloofs (zie het werk *Over den Hemel en de Hel* n. 41-50); vandaar dat de staat der Kerk en ook de wijzigingen daarvan, in den hemel voor de engelen duidelijk zijn. Omdat nu de staat der Kerk ten opzichte van liefde en geloof in den geestelijken zin der *Openbaringen* beschreven zijn, daarom kan niemand

weten wat alle dingen daar in hunne opeenvolging inhouden, wanneer het hem niet tegelijk gegeven is den geestelijken of innerlijken zin des Woords te kennen. En dit kan ik plechtig verzekeren, dat ieder ding daarin, zelfs ieder woord, eenen geestelijken zin in zich bevat, en dat in dien zin alle dingen der Kerk, wat haren geestelijken staat betreft, van het begin tot het einde volledig beschreven zijn; en omdat ieder woord daarin eene geestelijke beteekenis heeft, daarom kan geen enkel woord daarin ontbreken, zonder dat de serie der dingen in den inwendigen zin daardoor eene verandering ondergaat; om deze rede wordt er aan het einde van het Boek gezegd:

“Indien iemand afdoet van de Woorden des Boeks dezer Profetie, God zal zijn deel afdoen uit het Boek des levens, en uit die heilige stad en van die dingen, welke in dit Boek geschreven zijn”
(Kap. 22: 19).

Het is evenzoo met de boeken van het Oude Testament. Daarin bevat ook ieder onderwerp en ieder woord eenen inwendigen of geestelijken zin, waarom ook daar geen enkel woord kan worden weggenomen. Vandaar ook dat door de Goddelijke Voorzienigheid des Heeren die Boeken ongeschonden zijn bewaard gebleven tot iedere jota toe, sedert den tijd, dat zij geschreven werden, en wel door de zorg van velen, die alle bijzonderheden daarvan telden. Deze voorzorg is van den Heer, terwille van de Heiligheid, die in iedere jota, letter, woord en onderwerp daarvan gelegen is.

42. Omdat er eveneens een innerlijke of geestelijke zin is in ieder woord der *Openbaringen* en omdat die zin verborgenheden bevat over den staat der Kerk in de Hemelen en op aarde, en omdat die verborgenheden aan niemand kunnen worden geopenbaard, tenzij hij dien zin kent, en tenzij het hem tegelijkertijd gegeven is met engelen in gezelschap te zijn en met hen geestelijk te spreken, daarom werd, opdat de dingen, die daarin beschreven zijn voor de menschen niet zouden verborgen blijven, en daarna als onverstaaenbaar zouden worden verwaarloosd, aan mij bekend gemaakt wat daarin vervat is. Er zijn echter zoovele dingen, dat die in dit kleine werk niet kunnen worden beschreven; daarom zal ik dat geheele boek van het begin tot het einde afzonderlijk verklaren en de verborgenheden bekend maken, welke daarin vervat zijn. Die verklaring zal binnen twee jaren worden uitgegeven tegelijk met enkele dingen in *Daniël*, die ook tot dusverre onbekend waren omdat de geestelijke zin niet bekend was.

43. Wie den inwendigen of geestelijken zin niet kent, kan nooit gissen wat in de *Openbaringen* wordt verstaan door den “draak” en door den “strijd” van Michaël en zijne engelen tegen hem; wat er verstaan wordt, door den “staart”

waarmede de draak het derde deel der sterren naar beneden trok; door de “vrouw”, die een mannelijk kind baarde, dat door God werd opgenomen; en door den draak werd vervolgd; door het “beest” opkomende uit de zee; en door het “beest” opkomende uit de aarde, dat zoovele hoornen had; door de “hoer” waarmede de koningen der aarde hoererij bedreven, door de eerste en tweedé “opstanding”, verder door de “duizend jaren”; door den “poel van zwavel en vuur” waarin de draak, het beest en de valsche profeet geworpen werden; door het “witte paard”, verder door den “eersten hemel en de eerste aarde” welke voorbij gingen; en door den “nieuwen hemel en de nieuwe aarde”, die in de plaats daarvan kwamen; door de “zee”, die niet meer was; verder wat moet worden verstaan door de “stad van het Nieuwe Jeruzalem nederdalende uit den hemel”, door zijne “afmetingen”, “muren”, “paarlen”, en “fundament van kostelijken steen”; wat door de verschillende “getallen” en de vele andere dingen, die de diepste verborgenheden zijn voor hen, die niets weten van den geestelijken zin des Woords. Maar al die dingen zal men ontsluitend vinden in de beloofde verklaring van dat Boek.

44. In het voorgaande werd opgemerkt, dat alles wat in den hemelschen zin van het boek bevat is, nu is vervuld. In dit werkje zal ik enige algemeene dingen behandelen over het Laatste Oordeel, de verwoesting van Babylon, den eersten hemel en de eerste aarde, die voorbijgingen, over den nieuwen hemel en de nieuwe aarde en het Nieuwe Jeruzalem; opdat men wete dat nu alles is vervuld. Maar de bijzonderheden daarvan kunnen alleen worden gegeven, wanneer alles afzonderlijk wordt verklaard volgens de beschrijvingen daarvan in het *Boek der Openbaringen*.

VIII. Dat het Laatste Oordeel is voltrokken

45. Hierboven werd in het hoofdstuk daarover aangetoond, dat het laatste oordeel niet op de aarde gehouden wordt, maar in de geestelijke wereld; waar alle menschen van het begin der Schepping af bij elkander zijn; en omdat dit zoo is, kan het niet in de gedachte van iemand opkomen, dat het Laatste Oordeel reeds voltrokken is, want iedereen verwacht het op de aarde, en tegelijk daarmede eene verandering van alles in den zichtbaren hemel en op de aarde, en van het daarop wonende menschelijke geslacht. Opdat nu de mensch der Kerk niet uit onkunde in zulk een geloof voortleve, en zij die over het laatste oordeel denken, datzelve niet bij voortduring blijven verwachten en daardoor tenslotte het geloof, aan hetgeen daarover in den letterlijken zin des Woords is gezegd, zoude te niet gaan, en ook daardoor wellicht velen hun geloof in het Woord zouden verliezen, werd het mij gegeven met mijne Gogen waar te nemen, dat het laatste oordeel nu voltrokken is, en dat de boozen in de hel geworpen werden en de goeden in den hemel werden verheven, en dat zoo alles in orde werd gebracht; en daardoor het geestelijk evenwicht werd hersteld, dat er tusschen het goede en het booze, of tusschen den hemel en de hel bestaat. Hoe het laatste oordeel werd voltrokken, werd mij van het begin tot het einde te zien gegeven; en ook hoe het Babylon werd verwoest en ook hoe zij, die door den “draak” worden verstaan, in den afgrond werden geworpen; alsook op welke wijze de nieuwe hemel werd gevormd, en eene nieuwe Kerk in de hemelen werd gesticht, die door het “Nieuwe Jeruzalem” wordt verstaan.

Dit alles werd mij met mijne eigen oogen te zien gegeven, opdat ik daarvan zoude kunnen getuigen. Dit laatste oordeel begon in het begin van het voorgaande jaar 1757, en aan het einde van dat jaar .Was het volledig voltrokken.

46. Men moet evenwel weten, dat dit laatste oordeel gehouden werd over hen, die vanaf den tijd des Heeren tot nu toe geleefd hadden, doch niet over hen, die vóór dien tijd geleefd hadden. Want op dezen aardbol werd een laatste oordeel tweemaal tevoren gehouden; eenmaal zooals dat in het woord als de “Zondvloed” beschreven is en de andere keer toen het door den Heer zelf in de wereld gehouden werd, wat ook wordt verstaan door deze woorden des Heeren:

“Nu is het oordeel dezer wereld; nu zal de overste dezer wereld buiten geworpen worden” (*Joh. 12: 31*).

en op een andere plaats:

“Deze dingen heb Ik tot U gesproken, opdat gij in Mij vrede hebt . . . . hebt goeden moed, Ik heb de wereld overwonnen” (*Joh 16: 33*).

En ook door deze woorden in *Jesaja*:

“Wie is deze, die van Edom komt . . . . die voorttrekt in zijne groote kracht? . . . . machtig om te verlossen. Ik heb de pers alleen getreden . . . . daarom heb Ik hen getreden in Mijne grimmigheid . . . . vandaar is hunne overwinning op Mijne kleederen gesprengd . . . . Want de dag der wraak is in mijn hart, en het jaar Mijner verlostent komt; daarom is Hij hun geworden tot eenen Heiland” (*Jesaja 63: 1-8*).

en op vele andere plaatsen. Dat er tweemaal van te voren, op dezen aardbol een laatste oordeel was, is omdat ieder oordeel plaats heeft aan het einde eener Kerk (zooals hierboven in het hoofdstuk daarover werd aangetoond); en op deze aarde hebben twee Kerken bestaan, de eene vóór den Zondvloed en de andere na den Zondvloed. De kerk vóór den zondvloed is in het eerste kapittel van *Genesis* beschreven door de nieuwe Schepping van den hemel en de aarde en door het paradijs; en haar einde door het eten uit de boom der kennis, en de bijzonderheden die daarop volgen; en haar laatste oordeel wordt beschreven als de Zondvloed, en dat alles door louter overeenstemmingen naar den stijl van het Woord. In den innerlijken of geestelijken zin daarvan wordt met den “Schepping van den hemel en de aarde” de stichting eener nieuwe Kerk verstaan (zie hierboven in het eerste hoofdstuk); met het “paradijs in Eden”, de wijsheid van die hemelsche Kerk; met den “boom der kennis” de natuurlijke kennis welke die Kerk verwoestte, en hetzelfde met den “slang”; en met den “zondvloed” wordt bedoeld het laatste oordeel over hen, die tot die Kerk behoorden. De andere Kerk echter, die na den Zondvloed was, wordt ook in enkele plaatsten van het Woord beschreven (zooals in *Deut. 32: 7-14* en elders). Zij was onder vele steden van Azië verbreid en bleef onder de nakomelingen uit Jacob voortbestaan; haar einde was toen de Heer in de wereld kwam; door Hem werd toen het laatste oordeel gehouden over allen, van het begin dier Kerk af, en te gelijk over hen, die nog van de eerste Kerk waren overgebleven. De Heer kwam met dat doel in de wereld, opdat Hij alles in den hemel tot de orde zoude terugbrengen en door middel van de hemelen alles op aarde; en ook om Zijn menschenlijke Goddelijk te maken; want indien Hij zulks niet hadde gedaan, zoude geen mensch hebben kunnen behouden worden. Dat er twee kerken vóór de komst des Heeren op dezen aardbol waren, is op verscheidene plaatsen in de *Hemelsche Verborgenheden*

aangetoond, waarvan men eene opsomming zien kan aan het einde van dit hoofdstuk; ¹² ¹³) en dat de Heer in de wereld gekomen is om alles in den hemel en door dezen alles op aarde in de orde te brengen, en opdat Hij Zijn Menschelijke zoude Goddelijk maken. ¹⁴).

---

12 Aanteekeningen staan hier onder aan de blz. Vert.

13 Dat er eene Eerste en Alleroudste Kerk op deze aardbol was, welke beschreven is in het eerste Kapittel van Genesis en dat die eene hemelsche Kerk was, en boven alle Kerken uitmuntte (n. 607, 895, 920, 1121-24, 2896, 4493, 8891, 9942, 10545).

Hoedanig zij, die tot die Kerk behoorden, in den hemel zijn (n. 1114-25).

Dat zij daar in het meeste licht zijn (n. 1117).

Dat er na den zondvloed verscheidene Kerken waren, die met elkander de Oude Kerk genoemd werden (n. 1125-27, 1327, 10355).

Over welke Koninkrijken in Azië die Oude Kerk was verbreid (n. 1238, 2385).

Hoedanig de menschen der Oude Kerken waren (n. 609, 895).

Dat de Oude Kerk eene voorstellende Kerk was (n. 519, 521, 2896).

Hoedanig de Oude Kerk was, toen zij begon te vervallen (n. 1128).

Het onderscheid tusschen de Alleroudste en de Oude Kerk (n. 597, 607, 640-41, 765, 784, 895, 4493).

Over de Kerk, die met Eber begon, en de Hebreeuwsche Kerk werd genoemd (n. 1238, 1241, 1343, 4516-17).

Het onderscheid tusschen de Oude Kerk en de Hebreeuwsche (n. 1343, 4874).

Over de Kerk, die onder de nakomelingen van Jacob of de kinderen van Israël werd ingesteld (n. 4281, 4288, 4310, 4500, 4899, 4912, 6304, 7048, 9320, 10396, 10526, 10531, 10535 ?, 10698).

Dat de inzettingen, rechten en wetten, die onder de kinderen Israëls geboden werden, voor een deel gelijk waren aan die der Oude Kerk (n. 4449).

Op welke wijze de voorstellende ceremoniën der Kerk, ingesteld bij de kinderen Israëls, verschillend waren van de voorstellende ceremoniën der Oude Kerk (n. 4288, 10149).

Dat er in de Alleroudste Kerk eene onmiddellijke openbaring uit den Hemel was; in de Oude Kerk door overeenstemmingen; in de Kerk bij de kinderen Israëls door het hoorbare Woord en in de Christelijke Kerk door het Woord (n. 10355).

Dat de Heer de God der Alleroudste Kerk was, en ook der Oude Kerk en Jehovah genoemd werd (n. 1343, 6848, 6846 ?).

m) Dat de Heer alles in de hemelen en alles in de hellen tot de orde bracht, toen Hij in de wereld was (n. 4075, 4286, 4287?, 9937).

Hoedanig die waren (n. 310-11, 560, 562-63, 570, 581, 607, 660, 805, 808, 1034, 1120, 1265-72).

Dat de Heer door verzoeken en overwinningen de Hellen tot onderwerping bracht, en alles tot de orde bracht, en tegelijk Zijnmenselijke verheerlijkte (n. 4287, 9397, 9937?).

Dat de Heer zulks deed uit Zichzelf of door Zijne Eigene macht (n. 1692, 9937).

14 Dat de Heer alles in de hemelen en alles in de hellen tot de orde bracht, toen Hij in de wereld was (n. 4075, 4286, 4287?, 9937).

De derde Kerk op deze aarde is de Christelijke; over deze Kerk, en tegelijk over allen, die vanaf den tijd des Heeren in den eersten hemel waren, werd het laatste oordeel gehouden, dat nu behandeld wordt.

47. Op welke wijze dat laatste oordeel werd gehouden, kan in dit kleine werk niet in bijzonderheden worden beschreven omdat die zoo talrijk zijn; zij zullen evenwel beschreven worden in *De Verklaring over de Openbaringen*. Want dit oordeel werd niet alleen gehouden over allen, die tot de Christelijke Kerk behoorden, maar ook over allen die Mahomedanen genoemd worden en ook over alle Heidenen van dezen aardbol; en geschiedde in de volgende orde: eerst over hen, die van den Pauselijken godsdienst waren, toen over de Mahomedanen, daarna over de Heidenen, en ten laatste over de Protestanten. Het oordeel over hen, die van den Pauselijken godsdienst waren, zal in het volgende hoofdstuk: Over de verwoesting van Babylon behandeld worden; het oordeel over de Protestanten in het hoofdstuk over den eersten hemel, die voorbijging; van het oordeel over de Mahomedanen en over de Heidenen zal evenwel in dit hoofdstuk iets worden gezegd.

Dat de Heer toen de geestelijke wereld bevrijdde van de geesten van vóór den Zondvloed (n. 1266).

Hoedanig die waren (n. 310-11, 560, 562-63, 570, 581, 607, 660, 805, 808, 1034, 1120, 1265-72).

Dat de Heer door verzoeken en overwinningen de Hellen tot onderwerping bracht, en alles tot de orde bracht, en tegelijk Zijn menschenlijke verheerlijkte (n. 4287, 9397, 9937?).

Dat de Heer zulks deed uit Zichzelf of door Zijne Eigene macht (n. 1692, 9937).

Dat de Heer alleen streed (n. 8273).

Dat de Heer daardoor alleen Gerechtigheid en Verdienste werd (n. 1813, 2025-27, 9715, 9809, 10019).

Dat de Heer op die wijze Zijn Menschelijke met het Goddelijke Vereenigde (n. 1725, 1729, 1733, 1737, 3318, 3381-82, 4286).

Dat het lijden van het kruis de laatste verzoeking was, en de volledige overwinning, waardoor Hij Zichzelf verheerlijkte, dat is, Zijn Menschelijke Goddelijk maakte, en de hellen tot onderwerping bracht (n. 2776, 10655, 10659, 10829, 10828 ?).

Dat de Heer wat Zijn Goddelijke zelf betreft niet kan worden verzocht (n. 2795, 2803, 2813-14).

Dat Hij daarom een Menschelijke Natuur van de moeder aandeed, waarin Hij verzoeken toeliet (n. 1414, 1444, 1573, 5041, 5157, 7193, 9315).

Dat Hij al het erfelijke uit de moeder uitwierp en het menschenlijke uit haar aflegde, zoover dat Hij niet meer haar Zoon was en het Goddelijk Menschelijk aandeed (n. 2159, 2574, 2649, 3036, 10829, 10830?).

Dat de Heer door de onderwerping der hellen, en door de verheerlijking van Zijn Menschelijke de menschen heeft verlost (n. 4180, 10019, 10152, 10655, 10659, 10828).

48. De rangschikking van alle natiën en volkeren, waarover het oordeel in de geestelijke wereld werd gehouden, werd als volgt waargenomen. In het midden bijeen vergaderd, verschenen zij, die Protestanten genoemd worden, en ook onderscheiden volgens het land hunner inwoning. De Duitschers waren daar naar het Noorden toe, de Zweden naar het Westen, de Denen in het Westen, de Hollanders naar het Oosten en Zuiden en de Engelschen in het midden. Om dit geheele midden heen, waar alle Protestanten waren, verschenen diegenen verzameld, die tot den Pauselijken Godsdienst behoorden, de meesten hunner in den streek van het Westen en eenigen in het Zuiden. Buiten dezen waren de Mahomedanen, ook gerangschikt volgens hunne landen, en allen in het Zuid-Westen. Om dezen heen waren de Heidenen verzameld in een ontelbare menigte, die zoo den eigenlijken omtrek vormden.

Daarbuiten verscheen als ware het eene zee, die de begrenzing vormde. Dat die natiën aldus volgens de hemelstreken gerangschikt waren, was in overeenstemming met hun algemeen vermogen voor de opname der Goddelijke Waarheden; daardoor wordt in de geestelijke wereld iedereen gekend uit de hemelstreek en de plaats waar hij woont; en ook in gezelschap met velen, door de hemelstreken waar hij verwijt; men zie hierover het werk *Over den, Hemel en de Hel* (n. 148, 149). Het is evenzoo wanneer zij van plaats tot plaats gaan, dan is iedere voortgang naar eene streek, volgens de opeenvolgende staten der gedachte voortkomende uit de genegenheden, die tot hun eigen leven behooren. In overeenstemming daarmede werden allen waarover in hetgeen volgt gehandeld wordt, naar hunne eigene plaats geleid. In één woord: in de geestelijke wereld zijn de wegen welke iemand bewandelt, de werkelijke bepalingen van de gedachten zijns geestes; vandaar, dat “wegen”, “wandelingen” en dergelijken in den geestelijken zin van het Woord de beteekenis hebben van bepalingen en vorderingen van geestelijk leven.

49. In het Woord worden de vier hemelstreken genoemd de “vier winden” en eene bijeenvergadering daaruit eene “bijeenvergadering van de vier winden”, zooals in *Mattheus*, waar over het laatste oordeel wordt gehandeld:

“Hij zal zijne engelen uitzenden . . . en zij zullen zijne uitverkorenen bijeenvergaderen van de vier winden, van het uiterste der hemelen tot het uiterste derzelve (n. Kap. 24:31).

en op een andere plaats:

“Voor den Zoon des menschen zullen vergaderd worden alle natiën en Hij zal ze van elkander scheiden, gelijk de herder de schapen van

de bokken scheidt; en de schapen zal hij zetten ter rechter en de bokken ter linkerzijde (Kap. 25: 32, 33).

Dit beteekent dat de Heer hen, die in waarheden zijn en tegelijk in goedheden, zal scheiden van hen, die in waarheden zijn en niet in goedheden; want in den geestelijken zin des Woords wordt door “rechterzijde” het goede aangeduid, en door “linkerzijde” het ware; en hetzelfde door “schapen” en door “bokken”; over anderen werd ook geen oordeel gehouden, want de boozen, die geene waarheden hadden, waren reeds vroeger in de hellen; want alle boozen, die in hun hart het Goddelijke ontkennen en de waarheden der Kerk als ongelooflijk hebben verworpen, worden na hun dood in de hellen geworpen; dus vóór het oordeel.

Uit hen, die in waarheden en niet in goedheden waren, bestond de “eerste hemel”, die voorbijging, en uit hen die in waarheden waren en tegelijk in goedheden werd de “nieuwe hemel” gevormd.

50. Het oordeel over de Mahomedanen en Heidenen, waarover in dit hoofdstuk gehandeld wordt, had als volgt plaats. De Mahomedanen werden van hunne plaats in het Zuid Westen, waar zij bijeenvergaderd waren, langs een weg om de Christenen heen, uit het Westen door het Noorden naar het Oosten geleid tot de grens waar het Zuiden begint; en op dien weg werden de boozen van de goeden afgescheiden. De boozen werden in poelen en moerassen geworpen, en velen ook in eene zekere woestijn verstrooid, die verder afgelegd was. De goeden werden evenwel door het Oosten geleid naar een groot land nabij het Zuiden gelegen, en daar werden hun woningen aangewezen. Zij, die daarheen geleid werden, hadden in de wereld de Heer erkend als de Grootste Profeet en als de Zone Gods, en hadden geloofd dat Hij van den Vader gezonden was om het menschedom te onderrichten, en hadden tegelijk daarmede een zedelijk geestelijk leven geleefd, volgens hun godsdienstig geloof. De meeste hunner namen, toen zij werden onderwezen, het geloof in den Heer aan, en erkenden dat Hij één is met den Vader. Ook werd hun gemeenschap gegeven door invloeiing van den Heer met den Christelijken hemel; maar zij werden daarmede niet vermengd, omdat hun godsdienst hen daarvan scheidt. Wanneer menschen van dien godsdienst in het andere leven onder de hunnen komen, vragen zij eerst naar Mahomed, die echter niet verschijnt, maar in zijne plaats komen er twee anderen, die zich Mahomed noemen. Deze kregen eene plaats in het midden, onder den Christelijken hemel, naar de linkerzijde daarvan. De reden waarom die twee de plaats van Mahomed innemen is, omdat iedereen, uit welken godsdienst ook, na den dood allereerst geleid wordt naar hen, die hij in de wereld heeft

vereerd; want iedereen blijft zijnen godsdienst aanhangen; maar wanneer zij bemerkten, dat die geen werken kunnen doen, trekken zij zich van hen terug; want op geene andere wijze kan iemand van zijne godsdienstigheid worden afgekeerd, dan door allereerst daarin te worden opgenomen. Waar Mahomed zelf is, en wat hij is, en van waar die twee komen, die zich in Mahomed's plaats vertoonen, zal worden medegedeeld in het boek waarin de *Openbaringen* worden verklaard.

51. Het oordeel over de Heidenen, werd bijna op dezelfde wijze gehouden als over de Mahomedanen; maar zij werden niet op gelijke wijze door een omweg geleid, maar alleen langs een deel van een weg in het Westen, waar de boozen van de goeden werden gescheiden. De boozen werden daar geworpen in twee groote kloven, die zich in eene schuine richting naar de diepte uitstrekten; maar de goeden werden geleid boven het midden waar de Christenen waren, naar een land in het oostelijk gebied waar de Mahomedanen waren en hun werden woningen gegeven achter de Mahomedanen, en veel verder weg dan dezen, over een groote uitgestrektheid in het Zuiden. Diegenen evenwel uit de Heidenen, die in de wereld God hadden vereerd onder een Menschelijken vorm en een liefdadig leven hadden geleid, volgens hunnen godsdienst, werden verbonden met de Christenen in den Hemel, want zij erkennen en aanbidden den Heer meer dan anderen. De meest intelligenten onder hen zijn uit Afrika. De menigte der Heidenen en Mahomedanen was zoo groot, dat zij alleen bij myriaden konden geteld worden. En toch werd het oordeel over zulk eene menigte in enkele dagen volbracht; want iedereen, die in zijne liefde en in zijn geloof is ingevoerd, wordt aanstonds aangeduid en naar zijns gelijken gevoerd.

52. Hieruit blijkt de waarheid van des Heeren voorzeggung over het laatste oordeel:

“Dan zullen zij komen van het Oosten en Westen en van het Noorden en zuiden, en zullen aanzitten in het Koninkrijk Gods”
(*Luk. 13:29*).

IX. Over Babylon en hare Verwoesting

53. Dat alles, wat in de *Openbaringen* is voorgezegd, nu is vervuld, ziet men hierboven (n. 40-44); dat ook het laatste oordeel nu reeds is voltrokken ziet men in het voorgaande hoofdstuk, waar ook werd medegedeeld hoe het oordeel over de Pausgezinden werd gehouden, die door “Babylon” moeten worden verstaan, waarover in de *Openbaringen* veel gehandeld wordt en wier verwoesting in het bijzonder in het 18e Kapittel als volgt beschreven wordt.

“De engel riep krachtelijk niet eene groote stem, zeggende: Zij is gevallen, zij is gevallen liet Groote Babylon, en is geworden een woonstede der duivelen, en een bewaarplaats van alle onreine geesten, en een bewaarplaats van alle onrein en hatelijk gevogelte”
(*Vers 2*).

Maar vóórdat er wordt medegedeeld, op welke wijze die verwoesting plaats had, zal worden behandeld:

- (1) Wat er met Babylon wordt bedoeld en wat hare hoedanigheid is.
- (2) Wat de hoedanigheid is in het andere leven van hen, die uit Babylon komen.
- (3) Waar hunne woningen tot dusverre waren.
- (4) Waarom zij daar geduld werden tot den dag van het laatste oordeel.
- (5) Hoe zij werden verwoest en hunne woonplaatsen tot eene woestijn werd.
- (6) Dat bewaard werden, diegenen onder hen, die in de genegenheid van het ware uit het goede verkeerden.
- (7) Over den staat hierna van hen, die van deze aarde uit Babylon komen.

54. *Wat er niet “Babylon” wordt bedoeld en wal hare hoedanigheid is.* Met “Babylon” worden bedoeld allen, die door godsdienstigheid willen heerschen. Door godsdienstigheid, heerschen, is heerschen over de zielen der menschen, dus over hun eigenlijk geestelijk leven, en door middel van het gebruik der Goddelijke dingen, die in de godsdienstigheid zijn. Al dezulken, die heerschzucht op het oog hebben, en dat doen door middel van den godsdienst, behooren in het algemeen tot “Babylon”. Dat zij “Babylon” genoemd worden, is omdat in de tijden der Oudheid zulk eene heerschzucht is begonnen, zij werd echter toen in haar begin te niet gedaan.. Haar begin is beschreven door de “stad” en door den “toren” waarvan het opperste in den hemel zou

reiken; en hare verwoesting door de verwarring der talen; vandaar haar naam “*Babylon*” (*Genesis* 11: 1-9). Wat daarbij door iedere bijzonderheid in den innerlijken of geestelijken zin des Woords wordt aangeduid, ziet men in de Verklaring in de *Hemelsche Verborgenheden* (n. 1283-1328). Dat zulk een overheersching ook in “Babel” begon en ingesteld werd, blijkt uit het boek van *Daniël*, waar over Nebukadnézar gesproken wordt.

Dat hij een beeld oprichtte, dat door iedereen moest worden aanbeden (*Kap.* 3: 1 tot einde).

en dit wordt ook bedoeld daarmee:

Dat Bésazar met zijne vorsten dronk uit de gouden en zilveren vaten, die Nébukadnézar uit den Tempel van Jeruzalem had weggevoerd, en toen tegelijkertijd goden van goud, zilver, koper en ijzer aanbad; waarom er aan den wand geschreven werd Hij heeft geteld, Hij heeft gewogen, Hij heeft verdeeld en dat de Koning zelf in dien nacht gedood werd (*Kap.* v).

Door de “vaten van goud en zilver van den tempel van Jeruzalem” worden de goedheden en waarheden der Kerk aangeduid; door “daaruit te drinken en tegelijk gouden, zilveren, koperen en ijzeren goden te aanbidden” wordt heiligschennis aangeduid; en door het “Schrift aan de wand” en door den “dood van den Koning” wordt aangeduid bezoeking en vernietiging, gekeerd tegen hen, die van Goddelijke goedheden en waarheden gebruik maken als middelen. De aard van hen, die “Babylon” genoemd worden, is ook herhaaldelijk in de *Profetiën* beschreven zooals in *Jesaja*:

Gij zult deze spreuk profeteeren tegen den koning van Babylon...
Jehovah breekt den staf der goddeloozen, den scepter der heerschers... gij zijt uit den hemel gevallen, Lucifer... gij zijt ter aarde nedergehouden... gij zeidet tot uwe ziel: Ik zal ten hemel opklimmen, boven de sterren Gods zal ik mijnen troon verhoogen, en ik zal zitten in den berg der samenkomst aan de zijden van het Noorden . . . . ik zal den Allerhoogsten gelijk worden. Toch zult gij in de hel nedergeworpen worden aan de zijden van den kuil. . . .
Ik zal van Babylon uitroeien den naam en het overblijfsel... en Ik zal haar stellen tot eene erfelijke bezitting der nachtuilen (*Kap.* 14: 4, 5, 12, 13, 14, 15, 22, 23).

en op een andere plaats in dezelfde profetie:

De leeuw zeide: Zij is gevallen, gevallen is Babylon, en al de gesneden beelden van hare goden zijn nedergeworpen (*Kap.* 21:8,9).

en verder in dezelfde profetie:

(Kapittel 47 geheel; Kap. 48: 14-20: en in *Jeremia* Kap. 1: 1-3).

Hieruit blijkt nu wat “Babylon” is. Het is noodig te weten, dat de Kerk “Babylon” wordt, wanneer liefdadigheid en geloof ophouden, en in plaats daarvan de eigenliefde begint te heerschen; want die liefde breekt zich verder baan naarmate zij niet wordt beteugeld; zoodat zij niet alleen streeft naar de heerschappij over iedereen, wie het ook zij, dien zij op deze aarde aan zich kan onderwerpen, maar zelfs over den hemel en ook dan nog niet rust, maar tot den troon van God opklimt, en de Goddelijke macht Zelve in zich overbrengt. Dat dit reeds vóór de komst des Heeren geschiedde, blijkt uit de plaatsen van het Woord, die hierboven werden aangehaald. Maar het Babylon dat daar beschreven is, werd door den Heer vernietigd toen Hij in de wereld was, zoowel daardoor dat zij geheel en al afgodendienaars werden, als door het laatste oordeel, dat toen in de geestelijke wereld over hen gehouden werd; dit wordt aangeduid door de profetie waarin gezegd wordt dat Lucifer, die dáár Babylon is, in de hel werd nedergeworpen, en dat Babylon gevallen is, en ook door het schrift op den muur, en door den dood van Belsazar, en ook door den steen uit den rots gehouwen, die het beeld vernietigde, waarover Nebukadnézar droomde.

55. Maar het Babylon, waarover in de *Openbaringen* gesproken wordt, is het tegenwoordige Babylon, dat na de komst des Heeren ontstond en dat zooals bekend is onder de Pausgezinden bestaat. Dit Babylon is meer verderflijk en goddeloos dan dat wat vóór de komst des Heeren bestond, omdat het de innerlijke goedheden en waarheden der Kerk ontheiligt, die de Heer tegelijk met Zichzelf aan de wereld openbaarde. Hoe verderflijk en innerlijk kwaadaardig het is, kan uit het volgende overzicht blijken. Zij erkennen en aanbidden den Heer zonder Hem eenige macht om te verlossen over te laten; zij scheiden het Goddelijke in Hem geheel en al van het Menschelijke in Hem, en brengen Zijne Goddelijke macht, die aan zijn Menschelijke behoort, op zich zelf over; ¹⁵⁾ want zij vergeven de zonden, zenden naar den hemel, verwijzen naar de hel en maken zalig wien zij maar willen; zij verkoopen de zaligheid en matigen zich dus dingen aan die aan de Goddelijke macht toebehooren; en aangezien zij die macht uitoefenen, volgt daaruit dat zij

---

15 Dat de Kerk twee naturen aan den Heer toeschrijft, en dus Zijn Goddelijke van zijn Menschelijke gescheiden heeft, geschiedde in een concilie' terwille van den Paus, opdat hij als zijn plaatsvervanger zonde worden erkend. Dit werd uit den hemel onthuld in de Hemelsche Verborgenheden (n. 3035, 4738 ?).

zichzelf, een ieder naar zijne hoedanigheid, tot goden verheffen, door die macht van hunnen overste, dien zij de plaatsvervanger van Christus noemen, naar den laagsten toe over te brengen; zij beschouwen dus zichzelf als de Heer, en aanbidden Hem niet om Zijnentwil, maar terwille van zichzelf. Zij bederven en vervalschen niet alleen het Woord, maar houden het ook van het volk weg, opdat zij er niet eenig licht der waarheid in zullen zien; en ook dit bevredigt hen nog niet, zij vernietigen het zelf door Goddelijkheid toe te schrijven aan de decreten van Rome boven het Goddelijke in het Woord; zoo houden zij iedereen tegen op den weg naar den Hemel, want de weg ten hemel is de erkenning van den Heer en geloof en liefde jegens Hem, en in het Woord wordt dien weg onderwezen; vandaar dat er zonder den Heer, door middel van het Woord geen heil is. Zij trachten met alle middelen het licht des hemels, dat uit het Goddelijk Ware is, uit te blusschen, opdat onwetendheid er de plaats van neme, en hoe grooter die onwetendheid des te liever is het hen. Zij blusschen het licht des hemels uit, door het lezen van het Woord te verbieden en van boeken over de leer van het Woord, terwijl zij een eeredienst instellen door middel van missen in eene taal, die de eenvoudigen niet verstaan, en waarin geene Goddelijke Waarheid is; daarenboven vullen zij hunne wereld met valscheden, die de duisternis zelve zijn, waardoor het licht wordt verdreven en vernietigd; zij dringen ook aan het gewone volk de overtuiging op, dat zij in hun geloof het leven hebben, dus in dat van anderen en niet in hun eigen geloof. Daarenboven brengen zij den geheelen eeredienst terug tot een eerbiedig uiterlijk zonder innerlijkheid, waarbij zij het inwendige tot ledigheid maken, daar het zonder kennis is van het goede en het ware; en toch bestaat er goddelijke eeredienst alleen in zoover in het uiterlijke, als die ook in het innerlijke bestaat; want het uiterlijke komt alleen uit het innerlijke voort. Behalve dit, stellen zij ook afgoderij van allerlei aard in; zij maken en vermenigvuldigen de heiligen, wier aanbidding zij zien en toelaten, en ook de gebeden tot hen gericht, alsof zij goden waren; zij richten hunne afgoden in allerlei plaatsen op, roemen de vele wonderen door hen gedaan, zetten hen als patroon over steden, kerken en kloosters, nemen hunne beenderen uit het graf en verklaren die heilig, terwijl dat toch in werkelijkheid zulke nietswaardige dingen zijn, zoodat zij op die manier alle zielen van den eeredienst van God afleiden naar de vereering van menschen. Daarenboven gebruiken zij vele kunstgrepen om te verhinderen dat iemand uit de duisternis in het licht kome, en van dien afgodendienst tot den Goddelijken eeredienst; want zij vermenigvuldigen de kloosters, van waaruit zij overal heen spionnen en wachters uitzenden; zij dwingen de biecht des harten af, die een biecht is der

gedachten en voornemens, en indien iemand niet wil biechten, bedreigen zij de ziel met het helsche vuur en pijnigingen in het vagevuur; en zij, die tegen het pauselijk gezag en zijn overheersching durven spreken, worden opgesloten in afschuwelijke kerkers, die de kerkers der inquisitie genoemd worden. Dit alles doen zij louter met het doel om de wereld en hare schatten te bezitten, en zelf een genoegelijk leven te kunnen leiden, en opdat zij als machthebbende door de overige menschen zullen worden gediend. Zulk een heerschappij is echter niet van den hemel over de hel, maar van de hel over den hemel, want naarmate dat de liefde om te heerschen onder de menschen, en voornamelijk onder de menschen der Kerk toeneemt, in die mate heerscht de hel. Dat die liefde in de hel heerscht en de hel maakt, ziet men in het werk *Over den Hemel en de Hel* (n. 551-565). Hieruit kan men zien dat er bij die natie geene Kerk is maar een Babylon; want waar de Kerk is daar wordt de Heer Zelf aangebeden en het Woord gelezen.

56. (2) *Wat de hoedanigheid is in het andere leven van hen, die uit Babylon komen*, kan alleen blijken voor iemand wien het van den Heer gegeven is één te wezen met hen, die in de geestelijke wereld zijn. Omdat dit aan mij werd vergund, ben ik in staat uit ondervinding te spreken, want ik heb hen gezien, hen gehoord en met hen gesproken. Ieder mensch is na den dood in een zelfde leven als waarin hij in de wereld was; dit kan niet worden gewijzigd, dan alleen met betrekking tot de genoegens, die tot zijne liefden behooren, welke in daarmede overeenstemmende genoegens worden omgezet, zooals men dat kan zien in de twee hoofdstukken in het werk *Over den Hemel en de Hel* (n. 470-484 en n. 485-490). Zoo is het ook met het leven van hen, over wie nu gehandeld wordt, hetwelk geheel en al zoodanig is als het in de wereld was, met dit onderscheid, dat dan de verborgen dingen van hun hart openbaar worden; want zij zijn in den geest, waarin de innerlijke dingen wonen, die tot hunne gedachten en voornemens behooren, welke zij in de wereld hadden bedekt, en verborgen achter een vroom uiterlijk. Doordat dan die dingen openbaar werden, bleek dat meer dan de helft van hen, die zich de macht om den hemel te openen en te sluiten, hadden aangematigd, geheel en al godloochenaars zijn; maar omdat heerschzucht in hun karakter is ingeworteld, zooals in de wereld, en gebaseerd is op dit beginsel, dat alle macht van den Vader aan den Heer Zelfen werd gegeven, en dat die op Petrus is overgedragen en door de orde der opvolging op de hoofden der Kerk; daarom blijft eene mondelinge belijdenis over den Heer verbonden met hunne godloochening; maar dit toch niet langer dan zolang zij daardoor eenigermate overheersching kunnen uitoefenen. Maar de overigen, die geen godloochenaars zijn, zijn zoo

leeg, dat zij in het geheel niets weten over het geestelijke leven des menschen, over de middelen ter zaligheid, over de goddelijke waarheden, die ten hemel leiden, noch ook iets over hemelsch geloof en liefde; geloovende dat den hemel door 's Pauzen genade kan worden gegund aan een ieder, van welken aard hij ook zijn moge. Omdat iedereen in de geestelijke wereld in eenzelfde leven is, als hij in de natuurlijke wereld had, zonder eenig onderscheid, zoolang hij nog niet, hetzij in den hemel hetzij in de hel is, zooals men dat vindt aangetoond in het werk *Over den Hemel en de Hel* (n. 453-480); en omdat de geestelijke wereld, wat hare uitwendige aanzien betreft, geheel en al gelijk is aan de natuurlijke wereld (n. 170-176), daarom leiden zij ook eenzelfde geestelijk en burgerlijk leven, en bovenal hebben zij eenzelfde eeredienst; want die is bij den mensch in zijn binnenste ingeworteld en ingeprent en kan ook bij niemand na den dood worden weggenomen, tenzij hij in het goede is uit de waarheden en in waarheden uit het goede. Maar het is minder mogelijk om de natie waarover nu gesproken wordt, van haren eeredienst af te leiden dan andere naties, omdat zij niet in het goede zijn uit waarheden en nog minder in waarheden uit het goede; want hunne waarheden zijn niet uit het Woord, met uitzondering van enkele, die zij hebben vervalscht door die voor overheersching te gebruiken; vandaar is het goede bij hen ook niet anders dan onecht; want zooals de waarheden zijn zoo wordt ook het goede. Deze dingen worden gezegd, opdat men wete, dat de eeredienst van die natie in de geestelijke wereld geheel en al van denzelfden aard is, als hij in de natuurlijke wereld was. Na deze vooropstelling zal ik nu iets over hunnen eeredienst in de geestelijke wereld en over hun leven mededeelen. Zij hebben een zekere vergaderzaal, inplaats van de vergaderplaats of het Consistorie in Rome, waar hunne Oversten samenkomen en over verscheidene onderwerpen hunner godsdienst beraadslagen; voornamelijk over de middelen om den gewonen leek in blinde gehoorzaamheid te houden, en hunne eigen overheersching uit te breiden. De plaats van die vergaderzaal is in het Zuiden dicht bij het Oosten; maar niemand, die in de wereld Paus geweest is durft daar binnenkomen, en ook niemand, die daar een Kardinaal geweest is, om reden dat de schijn van Goddelijk Gezag hunnen geest bezielt, doordat zij in de wereld zich de Goddelijke macht hebben aangematigd; om die reden worden zij, zoodra zij zich daarvertoonen weggevoerd en uitgeworpen naar huns gelijken in de woestijn. Maar diegenen onder hen, die van een oprecht karakter waren, en zich zulk eene macht uit een bevestigd geloof niet toeëigenden, zijn in een zekere donkere kamer achter die vergaderzaal. Er is ook eene andere vergaderzaal in het Westen dicht bij het Noorden, de zaken

die daar behandeld werden, zijn de toelating van den goedgeeloovigen gewonen leek in den hemel; zij schikken daar om zich heen een aantal gezelschappen, die in verschillende uiterlijke genoegens leven; in sommige wordt gespeeld, in sommige gedanst, in sommige vertrekken zij hun aangezicht tot onderscheidene uitdrukkingen van vrolijkheid en gelach, in sommige voeren zij vriendschappelijk gesprekken, in andere spreken zij over burgerlijke, in andere over godsdienstige onderwerpen en weer in andere over ontucht en zoo voort. In een van zulke gezelschappen laten zij hunne volgelingen naar gelang van ieders begeerte toe, en noemen dat de hemel; maar iedereen, die eenige weinige uren daarin is geweest, verveelt er zich en gaat weg, omdat zulke genoegens uiterlijk en niet innerlijk zijn; en zoo worden er velen afgetrokken van het geloof in hunne leerstellingen aangaande toelating in den hemel. Wat in het bijzonder hun eeredienst betreft, is die bijna dezelfde als in de wereld. Hij bestaat in missen zooals in de wereld, die gelezen worden, niet in gewone taal der geesten, maar uit hoog klinkende woorden bestaan, die uiterlijke eerbied en ontzag opwekken, en geheel en al onverstaanbaar zijn. Evenzoo aanbidden zij de heiligen, en stellen zij afgoden ten toon; hunne heiligen zijn evenwel nergens te zien; want al diegenen die aanbidding begeerden, zijn in de hel; en de anderen, die zulks niet begeerden, verkeeren onder de gewone geesten. Hunne prelaten weten dat, want zij zoeken naar hen, en als zij hen vinden, verachten zij hen; maar toch verbergen zij dit voor het volk, opdat zij toch nog als beschermgoden zullen worden vereerd; maar de prelaten zelf, die het volk besturen, zullen worden vereerd als heeren des hemels. Evenals in de wereld, vermeerderen zij ook het aantal kerken en kloosters; en hoopen zij rijkdommen op en verzamelen kostbaarheden; die zij in kelders verbergen; want in de geestelijke wereld zijn er evenals in de natuurlijke wereld kostbaarheden en in veel grootere hoeveelheid. Ook zenden zij daar eveneens monniken uit, om de heidenen tot hunne godsdienstigheid over te halen, en hen zoo aan hun beheer te onderwerpen. Gewoonlijk hebben zij uitzichttorens opgericht in het midden hunner bijeenkomsten, vanwaar zij den geheelen omgeving kunnen overzien; zij stellen zich ook door verschillende middelen en kunstgrepen in verbinding met anderen in de nabijheid en op een afstand, makén met hen een verbond en halen hen over tot hunne eigen partij. Zoo is in het algemeen hun staat. Maar in het bijzonder nemen vele prelaten van dien godsdienst alle macht van den Heer weg, en schrijven die aan zichzelf toe; en omdat zij zulks doen, erkennen zij ook niets Goddelijks; toch vertoonen zij eene uiterlijke vroomheid; maar die vroomheid is in zichzelf toch profaan, omdat er in

hun innerlijke geene erkenning is van het Goddelijke. Vandaar, dat zij met sommige gezelschappen van de buitenste hemelen door hunne uiterlijke vroomheid gemeenschap hebben, en met de hellen door hun profaan innerlijke, zoodat zij in beiden tegelijk zijn. Om deze reden verschalken zij ook eenvoudige goede geesten, wien zij in hunne nabijheid verblijfplaatsen toewijzen, en verzamelen zij booze geesten, die zij rondom hunne verzameling rangschikken, zoodat zij door de eenvoudige goeden met den hemel en door de boozen met de hel verbonden zijn; waardoor zij in staat zijn afschuwelikheden te bedrijven, die uit de hel komen. Want de eenvoudige goeden, die in de buitenste hemelen zijn, zien niet verder dan hunne uiterlijke vroomheid, en hunne zeer vrome eerbied voor den Heer in het uiterlijke, maar zien niet hunne schandelijke daden; redenen waarom zij hen gunstig gestemd zijn; en dit is hunne grootste bescherming. Toch geven allen op den duur hunne uitwendige vroomheid op, en worden dan van den hemel afgescheiden en in de hel geworpen. Men kan nu hieruit eenigszins weten van welken aard diegenen, die tot Babylon behooren, in het andere leven zijn. Ik weet echter, dat de menschen in deze wereld, die over den staat van den mensch na den dood, over den hemel en de hel niets hebben dan een leeg en vaag begrip, verwonderd zullen zijn dat dergelijke dingen in de geestelijke wereld bestaan; maar dat de mensch na den dood een mensch is evenals tevoren, in gezelschap met anderen leeft zooals in de wereld, eene woning heeft, predikaties in Kerken aanhoort, functies bekleedt en in die wereld dingen ziet zooals in de vroegere wereld, die hij verlaten heeft, kan men duidelijk zien uit hetgeen in het werk *Over den Hemel en de Hel* naar hetgeen gehoord en gezien werd, is beschreven en aangetoond.

57. Ik heb met sommigen uit die natie gesproken over de sleutels aan Petrus gegeven, of zij geloofden dat de macht van den Heer over den hemel en de hel aan hem was overgedragen; en omdat dit eene grondstelling van hunnen godsdienst is, bestonden zij daarop met alle kracht, zeggende: dat daarover geen twijfel bestaat, omdat het duidelijk wordt gezegd. Maar toen hen gevraagd werd of zij niet wisten, dat er in elk ding van het Woord een geestelijken zin woont, die de zin van het Woord in den hemel is, zeiden zij eerst dat niet te weten, maar later, dat zij het zouden onderzoeken; en toen zij het onderzochten, werden zij onderricht dat er een geestelijke zin in ieder ding van het Woord is, welke van den letterlijken zin verschilt, zooals het geestelijke van het natuurlijke; zij werden daarenboven ook onderricht, dat geen enkel persoon, die in het Woord genoemd wordt, in den hemel wordt genoemd, maar dat inplaats van hem aldaar iets geestelijks wordt verstaan.

Zij werden verder onderricht, dat in het Woord door “Petrus” wordt verstaan, de waarheid van het geloof der Kerk, die uit het goede der liefdadigheid is; eveneens door “rots” waarover daar in verband met Petrus wordt gesproken, want er wordt gezegd:

Gij zijt Petrus en op deze petra (rots) zal Ik Mijne Kerk bouwen
(*Matth.* 16: 18 en volg).

waardoor niet wordt verstaan, dat aan Petrus eenige macht gegeven wordt, maar dat die gegeven wordt aan het ware uit het goede, want in den hemel is alle macht aan het ware uit het goede, of aan het goede door het ware; en omdat al het goede en al het ware van den Heer is, en niets uit den mensch, dat daarom alle macht aan den Heer behoort. Dit hoorende zeiden zij verontwaardigd, dat zij wilden weten of er die geestelijke zin in die woorden was; daarom werd hen dat Woord gegeven dat in den hemel is, in welk Woord geen natuurlijken zin maar eenen geestelijke zin is, omdat het voor de engelen is, die geestelijk zijn. Dat er zulk een Woord in den hemel is, ziet men in het Werk *Over den Hemel en de Hel* (n. 259, 261); en als zij dat gelezen hadden, en duidelijk zagen dat Petrus daar niet genoemd wordt, maar inplaats van hem het ware uit het goede dat van den Heer is; ¹⁶⁾ wierpen zij, dit ziende,

---

16 Dat de twaalf discipelen des Heeren de Kerk voorstellen, wat betreft alles van het ware en het goede, of van het geloof en de liefde, evenals de twaalf stammen van Israël (n. 2179, 2129², 3354, 3488, 3858, 6397).

Dat Petrus, Jacobus en Johannes het geloof, de liefdadigheid, en de goedheden der liefdadigheid voorstellen (n. 3750).

Dat Petrus het geloof voorstelt (n. 4738, 6000, 6073, 6344, 10087, 10580).

Dat aan Petrus de sleutels van het Koninkrijk der hemelen gegeven worden, beteekent dat alle macht in het ware uit het goede is, of in het geloof uit de liefdadigheid, welke uit den Heer zijn, dus dat alle macht van den Heer is (n. 6344).

Dat “sleutels” de macht beteekenen om te openen en te sluiten (n. 9410).

Dat alle macht in het goede is door de waarheden of in de waarheden uit het goede, welke van den Heer zijn (n. 3091, 3563, 6344, 6413, 6423 ², 6948, 8200, 8304, 9327, 9410, 9639, 9643, 10019, 10182).

Dat “petra” in het Woord den Heer beteekent met betrekking tot het Goddelijk Ware (n. 8581, 10580).

Dat hunne namen den hemel niet ingaan, maar veranderd worden in dingen die zij beteekenen, en dat hunne namen in den hemel niet kunnen worden uitgesproken (n. 1878, 1876², 5225, 6516, 10216, 10282).

Hoe zeer de inwendige zin volkomen aansluit waar louter namen voorkomen, toegelicht door voorbeelden (n. 1224, 1264, 1888).

Dat alle namen van personen en plaatsen in het Woord de beteekenis hebben van dingen en van staten (n. 768, 1888, 4310, 4442, 10329).

het in toorn weg; en zouden het bijna met hunne tanden hebben verscheurd, indien het niet van hen ware weggenomen. Daardoor werden zij overtuigd, ofschoon zij niet wilden overtuigd wezen, dat de Heer alleen de macht heeft, en geen enkel mensch het minste van die macht heeft, omdat het Goddelijke macht is.

58. (3). *Waar hunne woningen in de geestelijke wereld tot dusverre waren.* Hierboven werd gezegd (n. 48) dat de rangschikking van alle natiën en volken in de geestelijke wereld als volgt werd gezien: In het midden verschenen dezulken verzameld, die Protestanten genaamd worden; rondom dit midden, zij die tot Pauselijken godsdienst behooren; buiten deze de Mahomedanen, ten laatste verscheidene Heidenen. Hieruit kan men zien, dat de Pausgezinden den naasten omtrek rondom de Protestanten vormden, die in het midden waren. De reden hiervan is, dat in het midden zich bevinden, die in het licht der waarheid uit het Woord zijn; en die in het licht der waarheid uit het Woord zijn, zijn ook in het licht des hemels, want het licht des hemels is uit het Goddelijk Ware, en dat is in het Woord. Dat het Licht des Hemels uit het Goddelijk Ware is, ziet men in het werk *Over den Hemel en de Hel* (n. 126-140); en dat het Woord het Goddelijk Ware is (n. 303-310); vanuit het midden gaat ook het licht uit naar de omtrekken en verlicht. Vandaar dat in den omtrek dicht bij het midden zich bevinden, die uit den Pauselijken godsdienst komen, want zij hebben het Woord en het wordt ook gelezen door de Oversten dier Kerk, ofschoon niet door het volk. Dit is de reden waarom de Pauselijke natie in de geestelijke wereld hunne woningen hebben rondom hen, die in het licht van het ware uit het Woord zijn. Nu zal worden medegedeeld hoe zij woonden, voordat hunne woningen geheel en al werden verwoest en tot eene woestijn gemaakt. De meeste hunner woonden in het Zuiden en Westen, alleen eenigen in het Noorden en Oosten. In het *Zuiden* woonden zij, die boven anderen in de wereld in verstand uitmunten en zich in hun godsdienstig stelsel hadden bevestigd; en tegelijk woonden daar adellijken en rijken in een groot aantal; zij woonden daar uit vrees voor roovers niet boven den grond, maar onder den grond met wachters aan de ingangen. In dien streek was ook een groote stad, die zich bijna van het Oosten tot naar het Westen uitstreckte en ook eenigszins in het Westen, dicht bij het midden gelegen, waar de Protestanten waren. In die stad verwijlden myriaden van menschen of geesten; zij was vol van Kerken en Kloosters; de geestelijken brachten in die stad ook alle kostbaarheden, die zij door allerlei kunstgrepen konden bijeenbrengen, en in onderaardsche kelders en grotten verbergden; welke grotten zoo ingewikkeld waren, dat niemand dan zijzelfen

er konden inkomen, daar zij gemaakt waren in de rondloopende gangen van een doolhof. Op de schatten daar verzameld hadden zij hun hart gezet, en zij waren in vast vertrouwen, dat die in eeuwigheid niet zouden worden vernietigd. Ik heb ze gezien en was verwonderd over de kunst waarmede ze gemaakt waren en zonder einde werden uitgebreid. De meesten van hen, die zich leden noemen van het gezelschap van Jezus, bevonden zich daar *en* onderhielden eene vriendschappelijken omgang met de rijken, die in hunne omgeving woonden. In het Oosten van die streek was de Raadzaal, waar zij beraadslaagden over de uitbreiding hunner heerschappij en over de middelen om het volk in blinde gehoorzaamheid te houden (waarover hierboven in n. 56 werd gesproken). Zooveel over hunne woningen in de zuidelijke streek. In het *Noorden* woonden zij, die in hun verstand minder boven anderen uitmunten, en zich minder in hun godsdienstigheid hadden bevestigd, omdat zij een duister onderscheidingsvermogen bezaten, en daardoor in blind geloof waren. De menigte was daar niet zoo groot als in het Zuiden. De meesten hunner woonden in eene groote stad, die zich in hare lengte uitstreckte van den hoek van, het Oosten tot naar het Westen, en ook een weinig in het Westen. Die stad was ook vol van kerken en kloosters. In hare buitenste zijde, die nabij het Oosten was, waren er velen uit verscheidene godsdiensten, en ook eenige uit de Protestanten; er waren ook enkele weinige plaatsen in die streek buiten de stad door de natie der Pausgezinden bewoond. In het *Oosten* woonden zij, die uit die natie in de wereld het grootste genot in overheersching vonden en ook eenigszins in natuurlijk licht (lumine) verkeerd hadden; zij schenen daar op bergen te wonen, maar alleen in de streek, die naar het Noorden uitziet; niemand hunner was in de andere deelen, die naar het Zuiden uitzien. In den hoek naar het Noorden was er een berg op den top waarvan iemand was met gekrenkte geestvermogens, wien zij, door mededeelingen der gedachten, die in de geestelijke wereld bekend zijn, maar niet in de natuurlijke wereld, konden inspireeren om alles te bevelen wat zij maar wilden; terwijl zij algemeen bekend maakten, dat hij de God des hemels zelf was, verschenen in eene menschelijke 'gedaante, en bewezen hem dus goddelijke eer. Zij deden dit omdat het volk begeerig was hunnen afgodendienst op te geven, en daarom hadden zij dit middel uitgedacht om hen in gehoorzaamheid te houden. Die berg is het, die in *Jesaja* (Kap. 14:13) wordt verstaan door den "berg der samenkomst aan de zijden van het Noorden", en hen die op den berg zijn door "Lucifer" (vers 12); want zij, die uit den troep van Babylon in het Oosten woonden, waren in meer licht (lumine) dan de anderen, welk licht zij ook voor zichzelf door kunstgrepen hadden verschaft. Ook werden er eenigen gezien, die een toren

bouwden, die tot in den hemel zoude reiken, waar de engelen zijn; maar dit was alleen eene voorstelling hunner inbeeldingen; want inbeeldingen worden in de geestelijke wereld voor hen, die op den afstand staan, op velerlei wijze voorgesteld, die evenwel niet in werkelijkheid bestaan bij hen, die in die inbeeldingen verkeerden; zooiets is daar heel gewoon. Door die voorstelling werd mij evenwel te verstaan gegeven, wat er wordt bedoeld met

Een toren, welks opperste in den hemel zoude reiken, waarom de plaats Babel genoemd wordt (*Gen. 11: 1-10*).

Zooveel over de woningen in het Oosten. In het *Westen* woonden aan de voorzijde, zij die in de donkere eeuwen in dien godsdienst geleefd hadden, voor het meerendeel onder den grond, het eene geslacht onder het andere. Het geheele vroegere gebied, dat naar het Noorden uitziet, was als het ware uitgegraven, en vol met kloosters; de ingangen daarheen leidden door grotten van boven gesloten, waardoor zij in en uitgingen, maar zij spraken zelden met hen, die in latere eeuwen geleefd hadden, omdat zij van een ander karakter waren, en niet zoo boosaardig, omdat er in hun tijd geen strijd tegen de Hervorming bestond en daardoor ook niet zooveel list en boosaardigheid uit haat en wraakzucht. In het westelijke gebied voorbij die streek, waren vele bergen, waarop de boosaardigsten uit die natie woonden, die in hun hart het Goddelijke ontkenden, en dit toch met meer vroomheid dan anderen openlijk beleden en met gebaren vereerden. Zij die daar woonden bedachten goddelooze kunsten teneinde het gewone volk onder het juk hunner heerschappij te houden en ook anderen te dwingen tot onderwerping aan dat juk. Het is niet veroorloofd die kunsten te beschrijven omdat ze zoo goddeloos zijn; ze waren in het algemeen als vermeld in het werk *Over den Hemel en de Hel* (n. 580). De bergen waarop zij woonden, worden in de *Openbaringen* bedoeld met de “zeven bergen”, en de bewoners daarvan worden beschreven door “de vrouw gezeten op een scharlakenrood beest”, in deze woorden:

“Ik zag eene vrouw, zittende op een scharlakenrood beest, dat vol was van namen der Godsclastering, hebbende zeven hoofden en tien hoornen. . . . Op haar voorhoofd was een naam geschreven Verborgenschap; het groote Babylon, de moeder der hoererijen en der gruwelen der aarde... De zeven hoofden zijn zeven bergen, op welke de vrouw zit” (*Openb. 17: 3, 5, 9*).

door de “Vrouw” wordt in den inwendigen zin de Kerk verstaan, hier in den tegengestelden zin een ontheiligd godsdienstig stelsel; door het “scharlakenrood beest” de ontheiliging der hemelsche liefde; en door de “zeven bergen” de ontheiligende liefde om te heerschen. Zooveel over hun woningen

in het westen. De reden waarom zij in afzonderlijke streken wonen, is omdat allen in de geestelijke wereld gedreven worden naar de streken, en naar bepaalde plaatsen in die streken, welke met hunne genegenheden en liefden overeenstemmen, en naar geene andere plaats, zooals men zien kan in het werk *Over den Hemel en de Hel*, waar gehandeld wordt over de vier hemelstreken (n. 141-153). In het algemeen zijn alle overleggingen van de Babylonsche natie er op gericht om te heerschen, niet alleen over den hemel, maar ook over de geheele aarde, en om zoo doende èn den hemel èn de aarde te bezitten, elk van beiden door middel van de andere; om dit te verkrijgen worden aanhoudend nieuwe reglementen en nieuwe leerstukken door hen uitgedacht en uitgebreed. Hetzelfde streven, dat zij in de wereld hebben, volgen zij ook in het andere leven op, want iedereen is na zijn dood van dezelfde hoedanigheid als hij in de wereld was, vooral wat zijne godsdienstigheid betreft. Het werd mij gegeven eenige van de Oversten te hooren beraadslagen over een leerstuk dat als eene wet voor het volk zou wezen. Het bevatte vele artikelen, maar alle waren daarop gericht bedriegelijke heerschappij te verkrijgen over den hemel en over de aarde; en hun alle macht te geven en geene macht aan den Heer te laten. Die leerstellingen werden later aan de omstanders voorgelezen en toen ze gelezen waren, hoorden zij eene stem uit den hemel, zeggende: dat die leerstellingen uit de diepste hel waren voorgezegd, alhoewel zij dat niet wisten, hetgeen nog daarvoor werd bevestigd, dat er een duivelsche troep met het zwartste en akeligste voorkomen uit die hel opsteeg, welke die leerstellingen, niet met hunne handen, maar met hunne tanden wegrukte en naar hun eigene hel medevoerde; tot verbazing van het volk die dat zagen.

59. (4). *Waarom zij daar tol den dag van het laatste Oordeel werden geduld.* De reden hiervoor was, omdat het volgens de Goddelijke Orde is, dat allen, die eenigermate kunnen bewaard worden, ook bewaard blijven, en zulks tot dat zij niet langer onder de goeden kunnen worden gehouden; om welke reden allen worden bewaard, die in het uiterlijke een geestelijk leven kunnen nabootsen, en dat in een zedelijk leven vertoonen alsof het ook innerlijk is, wat zij ook mogen zijn naar hun geloof en liefde in het innerlijke. Evenzoo worden ook zij bewaard, die eene uiterlijke heiligheid vertoonen, ofschoon niets daarvan innerlijk is. Van dien aard waren velen uit die natie, want zij konden met het volk vroom praten, den Heer eerbiedig aanbidden, godsdienstigheid in het mentaal van het volk inplanten, en hen ertoe brengen over den hemel en de hel te denken, en te houden in het doen van goede dingen, door de werken te prediken; daardoor konden zij velen leiden tot een leven van het goede, dus tot een leven naar den hemel; waarom dan ook velen uit dien godsdienst

behouden zijn, ofschoon weinige hunner leidlieden. Want die zijn het, wier hoedanigheid door den Heer wordt verstaan door:

de valsche profeten “die in schaapskleeders komen, maar inwendig verscheurende wolven zijn” (*Matth.* 7: 15).

door profeten worden in den inwendigen zin des woords verstaan, wie de waarheid onderwijzen, en daardoor tot het goede leiden; en door “valsche profeten” wie het valsche leeren en daardoor verleiden. Zij zijn ook als de Schriftgeleerden en Farizeën, die door den Heer in deze woorden worden beschreven:

Zij zijn gezeten in den stoel van Mozes.... Al wat zij u zeggen, dat gij houden zult, houdt dat en doet het; maar doet niet naar hunne werken, want zij zeggen het en doen het niet.... Al hunne werken doen zij om van de menschen gezien te worden.... Zij sluiten het Koninkrijk der hemelen voor de menschen, maar zij gaan daar niet in.... Zij eten de huizen der weduwen op en dat onder den schijn van lang te bidden. Wee u.... gij geveinsden, gij reinigt het buitenste des drinkbekers en des schotels, maar van binnen zijn zij vol van roof en onmatigheid.... Reinigt eerst wat binnen in den drinkbeker en den schotel is, opdat ook het buitenste derzelve rein worde.... Gij zijt den witgepleisterden graven gelijk, die van buiten wel schoon schijnen, maar van binnen zijn zij yol doodsbeenderen.... Alzoo schijnt gij wel den menschen van buiten rechtvaardig, maar van binnen zijt gij vol geveinsdheid en ongerechtigheid (*Matth.* 23: 1-34).

Eene andere reden waarom zij werden geduld is ook omdat iedereen na den dood de godsdienstigheid behoudt, die hij in de wereld zich heeft eigen gemaakt; om welke reden hij daarin ook wordt ingevoerd, zoodra hij in het andere leven komt; en de godsdienstigheid bij deze natie was door dezulken ingeplant, die met den mond en gebaren zich vroom hadden getoond en daarenboven bij het volk het geloof vestigden in hunne macht om te behouden; vandaar was het ook dat dezulken niet van hen verdreven werden, maar onder de hunnen werden bewaard. De voornaamste reden was evenwel, dat van het eene oordeel tot het andere allen worden bewaard, die een leven leiden, dat uiterlijk op een geestelijk leven gelijkt, en vroomheid en eerbied nabootsen alsof het innerlijk is, waardoor de eenvoudigen kunnen worden onderricht en geleid; want de eenvoudigen van geloof en hart schouwen niet verder dan het uiterlijke en wat voor oogen is; vandaar dat alle dezulken vanaf het begin der Christelijke Kerk tot den dag van het oordeel werden geduld. Dat een laatste oordeel twee malen van te voren werd gehouden en

nu voor de derde maal, werd hierboven aangetoond; zij allen vormden den “eersten hemel” en zijn het, die in de *Openbaringen* (Kap. 20:5, 6) worden verstaan door hen “die niet uit de eerste opstanding zijn”, maar omdat zij zoodanig waren, als hierboven beschreven werd, daarom werd die hemel verwoest, en zij, die van de tweede opstanding waren, werden uitgeworpen. Maar men moet weten, dat alleen diegenen werden bewaard, die zich zoowel door burgerlijke als door geestelijke wetten lieten aan banden leggen, omdat dezulken in een gezelschap met andere kunnen zijn; dezulken echter, die door die wetten niet in bedwang konden gehouden worden, werden niet bewaard, maar waren reeds lang vóór den dag van het laatste oordeel in de hel geworpen; want gezelschappen worden aanhoudend van dezulken gereinigd en gezuiverd. Vandaar dat zij, die een goddeloos leven leiden en het gewone volk tot het bedrijven van boosheden bewegen, en in goddelooze kunstgrepen inleiden, zooals er zijn bij hen die in de hel wonen, (zie daarover het werk *Over den Hemel en de Hel* n. 580) uit de gezelschappen geworpen worden en zulks de een na den ander. Op gelijke wijze worden ook degenen, die innerlijk goed zijn, uit de gezelschappen weggevoerd, opdat zij niet worden besmet door hen, die innerlijk in het booze zijn; want zij, die in het goede zijn, merken de innerlijke dingen op, en letten daarom niet op de uiterlijke dingen, dan alleen voor zoover die met de innerlijke dingen overeenstemmen; zij werden vóór het oordeel op hunne beurt naar plaatsen van onderwijzing gezonden (men zie hierover in het werk *Over den Hemel en de Hel* n. 512-520) en vandaar weggevoerd naar den Hemel, want die zijn het, uit dewelken de “nieuwe hemel” bestaat, en die verstaan worden door hen die “van de eerste opstanding” zijn. Dit wordt vermeldt, opdat men wete, waarom zoovelen van hen, die tot den pauselij ken godsdienst behoorden, tot den dag van het laatste oordeel werden geduld en bewaard; maar over dit onderwerp zal meer gezegd worden in het volgende hoofdstuk, waarin over den “eersten hemel”, die voorbij ging, wordt gehandeld.

60. (5) *Op welke wijze zij werden verwoest, en hunne woningen tot eene woestijn gemaakt.* Dit zal ik hier in het kort beschrijven en uitvoeriger in de *Verklaring over de Openbaringen*. Dat het Babylon, waarover hier gehandeld wordt, werd verwoest, kan niemand anders weten, dan hij, die het zag; en het werd mij gegeven waar te nemen hoe het laatste oordeel over allen werd gehouden en voltrokken en in het bijzonder over hen, die tot Babylon behoorden, daarom zal ik het beschrijven. Dit is mij hoofdzakelijk daartoe vergund, opdat aan de wereld zoude worden geopenbaard, dat alle dingen, die in de *Openbaringen* zijn voorgezegd, Goddelijke zijn geïnspireerd, en dat dit Boek een profetisch

Boek van het Woord is; want indien dit niet aan de wereld werd geopenbaard, en tegelijk daarmede den inwendigen zin, die in iedere bijzonderheid daarvan bevat is, zooals in iedere bijzonderheid van de Profetiën des Ouden Testaments zoude men dat Boek kunnen verwerpen omdat het niet verstaan wordt; en dit zoude het ongeloof medebrengen, dat de dingen, die daarin gezegd worden, geen geloof verdienen, ja zelfs dat er in het geheel geen oordeel moet verwacht worden; in welk ongeloof zij, die van Babylon zijn, zich voor alle anderen zouden bevestigen. Opdat zulks niet zoude gebeuren, behaagde het den Heer mij daarvan een ooggetuige te doen zijn. Maar alles wat er werd gezien in het laatste oordeel over hen, die van Babylon zijn, of ook in de verwoesting van Babylon, kan hier niet worden vermeld, omdat het zooveel is dat het een boek zoude vullen; daarom zal ik het hier alleen in eenige algemeene trekken vermelden, en de bijzonderheden bewaren voor de *Verklaring der Openbaringen*. Omdat de Babylonische natie, zich in vele streken van de geestelijke wereld had gevestigd en verspreid en overal gezelschappen had gevormd, (zooals hierboven in n. 58 werd vermeld) zal ik een voor een beschrijven, hoe zij in de onderscheidene streken werden verwoest.

61. Deze verwoesting geschiedde nadat hunne bezoeking was voltooid, want bezoeking gaat altijd vooraf. Bezoeking is het onderzoek naar de hoedanigheid en ook de afscheiding der goeden van de boozen; en dan worden daarbij de goeden weggeleid en de boozen achter gelaten. Toen dat was geschied, waren er geweldige aardbevingen, waaruit zij opmaakten dat het laatste oordeel op handen was; waarop beving hun allen beving. Men zag toen hen, die *de Zuidelijke streek* bewoonden, en voornamelijk hen, die daar in de groote stad waren, (zie hierboven n. 58) heen en weer loopen, sommige om overhaast te vluchten, sommige om zich in grotten te verbergen, andere in de kelders en holen waar hunne schatten waren, waaruit anderen weer wegdroegen, wat hen ook maar voor de hand kwam. Maar na de aardbeving barstte er eene opwelling van beneden uit, die alles in de stad en de omliggende streek deed instorten en na die uitbarsting kwam er een hevige wind uit het Oosten, die alles blootlegde, schudde en op zijn grondvesten omverwierp; waarop allen, die daar waren, uit hunne plaatsen en uit hunne schuilhoeken werden weggeleid en in eene zee geworpen wier wateren zwart waren; de menigte, die daarin geworpen werd, bedroeg vele myriaden. Daarna steeg er uit die geheele streek eene rook op, als na een geweldigen brand, en ten slotte, een dichte stofwolk, die door den oosten wind naar de zee gedreven werd en daarover heen gestrooid; want hunne schatten werden tot stof verteerd met alles wat zij heilig hielden, omdat zij er bezit van hadden. Dit stof werd over de

zee verstrooid, omdat zulk stof de veroordeeling beteekent. Ten laatste werd er iets gezien, zwevende over die geheele streek, dat bij nadere beschouwing er als een draak uitzag; ten teeken dat uit die geheele groote stad, en uit die geheele streek een woestenij geworden was. Dit werd gezien omdat door “draken” de valscheden van zulk een godsdienst worden aangeduid, en door “hunne woning” de woeste staat, die na hunne verdelging overblijft, zooals vermeld in:

Jer 9: 11; *Kap.* 10: 22; *Kap.* 49: 33; *Mal.* 1: 3.

Er werden ook sommigen gezien, alsof zij een molensteen om hunnen linkerarm hadden, wat eene voorstelling daarvan was, dat zij door het Woord hunne goddelooze leerstellingen hadden bevestigd. Een “molensteen” heeft die beteekenis, daaruit blijkt wat in de *Openbaringen* wordt aangeduid met de woorden:

“Een engel hief een steen op als een grooten molensteen, en wierp dien in de zee, zeggende” “Aldus zal niet geweld Babylon, die groote stad geworpen worden en zal niet meer worden gevonden” (18: 21).

Maar zij, die in de vergaderzaal waren, ook in diezelfde streek, maar dichter bij het Oosten, waarin zij beraadslaagden over de middelen om hunne heerschappij uit te breiden, en de middelen om het volk in onwetendheid en daarmee in blinde gehoorzaamheid te houden, (zie over die vergaderzaal hierboven n. 58) deze werden niet in de zwarte zee geworpen, maar in een afgrond, die zich in de lengte en in de diepte onder hen en om hen heen opende. Aldus werd het laatste oordeel voltrokken over de Babyloniërs in de zuidelijke streek. Maar het laatste oordeel over hen, die in *de voorzijde in de Westelijke streek* waren, en over hen, die in de *Noordelijke streek* waren, waar ook de groote stad was, werd als volgt voltrokken. Nadat een geweldig aardbeven, dat alles wat daar was tot aan zijn grondvesten had doen sidderen (deze aardbevingen worden bedoeld in het Woord, in *Matth.* 24: 7; *Luk.* 21: 11, en eveneens in de *Openb.* 6: 12; *Kap.* 8: 5; *Kap.* 11:13; *Kap.* 16: 18; en in de profetiën des Ouden Testaments; en geene aardbevingen op deze aarde) kwam er een wind op uit het Oosten, die zijn weg door het Zuiden en het Westen naar het Noorden vervolgde, en die geheele streek van alles ontblootte; eerst dat deel aan de voorzijde in de westelijke streek, waar onder den grond de geesten woonden, die in de duistere eeuwen geleefd hadden; daarna de groote stad, die zich van uit die streek uitstreckte door geheel het Noorden naar het Oosten, waaruit alles geheel ontbloot te voorschijn kwam; maar omdat daar niet zoovele schatkamers waren, werd er geene opwelling en geene schatten verteerende zwavelbrand gezien, maar alleen instorting en verwoesting, en vervolgens de verteering

van alles in rook; want de oostelijke wind blaasde heen en weer, wierp alles omver, verwoeste het en vaagde het ook weg. De monniken en het gewone volk werden bij vele myriaden weggevoerd, sommige werden in de Zwarte zee geworpen, aan die zijde daarvan, die naar het Westen ziet, sommigen in den grooten zuidelijken kloof (waarvan hierboven sprake was) anderen in den westelijken afgrond, en weer anderen in de hellen der heidenen; want een deel van hen, die in de duistere eeuwen leefden waren afgodendienaars evenals de heidenen. Er werd ook een rook gezien, die van daar opsteeg en naar de zee trok, en zich daarover verspreidde, en eene zwarte korst vormde; want dat deel van de zee waarin zij geworpen waren, werd overdekt met een korst van stof en rook, waarin hunne woningen en schatten waren veranderd; daarom is die zee niet meer zichtbaar, maar inplaats daarvan ziet men alleen iets zwarts, waaronder hunne hel zich bevindt. Het laatste oordeel over hen, die in de *Oostelijke streek* op de bergen woonden, (over wie men ook hierboven in n. 58 lezen kan) werd als volgt voltrokken. Die bergen zag men neder zinken in de diepte, en allen die daarop waren, verzwelgen; en hij, die zij op een dier bergen hadden geplaatst en als god hadden voorgesteld, zag men eerst zwart worden vervolgens vurig, en met hen, het hoofd vooruit in de hel geworpen worden. Want de monniken uit verschillende orden, die op die bergen waren, zeiden dat hij God was en dat zij Christus waren; en overal waar zij maar heen gingen, namen zij de goddelooze meening met zich, dat zij Christus waren. Ten laatste werd het oordeel voltrokken over hen, die verder weg in de *westelijke streek* woonden, en daar op de bergen, welke worden verstaan met “de vrouw gezeten op het scharlaken beest hebbende zeven hoofden, die zeven bergen zijn” (waarover hierboven in n. 58 werd gehandeld). Hunne bergen werden ook gezien, sommige openden zich in het midden, waar geweldige kloven ontstonden, rond gaande in een spiraal en zij, die op die bergen waren, werden daarin geworpen. Sommige bergen werden in de grondvesten vaneen gereten, het onderste boven gekeerd; zij die zich van daaruit in de vlakke bevonden, werden als met een stortvloed overstroomt en bedolven, terwijl zij, die uit andere streken bij hen waren, in de afgronden werden geworpen. Wat hier nu is medegedeeld, is evenwel een [klein deel van wat ik zag; meer daarover zal in de *Verklaring der Openbaringen* gegeven worden. Deze dingen gebeurden en werden geheel voleindigd in het begin van het jaar 1757. Wat de *kloven* betreft, waarin allen geworpen werden, die niet in de zwarte zee gestort werden, dit waren er velen. Vier daarvan werden aan mij ontdekt; eene groote in de zuidelijke streek in het Oosten daarvan, de anderen in de westelijke streek naar het Zuiden daarvan; de derde in het Noorden van de westelijke

streek; en de vierde verder weg in den hoek tusschen het Westen en Noorden. De kloven en de zee zijn hunne hellen. Deze werden gezien en behalve die, zijn er nog vele andere, die ik niet zag; want de hellen voor de Babyloniërs zijn onderscheiden volgens de verschillende geestelijke ontheilighingen, die tot de goede en ware dingen der Kerk behooren.

62. Aldus werd de geestelijke wereld bevrijd van zulke geesten, en over die bevrijding verheugden zich de engelen, omdat zij, die uit Babylon zijn, iedereen, die zij maar kunnen, aanvechten en verleiden, en daar veel meer dan in de wereld, want hunne listigheid is daar meer boosaardig, omdat zij dan geesten zijn; want het is in den geest van een ieder, dat alle boosheid verborgen is, want het is de geest van den mensch, die denkt, wil, voornemens koestert en kunstgrepen bedenkt. Velen van hen werden onderzocht, en het werd bevonden, dat zij in het geheel niet geloofden en dat de goddelooze lusten om de rijken te verleiden om hunne schatten, en de armen om te heerschen, in hunnen geest geworteld waren; en dat zij met dat doel iedereen in de dikste duisternis hielden en dus den weg naar het licht versperden en zoo ook den weg ten hemel; want de weg naar het licht en naar den hemel wordt versperd, wanneer geestelijke kennis door afgoderij wordt overstroomd, en wanneer het woord wordt vervalscht, verkracht en verworpen.

63. (6) *Dat dezulken werden bewaard, die onder hen in genegenheid voor hel ware uit hel goede verkeerden.* Diegenen uit de Pauselijke natie, die vroom leefden en in het goede waren, hoewel niet in waarheden, en toch de waarheden uit genegenheid daarvoor begeerden te weten, werden afgezonderd en in een zeker gebied gevoerd aan de voorzijde van de westelijke streek, nabij het Noorden; daar kregen zij woningen en werden gezelschappen gevestigd, en daarna werden priesters van de Protestanten tot hen gezonden, die hen onderwezen uit het Woord, en als zij onderwezen waren, werden zij in den hemel opgenomen.

64. (7) *Over den staat hierna van hen, die in het vervolg van deze aarde komen.* Omdat nu het laatste oordeel voltrokken en door middel daarvan alle dingen door den Heer tot de orde zijn gebracht; en aangezien allen, die innerlijk goed waren in den Hemel zijn verheven, en die innerlijk boos waren, in de hel geworpen zijn, wordt het niet langer toegelaten, zooals voorheen, om beneden den hemel en boven de hel gezelschappen te vormen, en ook niet om met anderen gemeenschap te houden; maar zoodra als iemand daar komt, wat na den dood van iedereen geschiedt, wordt hij geheel en al af gescheiden en nadat hij een tijd in de geestelijke wereld heeft doorgebracht, naar zijne plaats gevoerd. Daarom worden zij, die heilige dingen ontwijden, en dat zijn

allen, die zich de macht toeëigenen om den hemel te openen en te sluiten, en de zonden te vergeven wat toch alleen den Heer toekomt; en die Pauselijke bullen met het Woord gelijkstellen, en heerschappij tot hun doel hebben, terstond gevoerd naar de zwarte zee, of in de kloven waar de hellen der heiligschenners zijn. Het werd mij evenwel uit den hemel gezegd, dat zij, die dat godsdienstig stelsel zijn toegedaan, in het geheel geen leven na den dood verwachten, omdat zij het in hun hart ontkennen, en alleen op het leven in deze wereld zien, en dat zij daardoor over zulk een lot na den dood, dat toch in eeuwigheid duurt, zich niet in het minste bekommeren, en er om lachen als een ding van niets.

x. Over den eersten Hemel, en zijne Verdwijning

65. Er wordt in de *Openbaringen* gezegd:

“Ik zag een grooten. . . . troon, en Dengene die daarop zat, voor wiens aangezicht de aarde en de hemel wegvloten, en geene plaats is voor die gevonden” (Kap. 20: 11).

En verder:

“Ik zag eenen nieuwen hemel en eene nieuwe aarde; want de eerste hemel en de eerste aarde waren voorbij gegaan” (21: 1).

Dat door “eenen nieuwen hemel en eene nieuwe aarde” en door het voorbijgaan van den vroegeren hemel en de vroegere aarde niet worden verstaan de zichtbare hemel en onze bewoonde aarde, maar de hemel der engelen en de Kerk, is in het eerste hoofdstuk hierboven en ook in de daarop volgende aangetoond. Want het Woord in zichzelf is geestelijk, en handelt daarom over geestelijke dingen; en geestelijke dingen behooren tot den hemel en de Kerk; en deze worden in den letterlijken zin door natuurlijke dingen uitgedrukt, omdat natuurlijke dingen de geestelijke tot basis dienen; en het Woord zoude zonder zulk eene basis geen Goddelijk werk zijn, omdat het dan niet volledig zoude zijn. Het natuurlijke, dat het laatste is in de Goddelijke orde, maakt volledig en doet de innerlijke dingen, die de geestelijke en hemelsche zijn, boven hetzelfde bestaan, zooals een huis op zijn fundament. Omdat nu de mensch uit het natuurlijke en niet uit het geestelijke denkt, over de dingen die in het woord zijn, daarom verstaat hij door “hemel en aarde” in die plaatsen, en ook in andere plaatsen van het Woord, niets anders dan de hemel, die in de natuurlijke wereld bestaat, en ook geene andere aarde. Vandaar dan ook, dat iedereen het voorbijgaan en de verwoesting daarvan verstaat en daarna eene nieuwe schepping. Opdat men echter dit niet in eeuwigheid blijve verwachten, en van eeuw tot eeuw te vergeefs, is de geestelijke zin des Woords nu geopend, zoodat men wete wat door vele dingen in het Woord wordt verstaan, welke niet worden begrepen, zoolang men er natuurlijk over denkt, en tegelijkertijd ook wete wat verstaan wordt door den “hemel en aarde, die zullen voorbijgaan”.

66. Maar alvorens aan te toonen, wat er wordt verstaan door den “eersten hemel en de eerste aarde”, moet men weten dat door den “eersten hemel” niet moet worden verstaan de hemel, die gevormd werd uit hen, die van de

eerste schepping dezer wereld af, tot den tegenwoordigen tijd toe engelen geworden zijn; want die hemel is bestendig en blijft in eeuwigheid; omdat allen, die in den hemel komen, onder de zorg van den Heer staan, en wie eenmaal door den Heer ontvangen is, kon niet meer worden losgerukt. Maar door “den eersten hemel” wordt dat verstaan, wat werd samengevoegd uit anderen, die geene engelen werden, en voor het grootste deel uit hen, die geen engelen konden worden. Wie dat waren, en hoedanig zij waren, zal in het vervolg worden gezegd; van dien hemel wordt er gezegd, dat hij voorbij ging. Het werd een hemel genoemd, omdat degenen, die daarin vertoefden, in de hoogte woonden op rotsen en bergen, gezelschappen vormden, en in genoegens leefden welke met natuurlijke genoegens overeenstemden, maar volstrekt niet geestelijk waren; want velen, die van de aarde in de geestelijke wereld komen, gelooven in den hemel te zijn, wanneer ze in de hoogte wonen, en in hemelsche vreugde, wanneer zij in genoegens zijn, zooals zij in de wereld genoten. Vandaar wordt het wel is waar een hemel genoemd, maar de eerste hemel, die voorbij ging.

67. Daarenboven moet men weten, dat deze hemel, die de “eerste” genoemd wordt, niet bestond uit één enkel mensch, die vóór de komst des Heeren in de wereld geleefd had, maar dat allen, die daar waren, hadden geleefd na zijne komst; want (zooals hierboven in n. 33-39 werd aangetoond) werd er aan het einde van iedere rk rk een laatste oordeel gehouden, wanneer de eerste hemel wordt verdreven en een nieuwen geschapen of gevormd, want vanaf het begin tot aan het einde eener Kerk orden allen geduld, die uiterlijk een zedelijk leven hebben geleid, en uiterlijk in vroomheid en heiligheid leefden, wanneer ook innerlijk daarvan niets bestond, wanneer slechts de innerlijke dingen der gedachten en voornemens, door de wetten der burgerlijke en zedelijke samenleving in banden konden gehouden worden. Maar in het einde der Kerk worden de innerlijke dingen ontbloot, en dan het oordeel over hen gehouden. Vandaar dat een laatste oordeel over de bewoners van deze aarde tweemaal heeft plaats gehad en nu voor de derde maal gehouden werd (zie hierboven no. 46) dat dus ook een eerste hemel en aarde twee maal zijn voorbijgegaan en een nieuwe hemel en aarde twee maal geschapen werd; want de hemel en de aarde zijn de Kerken in die twee (zooals hierboven n. 1-5 werd aangetoond). Hieruit blijkt dat de “nieuwe hemel en de nieuwe aarde”, die in de profetiën van het Oude Testament worden genoemd, niet dezelfde zijn, als in de *Openbaringen* worden genoemd, maar door den Heer werden geschapen, toen Hij in de wereld was, en dat deze laatste nu door Hem gevormd werden.

Over die, welke in de Profetiën des Ouden Testaments genoemd worden, lezen wij aldus:

“Ziet, Ik schep eenen nieuwen hemel en eene nieuwe aarde en de vorige zal ook niet meer herdacht worden”. (*Jes. 65: 17*).

en op eene andere plaats:

De nieuwe hemel en de nieuwe aarde die Ik maak. (*Jes. 66:22*).

En verder in *Daniël*.

68. Aangezien nu zal worden gehandeld over den eersten hemel, die voorbijging, en niemand iets daarvan weet, zal ik dit in de volgende orde beschrijven:

- (1) *Uit wie de eerste hemel bestond;*
- (2) *Wat de hoedanigheid daarvan was;*
- (3) *Hoe derzelve voorbijging.*

69. (1) *Uit wie de eerste hemel bestond.* De eerste hemel was gevormd door allen, over wie het laatste oordeel werd voltrokken; want dit werd niet gehouden over hen, die in de hel waren, noch over hen, die in den hemel waren, en ook niet over hen, die in de geestelijke wereld waren, over welke wereld men lezen kan in het werk *Over den Hemel en de Hel* (n. 421-520); en ook niet over eenig mensch, die nog in de wereld leefde; maar dat oordeel werd alleen gehouden over hen, die voor zich zelve eene soort van hemel hadden gevormd, van wie de meesten op bergen en rotsen woonden. Deze zijn het ook, die door den Heer door “bokken” worden verstaan, die Hij aan Zijne linkerhand plaatste. (*Matth. 25: 32-33* en volg.) Hieruit kan men zien, dat de eerste hemel niet alleen bestond uit Christenen, maar ook uit Mahomedanen en Heidenen, die zich allen, ieder in de plaats waar zij waren, zulke hemelen hadden gevormd. Hoedanig zij waren, zal met enkele woorden worden gezegd. Het waren dezulken, die in uiterlijke vroomheid in de wereld hadden geleefd, en toch innerlijk niet vroom waren; en die allen ter wille van de burgerlijke en zedelijke wetten rechtvaardig en oprecht waren, en niet ter wille van de Goddelijke wetten; die dus uiterlijke of natuurlijke menschen waren, en niet innerlijk of geestelijk; en die ook de leer der Kerk kenden, en dezelve konden onderwijzen, maar toch niet volgens dezelve leefden; die dus verschillende ambten bekleedden; en nuttig werk deden, maar zulks niet ter wille van dat nut. Deze en huns gelijken uit allen, die over den ganschen aardbol, na de komst des Heeren hadden geleefd, maakten den “eersten hemel” uit. Deze hemel was daarom zoodanig als de wereld en de Kerk op aarde onder hen is, die het goede niet doen omdat het goed is, maar uit vrees voor de wet, en verlies van goeden naam, eer en gewin; en zij die niet uit anderen grond het goede doen, vreezen God niet maar de menschen, en

hebben ook geen geweten. In den eersten hemel uit de Protestanten waren er velen, die geloofden, dat de mensch zalig wordt door louter geloof, maar die niet het leven des geloofs leefden, dat is het leven der liefdadigheid; en die zeer gaarne van de menschen gezien werden. In al diegenen was het innerlijke gesloten, zoolang zij met elkander te zamen waren, opdat het niet zoude openbaar worden; maar het werd geopend toen het laatste oordeel zoude aanvangen; en toen bleek dat hun innerlijke vervuld was van allerlei aard van boosheden en valscheden, en dat zij tegen het Goddelijke waren, en in werkelijkheid in de hel; want na den dood wordt een ieder aanstonds met zijns gelijken verbonden: de goeden met huns gelijken in den hemel; doch de boozen met huns gelijken in de hel; zij gaan evenwel niet naar hen toe, voordat hun innerlijke wordt opengelegd, en intusschen mogen zij te zamen wonen met dezulken, die hen in het uiterlijke gelijk zijn. Men moet evenwel weten, dat allen, die innerlijk goed waren, dus geestelijk, van dezulken werden afgescheiden, en in den hemel verheven; en dat allen, die niet alleen innerlijk maar ook uiterlijk boos waren, ook van dezulken werden afgescheiden en in de hel geworpen; en dat zulks geschiedde van af den eersten tijd na de komst des Heeren, tot aan den laatsten tijd toe, toen het oordeel gehouden werd; maar achtergelaten, opdat zij onder elkander gezelschappen zouden vormen, waaruit de eerste hemel bestond, werden alleen zij, die zoodanig waren, als hierboven beschreven is.

70. Dat zulke gezelschappen of zulke hemelen werden geduld, daarvoor zijn vele redenen. De voornaamste daarvan is, dat zij door een vroom uiterlijk, en door uiterlijke oprechtheid en rechtvaardigheid verbonden werden met de eenvoudig goeden in den buitensten hemel, en met hen, die nog in de geestelijke wereld waren en nog niet in den hemel ingevoerd waren; want in de geestelijke wereld bestaat eene gemeenschap met allen en vandaar verbinding met gelijken; en de eenvoudige goeden, die in het buitenste des hemels zijn, en die in de geestelijke wereld zijn, letten voornamelijk op het uiterlijke, terwijl zij toch niet innerlijk boos zijn; indien deze daarom van de anderen waren losgescheurd vóór den vastgestelden tijd, zoude de hemel in zijne uitersten hebben schade geleden, en toch is het uiterste datgene waarop de hoogere leden als op zijn basis bestaat. Dat dit eene reden was, waarom zij tot aan den laatsten tijd werden geduld, leert de Heer in deze woorden:

“De dienstknechten van den Heer des huizes traden toe en zeiden tot hem: Hebt gij niet goed zaad in uwen akker gezaaid? Vanwaar dan is dit onkruid? .... en zij zeiden: Wilt gij dan dat wij heengaan en datzelve vergaderen? Maar hij zeide: Neen, opdat gij het onkruid

vergaderende, ook mogelijk met hetzelfde de tarwe niet uittrekt. Laat ze beiden te zamen opwassen tot den oogst, en in den tijd des oogstes zal ik tot de maaiers zeggen: Vergadert eerst dat onkruid en bindt het in husselen om hetzelfde te verbranden; maar brengt de tarwe samen in de schuur..... Die het goede zaad zaait, is de Zoon des menschen, de akker is de wereld, het goede zaad zijn de kinderen des Koninkrijks, het onkruid zijn de kinderen van het booze.... de oogst in de voleinding der eeuw... Gelijkerwijs dan liet onkruid vergaderd, en met vuur verbrand wordt, zoo zal het zijn in de voleinding dezer eeuw.” (*Matth.* 13: 27-30, 37-42).

de “voleinding” dezer eeuw is de laatste tijd der Kerk; het “onkruid” zijn zij, die innerlijk boos zijn; “tarwe” zij die, innerlijk goed zijn; hunne “verzameling en het binden in busselen ter verbranding” is het laatste oordeel¹⁷). Hetzelfde wordt bedoeld in dat kapittel door de gelijkenis van den Heer over de visschen van allerlei soort, die saamvergaderd waren, en waarvan de goeden in vaten werden bewaard en de slechten werden weggegooid, waarvan ook gezegd wordt:

“Zoo zal het zijn in de voleinding der eeuw; de engelen zullen uitgaan, en de boozen afscheiden uit het midden der rechtvaardigen” (*Kap.* 13: 47-49).

Zij worden met visschen vergeleken, omdat visschen in den geestelijken zin des Woords, de beteekenis hebben van natuurlijke en uitwendige menschen,

---

17 Dat “bundels” “schoven” in het Woord de rangschikking beteekenen, van de waarheden en valscheden hij den mensch in eene serie, dus ook de mensch in wien die waarheden en valscheden zijn (4686, 4687, 5339, 5530, 7408, 10303).

Dat de “Zoon des menschen” de Heer is niet betrekking tot het Goddelijk Ware (n. 1729, 1733, 2159, 2628, 2803, 2813, 3255, 3373² 3704, 7499, 8897, 9087, 9807 1).

Dat “zonen” de genegenheden, zijn van het ware uit het goede (n. 489, 491, 533, 2623, 3373, 4257, 8649, 9807); dat dus de “zonen van het Koninkrijk” zijn die in genegenheden van het ware uit het goede zijn, en de zonen des kwaads” die in genegenheden van het valsche uit het booze zijn; vandaar dat dezen genoemd worden “onkruid” en genen goed zaad” want met “onkruid” wordt bedoeld het valsche uit het booze, en met “goed zaad” het ware uit het goede; dat het “zaad des velde” het ware is uit het goede van den Heer hij den mensch (n. 1940, 3038, 3310, 3373, 10248, 10249).

Dat “zaad” in den tegengestelden zin het valsche uit het booze is (n. 10248, 10249 ?).

Dat eveneens “het zaad van den akker” het voedsel is voor den geest door het Goddelijk ware uit het Woord, en dat “zaaien is het onderwijzen (n 6158, 9272).

Dat de “voleinding der eeuw” de laatste tijd der Kerk is (n 4535, 10622).

zoowel goeden als boozen; wie met de “rechtvaardigen” worden bedoeld ziet men hieronder ¹⁸).

71. (2) *Hoedanig de eerste Hemel was*, kan men uit hetgeen hierboven reeds gezegd is besluiten; en ook nog daaruit, dat zij die niet geestelijk zijn, door de erkenning van het Goddelijke, noch door een leven in het goede en genegenheid tot het Ware, en toch geestelijk schijnen door uiterlijke heiligheid, door gesprekken over Goddelijke dingen, en door oprechtheden met het oog op zich zelve en de wereld, wanneer zij in hun innerlijke terug gelaten worden zich in goddeloosheden volgens hunne lusten storten; want niets houdt hen terug, noch vrees voor God, noch geloof, noch geweten. Vandaar kwam het, dat zoodra zij, die in den eersten hemel waren, in hunne innerlijkheden werden verplaatst met de hellen verbonden bleken te zijn.

72. (3) *Hoe de eerste Hemel voorbijging* werd hierboven beschreven, waar over het laatste oordeel over de Mahomedanen en de Heidenen (n. 50, 51) en over de Pausgezinden (n. 61.63) gehandeld werd; omdat ook zij in hunne oorden den eersten hemel uitmaakten. Nu blijft er nog over iets te zeggen aangaande het laatste oordeel over de Protestanten, die ook Hervormden en Evangelischen genoemd worden, of mede te deelen hoe de eerste hemel, die uit hen was samengesteld, voorbijging; want zooals hierboven is gezegd, werd het laatste oordeel over geene anderen gehouden dan over hen uit wie de eerste hemel bestond. Deze werden, nadat zij bezocht waren, en in hun innerlijke overgebracht, van elkander gescheiden en in klassen verdeeld volgens hunne boosheden en de valscheden daaruit ontsproten en volgens hunne valscheden en boosheden daaruit ontstaan en in de hellen geworpen, die met hunne liefden overeenstemden. Hunne hellen lagen aan alle kanten om het midden heen: want in het midden waren *de* Protestanten, om hen heen de Pausgezinden, en daaromheen de Mahomedanen en in den buitensten omtrek waren de heidenen (zie hierboven n. 48). Zij, die niet in de hellen kwamen, werden in woestijnen geworpen. Eenigen werden evenwel in vlakten in het Zuiden en Noorden gezonden, om daar gezelschappen te

---

18 Dat door “visschen” in den geestelijken zin des Woords de kennis van geestelijke dingen worden aangeduid bij den natuurlijken of uiterlijken mensch, en vandaar ook natuurlijke of uiterlijke menschen, zoowel boozen als goeden (n. 40, 991).

Dat dieren van allerlei soort overeenstemmen met zulke dingen als er bij den mensch zijn (n. 45, 46, 246, 714, 716, 719, 2179, 2180, 3519, 9280, 10609).

Dat “rechtvaardigen” in het Woord genoemd worden, zij aan wie gerechtigheid en verdienste van den Heer wordt toegeschreven, maar “onrechtvaardigen” zij aan wie eigen gerechtigheid en eigen verdienste wordt toegeschreven (n. 3648, 9486 ? 5069, 9263).

vormen, en te worden onderwezen en voorbereid voor den hemel. Dezulken werden bewaard. Maar hoe alle deze dingen geschieden, kan hier niet in bijzonderheden worden beschreven, want het oordeel over hen duurde langer, en werd in op eenvolgende afdeelingen gehouden, en omdat er toen vele dingen der vermelding waardig werden gezien en gehoord, zal ik die in hunne volgorde mededeelen in *de Verklaring der Openbaringen*.

XI. Over den toekomstigen staat “der Wereld” en der Kerk hierna

73. De staat van de wereld zal hierna even zoo zijn als die voorheen geweest is; want de groote verandering, die in de geestelijke wereld plaats greep, zal in de natuurlijke wereld, wat haren uiterlijken vorm betreft, geene verandering brengen; daarom zullen hierna de burgerlijke toestanden zijn zooals voorheen, er zullen vredesverdragen, bondgenootschappen en oorlogen zijn zooals voorheen, en alle overige dingen, die in het algemeen en in het bijzonder tot de maatschappij behooren. Dat de Heer zeide dat er in het laatste der tijden;

Oorlogen zullen zijn, dat het eene volk tegen het andere volk zal opstaan en het eene Koninkrijk tegen het andere en dat er hongersnood en pestilentien en aardbevingen in verscheidene plaatsen zullen zijn. (*Match. 24. 6-7*).

beteekent niet dat zulke dingen in de natuurlijke wereld zullen gebeuren, maar wat daarmede overeenstemt in de geestelijke wereld. Want het Woord handelt in zijne profetiën niet over de koninkrijken der aarde, ook niet over de volkeren daarop, dus ook niet over hunne oorlogen en ook niet over hongersnood, pest en aardbevingen op de aarde, maar over zulke dingen als daarmede in de geestelijke wereld overeenstemmen, en wat die zijn, werd in de *Hemelsche Verborgenheden* verklaard, waarover men een uittreksel hieronder vinden kan ¹⁹). Wat evenwel den staat der Kerk aangaat, zoo zal

---

19 Dat “oorlogen” in het Woord geestelijke worstelingen beteekenen (n. 1659, 1664, 8295, 10455).

Dat daarom alle “krijgswapenen” zooals “boog”, “zwaard” en “schild” iets beteekenen dat betrekking heeft op geestelijke worstelingen (n. 1788, 2686).

Dat “koninkrijken” de Kerken beteekenen met betrekking tot waarheden en met betrekking tot valscheden (1672, 2547).

Dat de “volkeren” daarin beteekenen, diegenen, die in goedheden en die in boosheden zijn (n. 1059, 1159, 1205, 1258, 1260, 1416, 1849, 4574. 6005, 6306, 7830, 6858 ? 8054, 8317. 9320, 9327).

Dat “hongersnooden” gebrek aan kennis van het goede en het ware beteekenen (n. 1460, 3364, 5277, 5279, 5281. 5300. 5360, 5376, 5893); en ook de verlatenheid der Kerk (n. 5279, 5415, 5576, 6110, 6144, 7102).

Dat. “pestilenties” de verwoesting en de voleinding van het goede en het ware beteekenen (n 7102, 7505, 7507, 7511).

Dat “aardbevingen” wijzigingen in den staat der Kerk beteekenen (n. 3355).

die niet dezelfde zijn als voorheen; wat het uiterlijk aanzien aangaat, wel is waar zooals vroeger, maar verschillend wat het innerlijke betreft. Wat het uiterlijke aanzien aangaat, zullen de Kerken evenals vroeger verdeeld zijn, hare leerstellingen zullen worden onderwezen als voorheen, en evenzoo de godsdienstigheden bij de Heidenen; maar de mensch der Kerk zal hierna in eenen staat van grooter vrijheid zijn, om over de dingen des geloofs, dus over geestelijke dingen, die tot den hemel behooren, na te denken, omdat het geestelijk evenwicht is hersteld. Want nu zijn alle dingen in de hemelen en in de hellen tot de orde gebracht en van daaruit vloeit alle denken over het Goddelijke en tegen het Goddelijke in; vóór het Goddelijke uit de hemelen, en tegen het Goddelijke uit de hellen; deze veranderde staat zal de mensch bij zich zelf niet gewaar worden, omdat hij er niet over denkt, noch ook iets over de geestelijke vrijheid noch over de invloeiing weet. Toch zal dat in den hemel worden waargenomen, en ook door den mensch zelve na zijnen dood. Omdat de geestelijke vrijheid voor den mensch is hersteld daarom is nu de geestelijke zin des Woords ontbloot, en daardoor zijn de innerlijke Goddelijke Waarheden geopenbaard geworden, want in zijnen vroegeren staat zoude de mensch dezelve niet hebben verstaan, en wie die had verstaan zou dezelve hebben ontheiligd. Dat de mensch in de vrijheid is, door het evenwicht tusschen den hemel en de hel en dat de mensch niet anders dan in vrijheid kan worden omgevormd, ziet men in het werk *Over den Hemel en de Hel* (n. 597 tot het einde).

74. Ik heb met de engelen verscheidene dingen besproken over den toekomstigen staat der Kerk, en zij zeiden van de toekomst niets te weten, omdat de toekomst alleen aan den Heer bekend is, maar dat wisten zij, dat de slavernij en gevangenschap waarin de mensch der Kerk zich vroeger bevond, is opgeheven en dat hij nu door de vrijheid, die hem is teruggegeven, innerlijke waarheden beter kan opmerken, indien hij wil opmerken, en zoo meer innerlijk worden, indien hij dat wil; dat zij even wel weinig hoop hebben voor de menschen der Christelijke Kerk, daarentegen veel hoop voor een zeker volk op grooten afstand van de Christelijke wereld en daardoor van aanvechtingen verwijderd; welk volk van zulk eenen aard is, dat zij geestelijk licht kunnen opnemen en hemelsche *geestelijke* menschen kunnen worden; en zij zeiden, dat heden ten dage aan dat volk innerlijke Goddelijke Waarheden worden geopenbaard, en dat die ook in geestelijk geloof worden opgenomen, dat is, in hun leven en in hun hart, en dat zij den Heer aanbidden.

Verbetering

Op blz. 41 regel 6 staat: daar; lees: dat.

Op blz. 93 regel 11 staat: Nadat; lees: Na.

Aanteekening van den Vertaler

ILLUSTRATIE, Verlichting. (Illustratio, zie blz 51). Dit is een van de vele termen, die in de werken van EM. SWEDENBORG eene eigene beteekenis hebben. Daarmede wordt bedoeld eene inwendige geestelijke verlichting, welke alleen door den Heer gegeven wordt aan hen, die daarvoor vatbaar zijn. Een mensch die geen geloof heeft in den Heer kan niet worden geïllustreerd (Hem. Verb. 761). Zij, die een leven van liefdadigheid leven, worden door den Heer geïllustreerd en zien de Heilige dingen van het Woord, en anderen zien die in het geheel niet (Hem Verb. 9086).

MENTAAL. (Mens, zie blz 19, 23, 27, 30, 38, 41, 88). Dit is bij SWEDENBORG het hoogere gebied van den menschelijken geest, van wil en verstand, van 's menschen rationaliteit, van zijn inwendig, geestelijk geheugen, terwijl het Animus het lagere, natuurlijk gebied vormt, de zetel van zijne begeerten en lusten, en van zijn uitwendig, natuurlijk geheugen.

PERCEPTIE, Gewaarwording, bemerking (Perceptio, zie blz. 59). Eene zekere inwendige sensatie, die van den Heer alleen komt, of een ding waar en goed is. Zij was wel bekend in de allerondste Kerk. Met de engelen is die perceptie zoo duidelijk, dat zij daardoor weten wat goed en waar is; wat van den Heer en wat van henzelfen is; en ook de hoedanigheid van iemand, die tot hen komt, alleen door zijn komen (Hem. Verb. 104).

